

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

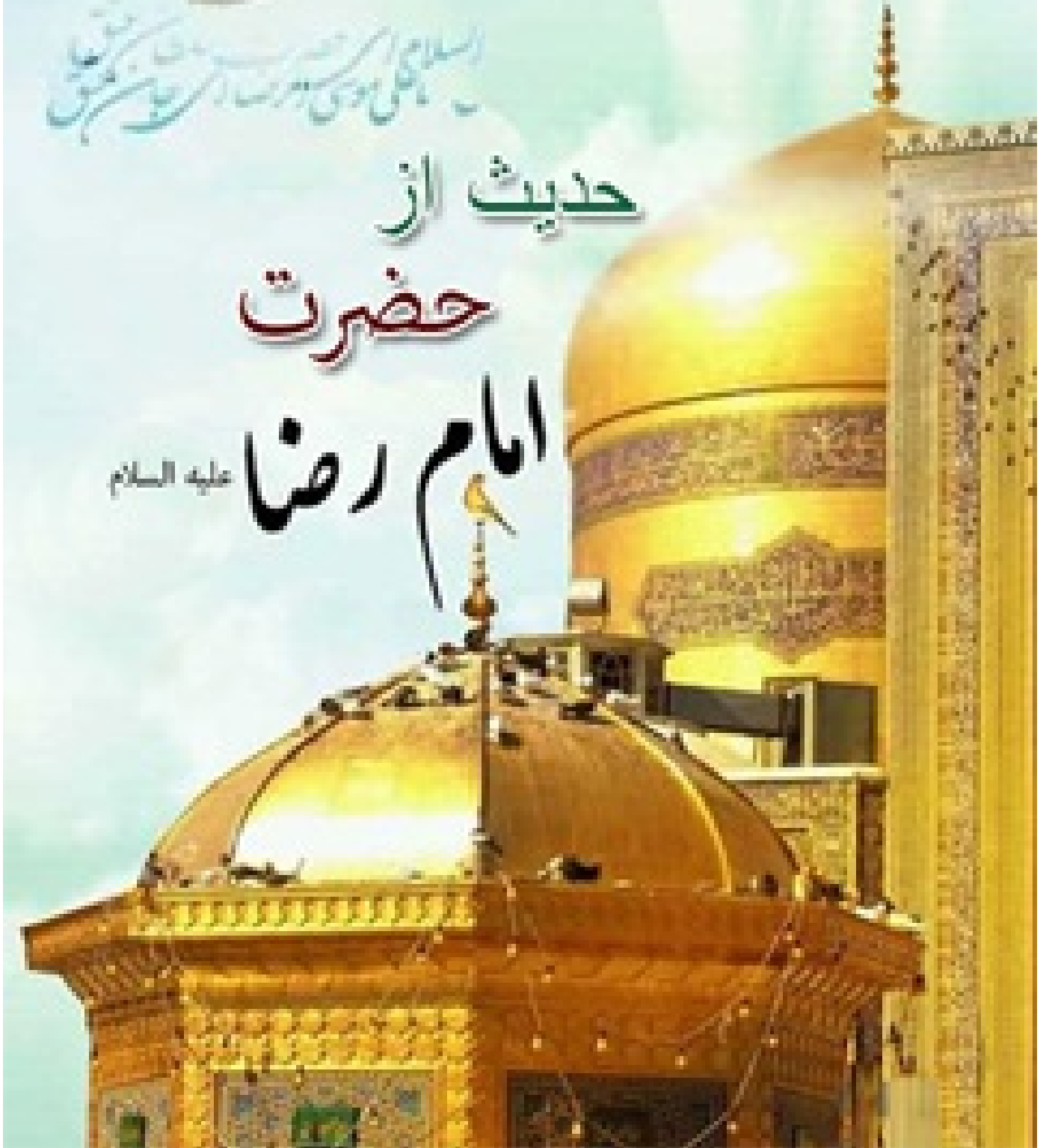
مرکز تحقیقات رایانه ای فاطمیه اصفهان

اسلام کی سب سے بڑی سنت نبوی صلی اللہ علیہ وسلم کی ہر بات پر عمل کرنا

حدیث از

حضرت

امام رضا
علیہ السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۳۵۶ حدیث از حضرت امام رضا علیه السلام

نویسنده:

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵ فهرست
۲۱ ۳۵۶ حدیث از حضرت امام رضا علیه السلام
۲۱ مشخصات کتاب
۲۱ از ۱ تا ۲۰۰
۲۱ حدیث ۱
۲۲ حدیث ۲
۲۲ حدیث ۳
۲۳ حدیث ۴
۲۳ حدیث ۵
۲۳ حدیث ۶
۲۳ حدیث ۷
۲۳ حدیث ۸
۲۳ حدیث ۹
۲۴ حدیث ۱۰
۲۴ حدیث ۱۱
۲۴ حدیث ۱۲
۲۴ حدیث ۱۳
۲۵ حدیث ۱۴
۲۵ حدیث ۱۵
۲۵ حدیث ۱۶
۲۵ حدیث ۱۷
۲۵ حدیث ۱۸
۲۶ حدیث ۱۹

۲۶	حدیث ۲۰
۲۶	حدیث ۲۱
۲۶	حدیث ۲۲
۲۶	حدیث ۲۳
۲۷	حدیث ۲۴
۲۷	حدیث ۲۵
۲۷	حدیث ۲۶
۲۷	حدیث ۲۷
۲۷	حدیث ۲۸
۲۸	حدیث ۲۹
۲۸	حدیث ۳۰
۲۸	حدیث ۳۱
۲۸	حدیث ۳۲
۲۸	حدیث ۳۳
۲۹	حدیث ۳۴
۲۹	حدیث ۳۵
۲۹	حدیث ۳۶
۲۹	حدیث ۳۷
۲۹	حدیث ۳۸
۳۰	حدیث ۳۹
۳۰	حدیث ۴۰
۳۰	حدیث ۴۱
۳۰	حدیث ۴۲
۳۰	حدیث ۴۳

۳۱	حدیث ۴۴
۳۱	حدیث ۴۵
۳۱	حدیث ۴۶
۳۱	حدیث ۴۷
۳۱	حدیث ۴۸
۳۲	حدیث ۴۹
۳۲	حدیث ۵۰
۳۲	حدیث ۵۱
۳۲	حدیث ۵۲
۳۳	حدیث ۵۳
۳۳	حدیث ۵۴
۳۳	حدیث ۵۵
۳۴	حدیث ۵۶
۳۴	حدیث ۵۷
۳۴	حدیث ۵۸
۳۴	حدیث ۵۹
۳۵	حدیث ۶۰
۳۵	حدیث ۶۱
۳۵	حدیث ۶۲
۳۵	حدیث ۶۳
۳۶	حدیث ۶۴
۳۶	حدیث ۶۵
۳۶	حدیث ۶۶
۳۷	حدیث ۶۷

۳۷	حدیث ۶۸
۳۷	حدیث ۶۹
۳۸	حدیث ۷۰
۳۸	حدیث ۷۱
۳۸	حدیث ۷۲
۳۸	حدیث ۷۳
۳۹	حدیث ۷۴
۳۹	حدیث ۷۵
۳۹	حدیث ۷۶
۳۹	حدیث ۷۷
۳۹	حدیث ۷۸
۴۰	حدیث ۷۹
۴۰	حدیث ۸۰
۴۰	حدیث ۸۱
۴۰	حدیث ۸۲
۴۱	حدیث ۸۳
۴۱	حدیث ۸۴
۴۱	حدیث ۸۵
۴۲	حدیث ۸۶
۴۲	حدیث ۸۷
۴۲	حدیث ۸۸
۴۲	حدیث ۸۹
۴۲	حدیث ۹۰
۴۳	حدیث ۹۱

۴۳	حدیث ۹۲
۴۳	حدیث ۹۳
۴۳	حدیث ۹۴
۴۳	حدیث ۹۵
۴۳	حدیث ۹۶
۴۴	حدیث ۹۷
۴۴	حدیث ۹۸
۴۴	حدیث ۹۹
۴۴	حدیث ۱۰۰
۴۴	حدیث ۱۰۱
۴۴	حدیث ۱۰۲
۴۵	حدیث ۱۰۳
۴۵	حدیث ۱۰۴
۴۵	حدیث ۱۰۵
۴۵	حدیث ۱۰۶
۴۵	حدیث ۱۰۷
۴۶	حدیث ۱۰۸
۴۶	حدیث ۱۰۹
۴۶	حدیث ۱۱۰
۴۷	حدیث ۱۱۱
۴۷	حدیث ۱۱۲
۴۷	حدیث ۱۱۳
۴۷	حدیث ۱۱۴
۴۷	حدیث ۱۱۵

۴۸	حدیث ۱۱۶
۴۸	حدیث ۱۱۷
۴۸	حدیث ۱۱۸
۴۸	حدیث ۱۱۹
۴۸	حدیث ۱۲۰
۴۹	حدیث ۱۲۱
۴۹	حدیث ۱۲۲
۴۹	حدیث ۱۲۳
۴۹	حدیث ۱۲۴
۵۰	حدیث ۱۲۵
۵۱	حدیث ۱۲۶
۵۱	حدیث ۱۲۷
۵۲	حدیث ۱۲۸
۵۲	حدیث ۱۲۹
۵۲	حدیث ۱۳۰
۵۲	حدیث ۱۳۱
۵۳	حدیث ۱۳۲
۵۳	حدیث ۱۳۳
۵۳	حدیث ۱۳۴
۵۴	حدیث ۱۳۵
۵۴	حدیث ۱۳۶
۵۷	حدیث ۱۳۷
۵۷	حدیث ۱۳۸
۵۸	حدیث ۱۳۹

۵۸	حدیث ۱۴۰
۵۹	حدیث ۱۴۱
۵۹	حدیث ۱۴۲
۶۰	حدیث ۱۴۳
۶۰	حدیث ۱۴۴
۶۰	حدیث ۱۴۵
۶۰	حدیث ۱۴۶
۶۱	حدیث ۱۴۷
۶۱	حدیث ۱۴۸
۶۱	حدیث ۱۴۹
۶۲	حدیث ۱۵۰
۶۲	حدیث ۱۵۱
۶۲	حدیث ۱۵۲
۶۲	حدیث ۱۵۳
۶۳	حدیث ۱۵۴
۶۳	حدیث ۱۵۵
۶۳	حدیث ۱۵۶
۶۴	حدیث ۱۵۷
۶۴	حدیث ۱۵۸
۶۴	حدیث ۱۵۹
۶۵	حدیث ۱۶۰
۶۵	حدیث ۱۶۱
۶۵	حدیث ۱۶۲
۶۵	حدیث ۱۶۳

۶۶	حدیث ۱۶۴
۶۶	حدیث ۱۶۵
۶۶	حدیث ۱۶۶
۶۶	حدیث ۱۶۷
۶۷	حدیث ۱۶۸
۶۷	حدیث ۱۶۹
۶۷	حدیث ۱۷۰
۶۸	حدیث ۱۷۱
۶۸	حدیث ۱۷۲
۶۸	حدیث ۱۷۳
۶۸	حدیث ۱۷۴
۶۹	حدیث ۱۷۵
۶۹	حدیث ۱۷۶
۶۹	حدیث ۱۷۷
۶۹	حدیث ۱۷۸
۶۹	حدیث ۱۷۹
۷۰	حدیث ۱۸۰
۷۰	حدیث ۱۸۱
۷۰	حدیث ۱۸۲
۷۰	حدیث ۱۸۳
۷۱	حدیث ۱۸۴
۷۱	حدیث ۱۸۵
۷۱	حدیث ۱۸۶
۷۱	حدیث ۱۸۷

۷۲	حدیث ۱۸۸
۷۲	حدیث ۱۸۹
۷۲	حدیث ۱۹۰
۷۲	حدیث ۱۹۱
۷۲	حدیث ۱۹۲
۷۳	حدیث ۱۹۳
۷۳	حدیث ۱۹۴
۷۳	حدیث ۱۹۵
۷۳	حدیث ۱۹۶
۷۴	حدیث ۱۹۷
۷۴	حدیث ۱۹۸
۷۴	حدیث ۱۹۹
۷۴	حدیث ۲۰۰
۷۴	از ۲۰۱ تا ۳۵۶
۷۴	حدیث ۲۰۱
۷۵	حدیث ۲۰۲
۷۵	حدیث ۲۰۳
۷۵	حدیث ۲۰۴
۷۵	حدیث ۲۰۵
۷۶	حدیث ۲۰۶
۷۶	حدیث ۲۰۷
۷۶	حدیث ۲۰۸
۷۶	حدیث ۲۰۹
۷۷	حدیث ۲۱۰

۷۷	حدیث ۲۱۱
۷۷	حدیث ۲۱۲
۷۷	حدیث ۲۱۳
۷۷	حدیث ۲۱۴
۷۸	حدیث ۲۱۵
۷۸	حدیث ۲۱۶
۷۸	حدیث ۲۱۷
۷۹	حدیث ۲۱۸
۷۹	حدیث ۲۱۹
۷۹	حدیث ۲۲۰
۷۹	حدیث ۲۲۱
۸۰	حدیث ۲۲۲
۸۰	حدیث ۲۲۳
۸۰	حدیث ۲۲۴
۸۰	حدیث ۲۲۵
۸۰	حدیث ۲۲۶
۸۱	حدیث ۲۲۷
۸۱	حدیث ۲۲۸
۸۱	حدیث ۲۲۹
۸۱	حدیث ۲۳۰
۸۲	حدیث ۲۳۱
۸۲	حدیث ۲۳۲
۸۲	حدیث ۲۳۳
۸۲	حدیث ۲۳۴

۸۳	حدیث ۲۳۵
۸۳	حدیث ۲۳۶
۸۳	حدیث ۲۳۷
۸۴	حدیث ۲۳۸
۸۴	حدیث ۲۳۹
۸۴	حدیث ۲۴۰
۸۴	حدیث ۲۴۱
۸۵	حدیث ۲۴۲
۸۵	حدیث ۲۴۳
۸۵	حدیث ۲۴۴
۸۵	حدیث ۲۴۵
۸۵	حدیث ۲۴۶
۸۶	حدیث ۲۴۷
۸۶	حدیث ۲۴۸
۸۶	حدیث ۲۴۹
۸۶	حدیث ۲۵۰
۸۶	حدیث ۲۵۱
۸۷	حدیث ۲۵۲
۸۷	حدیث ۲۵۳
۸۷	حدیث ۲۵۴
۸۷	حدیث ۲۵۵
۸۸	حدیث ۲۵۶
۸۸	حدیث ۲۵۷
۸۸	حدیث ۲۵۸

۸۸	حدیث ۲۵۹
۸۸	حدیث ۲۶۰
۸۹	حدیث ۲۶۱
۸۹	حدیث ۲۶۲
۸۹	حدیث ۲۶۳
۸۹	حدیث ۲۶۴
۸۹	حدیث ۲۶۵
۹۰	حدیث ۲۶۶
۹۰	حدیث ۲۶۷
۹۰	حدیث ۲۶۸
۹۱	حدیث ۲۶۹
۹۱	حدیث ۲۷۰
۹۲	حدیث ۲۷۱
۹۲	حدیث ۲۷۲
۹۲	حدیث ۲۷۳
۹۲	حدیث ۲۷۴
۹۲	حدیث ۲۷۵
۹۳	حدیث ۲۷۶
۹۳	حدیث ۲۷۷
۹۳	حدیث ۲۷۸
۹۳	حدیث ۲۷۹
۹۳	حدیث ۲۸۰
۹۴	حدیث ۲۸۱
۹۴	حدیث ۲۸۲

۹۴	حدیث ۲۸۳
۹۴	حدیث ۲۸۴
۹۵	حدیث ۲۸۵
۹۵	حدیث ۲۸۶
۹۵	حدیث ۲۸۷
۹۵	حدیث ۲۸۸
۹۶	حدیث ۲۸۹
۹۶	حدیث ۲۹۰
۹۶	حدیث ۲۹۱
۹۷	حدیث ۲۹۲
۹۷	حدیث ۲۹۳
۹۷	حدیث ۲۹۴
۹۷	حدیث ۲۹۵
۹۸	حدیث ۲۹۶
۹۸	حدیث ۲۹۷
۹۸	حدیث ۲۹۸
۹۸	حدیث ۲۹۹
۹۹	حدیث ۳۰۰
۹۹	حدیث ۳۰۱
۹۹	حدیث ۳۰۲
۹۹	حدیث ۳۰۳
۹۹	حدیث ۳۰۴
۱۰۰	حدیث ۳۰۵
۱۰۲	حدیث ۳۰۶

۱۰۲	حدیث ۳۰۷
۱۰۲	حدیث ۳۰۸
۱۰۳	حدیث ۳۰۹
۱۰۳	حدیث ۳۱۰
۱۰۳	حدیث ۳۱۱
۱۰۳	حدیث ۳۱۲
۱۰۴	حدیث ۳۱۳
۱۰۴	حدیث ۳۱۴
۱۰۴	حدیث ۳۱۵
۱۰۵	حدیث ۳۱۶
۱۰۵	حدیث ۳۱۷
۱۰۵	حدیث ۳۱۸
۱۰۶	حدیث ۳۱۹
۱۰۶	حدیث ۳۲۰
۱۰۶	حدیث ۳۲۱
۱۰۷	حدیث ۳۲۲
۱۰۷	حدیث ۳۲۳
۱۰۷	حدیث ۳۲۴
۱۰۷	حدیث ۳۲۵
۱۰۸	حدیث ۳۲۶
۱۰۸	حدیث ۳۲۷
۱۰۸	حدیث ۳۲۸
۱۰۹	حدیث ۳۲۹
۱۰۹	حدیث ۳۳۰

۱۰۹	حدیث ۳۳۱
۱۱۰	حدیث ۳۳۲
۱۱۰	حدیث ۳۳۳
۱۱۰	حدیث ۳۳۴
۱۱۱	حدیث ۳۳۵
۱۱۱	حدیث ۳۳۶
۱۱۱	حدیث ۳۳۷
۱۱۲	حدیث ۳۳۸
۱۱۲	حدیث ۳۳۹
۱۱۲	حدیث ۳۴۰
۱۱۳	حدیث ۳۴۱
۱۱۳	حدیث ۳۴۲
۱۱۳	حدیث ۳۴۳
۱۱۳	حدیث ۳۴۴
۱۱۴	حدیث ۳۴۵
۱۱۴	حدیث ۳۴۶
۱۱۴	حدیث ۳۴۷
۱۱۵	حدیث ۳۴۸
۱۱۵	حدیث ۳۴۹
۱۱۵	حدیث ۳۵۰
۱۱۵	حدیث ۳۵۱
۱۱۶	حدیث ۳۵۲
۱۱۶	حدیث ۳۵۳
۱۱۶	حدیث ۳۵۴

۱۱۷----- حدیث ۳۵۵

۱۱۷----- حدیث ۳۵۶

۱۱۷----- درباره مرکز

۳۵۶ حدیث از حضرت امام رضا علیه السلام

مشخصات کتاب

سرشناسه: مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۳

عنوان و نام پدیدآور: ۳۵۶ حدیث از حضرت امام رضا علیه السلام / واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان.

مشخصات نشر دیجیتال: اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: نرم افزار تلفن همراه ، رایانه و کتاب

موضوع: احادیث شیعه — قرن ۱۳ ق. ، خاندان نبوت — احادیث ، خاندان نبوت — فضایل

از آفاق ۲۰۰۶

حدیث ۱

امام رضا علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، لَا يَنْزِلَنَّ بِكَ أُمْرٌ رَضِيْتَهُ أَوْ كَرِهْتَهُ إِلَّا جَعَلْتَ فِي الضَّمِيرِ مِنْكَ أَنَّ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكَ . قَالَ : أَمَا هَذِهِ فَلَا أَقْدِرُ أَنْ أُعْطِيكَهَا دُونَ أَنْ أَعْلَمَ مَا قُلْتَ إِنَّهُ كَمَا قُلْتَ . قَالَ : يَا بُنَيَّ ، فَإِنَّ اللَّهَ قَدَ بَعَثَ نَبِيًّا ، هَلُمَّ حَتَّى نَأْتِيَهُ فَعِنْدَهُ بَيَانٌ مَا قُلْتَ لَكَ . قَالَ : إِذْ هَبَ بِنَا إِلَيْهِ . قَالَ : فَخَرَجَ وَهُوَ عَلَى حِمَارٍ ، وَابْنُهُ عَلَى حِمَارٍ ، وَتَرَوُودَا مَا يُصَلِحُهُمْ مِنْ زَادٍ ، ثُمَّ سَارَا أَيَّامًا وَلِيَالِي حَتَّى تَلَقْتَهُمَا مَغَارَةً ، فَأَخَذَا أُهْبَتَهُمَا لَهَا ، فَمَدَّخَلَاهَا فَسَارَا مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَسِيرَا حَتَّى ظَهَرَا وَقَدْ تَعَالَى النَّهَارُ ، وَاشْتَدَّ الْحَرُّ ، وَنَفَدَ الْمَاءُ وَالزَّادُ ، وَاسْتَبَطْنَا حِمَارِيهِمَا ، فَنَزَلَ لُقْمَانٌ وَنَزَلَ ابْنُهُ ، فَجَعَلَا يَشْتَدَانِ عَلَى سَوْقِيهِمَا . فَبَيْنَا هُمَا كَذَلِكَ إِذْ نَظَرَ لُقْمَانُ أَمَامَهُ ، فَإِذَا هُوَ بِسَوَادٍ وَدُخَانٍ ، فَقَالَ فِي نَفْسِهِ : السَّوَادُ سَحْرٌ

الرضا عن الله ، ابن أبي الدنيا - به نقل از سعید بن مسیب - : لقمان به پسرش گفت: «[بکوش تا] هیچ کار خوش آیند و ناخوش آیندی برای تو پیش نیاید ، مگر این که در باطن خود ، آن را خیری برای خوش بشماری». پسر لقمان گفت: به این سفارش تو نمی توانم عمل کنم ، مگر بدانم که مطلب ، همان گونه است که گفתי . لقمان گفت: «ای پسر! همانا خداوند عز و جل پیامبری را مبعوث کرده است . بیا تا پیش او برویم که بیان آنچه برایت گفتم ، نزد اوست». پسر لقمان گفت: ما را پیش او ببر . لقمان و پسرش ، هر کدام سوار بر الاغ جداگانه ، به راه افتادند و هر چه زاد و توشه لازم داشتند ، با خود برداشتند . روزها و شب ها راه رفتند تا به غاری رسیدند و خود را برای سفر به درون آن غار ، مهیا کردند . داخل غار شدند و به اندازه ای که خداوند خواسته بود ، در آن راه رفتند ، تا این که از غار بیرون آمدند ، در حالی که روز ، بالا آمده بود و گرما شدت گرفته بود و آب و توشه تمام شده بود . الاغ ها ایستاندند . لقمان و پسرش پیاده شدند و الاغ ها را از پشت سر ، به سرعت راندند . وقتی لقمان جلو را نگاه کرد ، دید سیاهی و دودی ، از دور پیداست . پیش خود گفت: «سیاهی ، درخت است و دود هم آبادی و مردم». در حالی که در حرکت بودند ، پای پسر لقمان ، روی استخوان تیزی رفت . استخوان ، از کف پا فرو رفت و از بالای آن بیرون آمد . پسر لقمان ، بی هوش به زمین افتاد . لقمان ، وقتی متوجه شد که پسرش به زمین افتاده ، به سویش پرید و او را به سینه اش چسباند . استخوان را با دندان هایش بیرون آورد و دستاری را که همراه داشت ، پاره کرد و به پای او پیچید . سپس به چهره پسرش نگریست . چشمانش پر از اشک شد و قطره ای از اشکش بر چهره فرزندش افتاد . پسر ، متوجه اشک پدر شد و دید که پدرش گریه می کند . گفت: پدر جان! داری گریه می کنی و با این حال ، می گویی : «این برای تو خیر است»؟! چه طور این برایم خیر است ، در حالی که تو می

گویی؟ در حالی که آب و غذا تمام شده و من و تو، در این جا مانده ایم؟ اگر بروی و مرا رها کنی، تا زنده ای، در غم و اندوه به سر می بری و اگر با من بمانی، هر دو می میریم. پس چه طور این برایم خیر باشد، در حالی که تو می گویی؟ لقمان گفت: «گریه ام - ای پسر! - از آن روست که من دوست دارم همه دنیا را فدای تو بکنم؛ من پدرم و دل پدر، نازک است. اما این که گفتی: چه طور این کار برایم خیر است؟ شاید آنچه از تو دور شده، بزرگ تر از این بلایی باشد که بدان گرفتار آمده ای و شاید آنچه بدان گرفتار شده ای، آسان تر از آن باشد که از تو دور شده است». لقمان، در این حال که با پسرش حرف می زد، بار دیگر جلوی خود را نگاه کرد؛ ولی آن دود و سیاهی را ندید و پیش خود گفت: «مگر آن جا چیزی ندیدیم؟» و گفت: «حتما دیدم؛ ولی شاید خداوند، برای آنچه دیدم، چیز تازه ای پیش آورده باشد!». در همین فکر بود که جلوی خود را نگاه کرد. دید شخصی سوار بر اسب ابلق، به طرف او می آید و لباس سفید و دستار سفیدی دارد که هوا را صاف و روشن می کند. پیوسته با گوشه چشم، به او نگاه می کرد تا این که نزدیک شد؛ ولی از او پنهان شد. سپس فریاد زد و گفت: آیا تو لقمانی؟ گفت: «آری». گفت: حکیم تویی؟ گفت: «چنین می گویند، و پروردگارم مرا چنین وصف کرده است». گفت: این پسر سفیه تو، چه می گوید؟ گفت: «ای بنده خدا! تو کیستی که من سخن تو را می شنوم، ولی روی تو را نمی بینم؟». گفت: من جبرئیل هستم. مرا کسی جز فرشته مقرب و پیامبر مرسل نمی بیند. اگر این نبود، مرا می دیدی. این پسر سفیه تو، چه می گوید؟ لقمان، پیش خود گفت: «اگر تو جبرئیلی، خودت به آنچه پسرم گفته، آگاهی». جبرئیل علیه السلام گفت: من وظیفه ای نداشتم جز این که شما را حفظ کنم. با من بیایید. پروردگارم به من فرمان داد که این شهر و اطراف آن را و هر چه را در آن است، فرو برم. آن گاه، مرا خبر کردند که شما می خواهید به این شهر بیایید. از این رو، از خدا خواستم که هر طور خود اراده می کند، شما را از برخورد با من باز دارد. پس خداوند عز و جل شما را با آنچه پسرت بدان گرفتار شد، از برخورد با من بازداشت و اگر آن گرفتاری پسرت نبود، شما را هم با دیگران فرو می بردم. سپس جبرئیل علیه السلام به پای پسر لقمان دست کشید، او به پا خاست، و به ظرف غذا دست کشید، پر از غذا شد، و به ظرف آب دست کشید، پر از آب شد. سپس آن دو و الاغ هایشان را حمل کرد و مانند پرنده پروازشان داد تا به خانه ای رسیدند که چند شبانه روز بود از آن خارج شده بودند.

فی الدر المنثور: «شجر» بدل «سحر»، وهو الأنسب.

حدیث ۲

امام رضا علیه السلام:

طَعْمُ الْمَاءِ طَعْمُ الْحَيَاةِ؛

امام رضا علیه السلام: مزه آب، مزه زندگی است.

بحار الأنوار، ج ۴۹، ص ۹۹.

حدیث ۳

امام رضا علیه السلام:

طَبَائِعُ الْجِسْمِ عَلَى أَرْبَعَةٍ: فَمِنْهَا الْهَوَاءُ الَّذِي لَا تَحْيَا النَّفْسُ إِلَّا بِهِ وَبِنَسِيمِهِ؛

امام رضا علیه السلام: طبیعت جسم بر چهار گونه است: یکی از آنها هوا است که جان با آن و با نسیمش زنده می شود.

الکافی، ج ۸، ص ۲۳۰.

حدیث ۴

امام رضا علیه السلام :
 مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ التَّنْظُفُ ؛
 امام رضا علیه السلام : پاکیزگی از اخلاق پیامبران است .
 بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۳۵ .

حدیث ۵

امام رضا علیه السلام :
 مَنْ أَرَادَ أَنْ لَا يُؤْذِيَهُ مِعْدَتُهُ فَلَا يَشْرَبُ بَيْنَ طَعَامِهِ مَاءً ؛
 امام رضا علیه السلام : هر که می خواهد معده اش آزارش ندهد ، در بین غذا آب نخورد .
 بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۳۲۳ .

حدیث ۶

امام رضا علیه السلام :
 شَرِبُ الْمَاءِ الْبَارِدِ عَقِيبَ الشَّيْءِ الْحَارِّ أَوْ الْحَلَاوَةِ يَذْهَبُ بِالْأَسْنَانِ ؛
 امام رضا علیه السلام : نوشیدن آب سرد ، پس از خوردن چیز گرم ، یا [خوردن] شیرینی دندان ها را از بین می برد .
 مستدرک الوسائل ، ج ۱۶ ، ص ۴۵۸ .

حدیث ۷

امام رضا علیه السلام :
 كُلُّ نَافِعٍ مُقَوِّ لِلْجِسْمِ فِيهِ قُوَّةٌ لِلْبَدَنِ فَحَلَالٌ وَكُلُّ مُضِرٍّ يَذْهَبُ بِالْقُوَّةِ أَوْ قَاتِلٌ فَحَرَامٌ ؛
 امام رضا علیه السلام : هر چیز سودمند و نیروزا برای جسم که موجب تقویت بدن می شود ، حلال است ، و هر چیز زیان آور که نیروی آدمی را می گیرد ، یا کشنده است ، حرام است .
 فقه الرضا علیه السلام ، ص ۲۵۴ .

حدیث ۸

امام رضا علیه السلام :
 فَانْظُرْ مَا يُؤَافِقُكَ وَ يُؤَافِقُ مِعْدَتَكَ وَ يُقَوِّ عَلَيْهِ بَدَنَكَ وَيَسْتَمِرُّهُ مِنَ الطَّعَامِ فَقَدَّرَهُ لِنَفْسِكَ وَاجْعَلْهُ غَدَائِكَ ؛
 امام رضا علیه السلام : بنگر چه چیزی با تو و معده تو سازگار است ، و بدنت از آن نیرو می گیرد و آن را گوارا می داند ؛ چنین غذایی را برای خود برگیر و آن را خوراک خود بدان .
 بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۳۱۰ .

حدیث ۹

امام رضا علیه السلام :

إجْتَهِدُوا أَنْ يَكُونَ زَمَانُكُمْ أَرْبَعَ سَاعَاتٍ : سَاعَةٌ مِنْهُ لِمُنَاجَاةِ اللَّهِ وَ سَاعَةٌ لِأَمْرِ الْمَعَاشِ وَ سَاعَةٌ لِمُعَاشَرَةِ الْإِخْوَانِ وَ الثَّقَاتِ وَ الَّذِينَ يُعَرَّفُونَ عُيُوبَكُمْ وَ يَخْلِصُونَ لَكُمْ فِي الْبَاطِنِ وَ سَاعَةٌ تَخْلُونَ فِيهَا لِلذَّاتِكُمْ وَ بِهَذِهِ السَّاعَةِ تَقْدِرُونَ عَلَى الثَّلَاثِ سَاعَاتٍ ؛

امام رضا علیه السلام : بکوشید که زمانتان را به چهار بخش تقسیم کنید : زمانی برای مناجات با خدا ؛ زمانی برای تأمین معاش ؛ زمانی برای معاشرت با برادران و معتمدانی که عیب هایتان را به شما می شناسانند و در دل شما را دوست دارند ، و ساعتی برای کسب لذت های حلال با بخش چهارم توانایی انجام دادن سه بخش دیگر را به دست می آورید .
فقه الرضا علیه السلام ، ص ۳۳۷ .

حدیث ۱۰

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ يَوْمَ الْحُسَيْنِ أَفْرَحَ جُفُونَنَا وَ أَسْبَلَ دُمُوعَنَا وَ أَدَلَّ عَزِيرَنَا ؛

امام رضا علیه السلام : روز شهادت حسین علیه السلام دیدگان ما را مجروح ، اشک های ما را روان و عزیز ما را خوار کرد .
الأمالی، صدوق ، ص ۱۹۰ .

حدیث ۱۱

امام رضا علیه السلام :

مَنْ كَانَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ يَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَ حُزْنِهِ وَ بُكَائِهِ ، يَجْعَلُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْمَ فَرَجِهِ وَ سُورِهِ ؛

امام رضا علیه السلام : هر که عاشورا روز مصیبت و اندوه و گریه اش باشد ، خداوند روز قیامت را روز شادی و سرورش می گرداند .
میزان الحکمه ، ح ۱۳۰۱۱ .

حدیث ۱۲

امام رضا علیه السلام :

مَنْ تَرَكَ السَّعَى فِي حَوَائِجِهِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ قَضَى اللَّهُ لَهُ حَوَائِجَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ ؛

امام رضا علیه السلام : هر که در روز عاشورا کار و کسب خود را فرو گذارد ، خداوند حاجت های دنیا و آخرت او را بر آورده سازد .
علل الشرائع ، ص ۲۲۷ .

حدیث ۱۳

امام رضا علیه السلام :

فَإِذَا كَانَ الْيَوْمَ الْعَاشِرُ كَانَ ذَلِكَ الْيَوْمَ يَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَ حُزْنِهِ وَ بُكَائِهِ وَ يَقُولُ : هُوَ الْيَوْمَ الَّذِي قُتِلَ فِيهِ الْحُسَيْنُ ؛

امام رضا علیه السلام : روز عاشورا ، روز مصیبت و حزن و گریه [امام کاظم علیه السلام] بود و می فرمود : «در چنین روزی بود که

حسین علیه السلام کشته شد .»

الأمالی ، صدوق ، ص ۱۲۸ .

حدیث ۱۴

امام رضا علیه السلام :

إِنْ بَكَيتَ عَلَى الْحُسَيْنِ حَتَّى تَصِيرَ دُمُوعُكَ عَلَى خَدَيْكَ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتَهُ ؛

امام رضا علیه السلام : اگر بر حسین بگریی ، چندان که اشک هایت بر گونه ات جاری شود ، خداوند تمام گناهانت را می آمرزد . همان ، ج ۴۴ ، ص ۲۸۶ .

حدیث ۱۵

امام رضا علیه السلام :

كَانَ أَبِي إِذَا دَخَلَ شَهْرَ الْمُحَرَّمِ لَا يَرَى ضَاحِكًا . . . فَإِذَا كَانَ يَوْمَ الْعَاشِرِ كَانَ ذَلِكَ الْيَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَحُزْنِهِ وَبُكَائِهِ ؛

امام رضا علیه السلام : چون ماه محرم می رسید ، کسی پدرم را خندان نمی دید . . . چون روز دهم فرا می رسید آن روز ، روز سوگواری و اندوه و گریه او بود . وسائل الشیعه ، ج ۱۰ ، ص ۵۰۵ .

حدیث ۱۶

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ لِكُلِّ إِمَامٍ عَهْدًا فِي عُنُقِ أَوْلِيَائِهِ وَشِيعَتِهِ وَإِنَّ مِنْ تَمَامِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَحُسْنِ الْأَدَاءِ زِيَارَةَ قُبُورِهِمْ ؛

امام رضا علیه السلام : دوست داران و شیعیان هر امامی را با او عهدی است ، و تمامت وفای به عهد و نیکویی انجام دادن آن ، زیارت قبر ایشان است . وسائل الشیعه ، ج ۱۴ ، ص ۳۲۲ .

حدیث ۱۷

امام رضا علیه السلام :

كُلُّ طِينٍ حَرَامٍ [أَكْلُهُ] كَالْمَيْتَةِ وَالدَّمِ . . . مَا خَلَاطِينَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ ؛

امام رضا علیه السلام : [خوردن] هر خاکی ، مانند مردار و خون . . . ، حرام است ، غیر از تربت مزار امام حسین علیه السلام که دوی هر دردی است . الأمالی ، طوسی ، ص ۳۱۹ .

حدیث ۱۸

امام رضا علیه السلام :

كَانَ [الامام الكاظم عليه السلام] عَقْلُهُ لَا تُوَازِي بِهِ الْعُقُولُ وَرُبَّمَا شَاوَرَ الْأَسْوَدَ مِنْ سُودَانِهِ ؛

امام رضا علیه السلام: هیچ اندیشه ای با اندیشه او برابری نمی کرد و [با این حال] چه بسا با یکی از خادمان سیاه خود مشورت می کرد .
مکارم الأخلاق ، ج ۲ ، ص ۹۹ .

حدیث ۱۹

امام رضا علیه السلام :
ما زارنی أحدٌ من أولیائی عارفاً بحقی إلا شُفِعْتُ فیهِ یومَ القیامه ؛
امام رضا علیه السلام: هیچ یک از دوستانم مرا با شناخت حَقِّم زیارت نمی کند مگر این که در روز قیامت شفاعتم از او پذیرفته می شود .
وسائل الشیعه ، ج ۱۳ ، ص ۵۵۲ .

حدیث ۲۰

امام رضا علیه السلام :
مَنْ جَلَسَ مَجْلِسًا یُحِی فیهِ أَمْرُنَا ، لَمْ یَمُتْ قَلْبُهُ یَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ ؛
امام رضا علیه السلام : هر که در مجلسی بنشیند که در آن یاد ما (اهل بیت) زنده می شود ، قلبش ، در روزی که قلب ها می میرند ، نمی میرد .
همان ، ج ۴۴ ، ص ۲۷۸ .

حدیث ۲۱

امام رضا علیه السلام :
لَیْسَ مِنَّا مَنْ تَرَكَ دُنْیَاهُ لِدِینِهِ وَ دِینَهُ لِدُنْیَاهُ ؛
امام رضا علیه السلام : از ما نیست آن که دنیای خود را برای دینش و دین خود را برای دنیایش ترک گوید .
بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۴۶ .

حدیث ۲۲

امام رضا علیه السلام :
أَجْمَلُ مُعَاشَرَتِكَ مَعَ الصَّغِيرِ وَ الْكَبِيرِ ؛
امام رضا علیه السلام : نشست و برخاست خود را با کوچک و بزرگ نیکو گردان .
مستدرک الوسائل ، ج ۸ ، ص ۳۵۴ .

حدیث ۲۳

امام رضا علیه السلام :
مَنْ فَرَّجَ مِنْ مُؤْمِنٍ ، فَرَّجَ اللَّهُ عَنْ قَلْبِهِ یَوْمَ الْقِیَامَةِ ؛

امام رضا علیه السلام: هر کس اندوه مؤمنی را بزدايد، خداوند در روز قیامت، غم از دلش می زداید.
الکافی، ج ۲، ص ۲۰۰.

حدیث ۲۴

امام رضا علیه السلام:
صاحبُ النَّعْمَةِ يَجِبُ أَنْ يُوسِّعَ عَلَى عِيَالِهِ؛
امام رضا علیه السلام: آن که صاحب نعمت است باید که بر هزینه خانواده اش وسعت بخشد.
بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۳۵.

حدیث ۲۵

امام رضا علیه السلام:
مَنْ لَمْ تَتَّبِعْ رَأْيَكَ فِي صَلَاحِهِ فَلَا تَصْغِ إِلَى رَأْيِهِ وَانْتَظِرْ بِهِ أَنْ يُصْلِحَهُ شَرٌّ؛
امام رضا علیه السلام: تو نیز از رأی کسی که از نظر مصلحت اندیشانه تو پیروی نکرد، پیروی نکن؛ منتظر باش؛ حادثه ای ناخوشایند او را اصلاح خواهد کرد.
همان، ص ۳۵۳.

حدیث ۲۶

امام رضا علیه السلام:
مَنْ زَارَهَا بِقَمِّ كَمَنْ زَارَنِي؛
امام رضا علیه السلام: هر کس (حضرت معصومه علیها السلام) را در قم زیارت کند، چنان است که مرا زیارت کرده است.
کامل الزیارات، ص ۵۳۶.

حدیث ۲۷

امام رضا علیه السلام:
مَنْ زَارَهَا عَارِفًا بِحَقِّهَا فَلَهُ الْجَنَّةُ؛
امام رضا علیه السلام: هر کس او را با شناخت زیارت کند، بهشت پاداش او خواهد بود.
بحار الأنوار، ج ۱۰۲، ص ۲۶۶.

حدیث ۲۸

امام رضا علیه السلام:
[هُوَ] الصَّادِقُ وَ الصَّابِرُ وَ الْفَاضِلُ وَ قُرَّةُ أَعْيُنِ الْمُؤْمِنِينَ وَ غَيْظُ الْمُلْحِدِينَ؛
امام رضا علیه السلام: او راستگو، شکیبیا، دارای فضیلت، نورچشم مؤمنان و مایه خشم ملحدان است.

عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۵۰.

حدیث ۲۹

امام رضا علیه السلام:

يُقْتَلُ [الامامُ الجوادُ عليه السلام] غَصْبًا فَيَبْكِي لَهُ وَ عَلَيْهِ أَهْلُ السَّمَاءِ وَ يَغْضَبُ اللَّهُ عَلَى عِدْوِهِ وَ ظَالِمِهِ فَلَا يَلْبَثُ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى يُعَجَّلَ اللَّهُ بِهِ إِلَى عَذَابِهِ الْأَلِيمِ وَ عِقَابِهِ الشَّدِيدِ؛

امام رضا علیه السلام: امام جواد علیه السلام مظلومانه کشته می شود، و ساکنان آسمان بر او می گریند و مرثیه می سرایند. خداوند بر دشمن و ستم کننده بر او خشم می گیرد، و [پس از کشتن او] زمانی کوتاه در دنیا نمی ماند، تا آن که خداوند به زودی دشمن او را به عذابی دردناک و کیفری سخت گرفتار می کند.

بحار الأنوار، ج ۵، ص ۱۴.

حدیث ۳۰

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ أَمَرَ بِالشُّكْرِ لَهُ وَ لِلوَالِدَيْنِ ، فَمَنْ لَمْ يَشْكُرْ وَالِدَيْهِ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ ؛

امام رضا علیه السلام: خداوند به سپاس گذاری از خود و پدر و مادر فرمان داده است؛ پس هر که از پدر و مادرش سپاس گذاری نکند، خداوند را سپاس نگفته است.

الخصال، ص ۱۵۶.

حدیث ۳۱

امام رضا علیه السلام:

هَذَا [الامامُ الجوادُ عليه السلام] المَوْلُودُ الَّذِي لَمْ يُؤَلَدْ مَوْلُودٌ أَعْظَمُ بَرَكَهَةً عَلَى شِيعَتِنَا مِنْهُ؛

امام رضا علیه السلام: این مولودی است که پر برکت تر از او برای شیعه ما به دنیا نیامده است.

الکافی، ج ۱، ص ۳۲۱.

حدیث ۳۲

امام رضا علیه السلام:

زِيَارَةُ قَبْرِ أَبِي مِثْلُ زِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ؛

امام رضا علیه السلام: زیارت قبر پدرم، موسی بن جعفر علیه السلام، مانند زیارت قبر حسین علیه السلام است.

کامل الزیارات، ص ۴۹۹.

حدیث ۳۳

امام رضا علیه السلام:

إِنَّمَا جُعِلَ يَوْمُ الْفِطْرِ الْعِيدَ لِئَكُونَ لِلْمُسْلِمِينَ مُجْتَمَعًا يَجْتَمِعُونَ فِيهِ وَ يَبْرُزُونَ لِلَّهِ فَيَمَجَّدُونَ عَلَى مَا مَنَّ عَلَيْهِمْ؛

امام رضا علیه السلام: روز فطر از این رو عید قرار داده شد تا روز گردهمایی مسلمانان باشد، و در این روز گرد هم آیند و برای خدا به صحرا (فضایی باز) در آیند و خداوند را بر ممتی که بر آنها نهاده است ستایش و به بزرگی یاد کنند.
همان، ص ۵۲۲.

حدیث ۳۴

امام رضا علیه السلام:
المُسْلِمُ الَّذِي يَسْلُمُ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدُهُ وَلَيْسَ مِنْهُ مَنْ لَمْ يَأْمَنْ جَارُهُ بَوَائِقَهُ
حضرت عبد العظیم علیه السلام از امام رضا چنین روایت می کند: مسلمان کسی است که مردم از دست و زبان او آسوده باشند و از ما نیست آن که همسایه اش از شر او در امان نباشد.
عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۴.

حدیث ۳۵

امام رضا علیه السلام:
مَنْ طَلَبَ الْأَمْرَ مِنْ وَجْهِهِ لَمْ يَزَلْ، فَإِنْ زَلَّ لَمْ تَخْذُلْهُ الْحِيلَةُ؛
امام رضا علیه السلام: آن که کار را از راهش بجوید نمی لغزد، و اگر بلغزد راه چاره در پیش رو دارد.
بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۴۰.

حدیث ۳۶

امام رضا علیه السلام:
مَنْ سَأَلَ اللَّهَ التَّوْفِيقَ وَ لَمْ يَجْتَهِدْ فَقَدْ اسْتَهْزَأَ بِنَفْسِهِ؛
امام رضا علیه السلام: هر کس از خدا توفیق بخواهد و تلاش نکند، خود را مسخره کرده است.
میزان الحکمه، ح ۲۷۹۰.

حدیث ۳۷

امام رضا علیه السلام:
إِيَّاكَ أَنْ تَتَّبِعَ النَّفْسَ هَوَاهَا فَإِنَّ فِي هَوَاهَا رَدَاهَا؛
امام رضا علیه السلام: مبادا از هوای نفس پیروی کنی که در آن نابودی نهفته است.
مشکاة الأنوار، ص ۴۵۵.

حدیث ۳۸

امام رضا علیه السلام:
أَفْضَلُ الْمَالِ مَا وَقِيَ بِهِ الْعَرَضُ؛
امام رضا علیه السلام: بهترین مال آن است که آب رو با آن محفوظ بماند.

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۵۲ .

حدیث ۳۹

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَقِيَ فَقِيرًا مُسْلِمًا فَسَلَّمَ عَلَيْهِ خِلَافَ سَلَامِهِ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ ؛

امام رضا علیه السلام : هر کس مسلمان فقیری را دیدار کند و برخلاف سلامی که به ثروتمندان می کند، به او سلام کند ، روز قیامت در حالی به دیدار خدا می رود که بر او خشگمین است.

. عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۵۲ .

حدیث ۴۰

امام رضا علیه السلام :

لَمْ يَخُنْكَ الْأَمِينُ وَ لَكِنْ ائْتَمَنْتَ الْخَائِنَ ؛

امام رضا علیه السلام : امین به تو خیانت نمی کند ، اما تو خائن را امین می شماری .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۳۵ .

حدیث ۴۱

امام رضا علیه السلام :

مَا التَّقَتْ فِتْنَانِ قَطُّ إِلَّا نُصِرَ أَعْظَمُهُمَا عَفْوَا ؛

امام رضا علیه السلام : از میان دو گروهی که با هم روبه رو می شوند ، پیروزی با گروهی است که بخشش بیشتری داشته باشد .

. همان ، ج ۷۱ ، ص ۴۵۲ .

حدیث ۴۲

امام رضا علیه السلام :

النَّاسُ ضَرَبَانِ : بِالْعِزِّ لَا يَكْتَفِي وَ طَالِبٌ لَا يَجِدُ ؛

امام رضا علیه السلام : مردم دو گونه اند : یابنده ای که [به یافته اش] بسنده نمی کند، و جوینده ای که نمی یابد.

. همان ، ج ۷۸ ، ص ۲۵۳ .

حدیث ۴۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ... أَمَرَ بِالشُّكْرِ لَهُ وَ لِلْوَالِدَيْنِ فَمَنْ لَمْ يَشْكُرِ وَالِدَيْهِ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ ؛

امام رضا علیه السلام : خداوند به سپاسگزاری از خود و پدر و مادر فرمان داده است ؛ پس هر که از پدر و مادرش سپاسگزاری نکند ، خداوند را سپاس نگفته است.

الخصال، ص ۱۵۶.

حدیث ۴۴

امام رضا علیه السلام:

بِرِّ الْوَالِدَيْنِ وَاجِبٌ وَإِنْ كَانَا مُشْرِكِينَ وَلَا طَاعَةَ لَهُمَا فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ؛

امام رضا علیه السلام: نیکی کردن به پدر و مادر واجب است، اگر چه مشرک باشند و نباید در معصیت خالق از آنان اطاعت کرد.
بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۷۲.

حدیث ۴۵

امام رضا علیه السلام:

غُسْلُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ سُنَّةٌ؛

امام رضا علیه السلام: غسل روز جمعه سنت است.

. همان، ص ۳۰۵.

حدیث ۴۶

امام رضا علیه السلام:

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ نَبِيِّ نَرَى وَعَدْنَا عَلَيْنَا دِينًا كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ؛

ما اهل بیت، وعده های خود را برای خودمان، بدهی و دین حساب می کنیم، چنانکه رسول اکرم صلی الله علیه و آله چنین می کردند.

تحف العقول، ص ۴۴۶

حدیث ۴۷

امام رضا علیه السلام:

التَّوَضُّعُ دَرَجَاتٌ: مِنْهَا أَنْ يَعْرِفَ الْمَرْءُ قَدْرَ نَفْسِهِ فَيَتَرَلَّهَا مِنْزِلَتَهَا بَقَلْبٍ سَلِيمٍ، لَا يُحِبُّ أَنْ يَأْتِيَ إِلَى أَحَدٍ إِلَّا مِثْلَ مَا يُؤْتَى إِلَيْهِ، إِنْ رَأَى سَيِّئَةً دَرَأَهَا بِالْحَسَنَةِ، كَاطْمِ الْغَيْظِ عَنِ النَّاسِ، وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ؛

تواضع درجاتی دارد: یکی از آنها این است که انسان اندازه خود را بشناسد و با طیب خاطر خود را در آن جایگاه قرار دهد، دوست داشته باشد با مردم همان گونه رفتار کند که انتظار دارد با او رفتار کنند، اگر بدی دید آن را با خوبی جواب دهد، خشم خود را فروخورد و از مردم درگذرد، و خداوند نیکوکاران را دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۱۲۴، ح ۱۳

حدیث ۴۸

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَقْرَبُ إِلَى اسْمِ اللَّهِ الْأَعْظَمِ مِنْ سَوَادِ الْعَيْنِ إِلَى بَيَاضِهَا؛
بسم الله الرحمن الرحيم، به اسم اعظم نزدیک تر است از سیاهی چشم به سفیدی اش.

عیون أخبار الرضا، ج ۱، ص ۸

حدیث ۴۹

امام رضا علیه السلام :

مَعْنَى قَوْلِ الْقَائِلِ بِسْمِ اللَّهِ أَيُّ اسْمٍ عَلَى نَفْسِي سَمَةٌ مِنْ سِمَاتِ اللَّهِ وَهِيَ الْعِبَادَةُ؛
معنای گفته کسی که بسم الله می گوید، یعنی نشانی از نشانه های خداوند را بر خود می گذارم و آن عبادت است.

التوحيد، ص ۲۲۹

حدیث ۵۰

امام رضا علیه السلام :

... الْجُمُعَةُ مَشْهُدٌ عَامٌّ فَأَرَادَ أَنْ يَكُونَ لِلْإِمَامِ سَبَبٌ إِلَى مَوْعِظَتِهِمْ وَتَرْغِيهِمْ فِي الطَّاعَةِ وَتَرْهِيهِمْ مِنَ الْمَعْصِيَةِ وَفِعْلِهِمْ وَتَوْفِيهِمْ عَلَى مَا
أَرَادُوا مِنْ مَصْلَحَةِ دِينِهِمْ وَدُنْيَاهُمْ وَيُخْبِرُهُمْ بِمَا وَرَدَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْأَفَاتِ وَمِنَ الْأَحْوَالِ الَّتِي لَهُمْ فِيهَا الْمَضْرَّةُ وَالْمَنْفَعَةُ؛
جمعه روز اجتماع عموم مردم است. خداوند خواست تا امام از رهگذر خطبه نماز جمعه، آنان را موعظه کند و به اطاعت تشویقشان
نماید و از معصیت و ارتکاب آن برحذرشان دارد و آنان را بر آنچه در جهت مصلحت دین و دنیای خویش اراده کرده اند
موفقسازد و از زیان هایی که دیده اند و حالاتی که برای آنان زیان آور یا سودآور است، با خبر کند.

علل الشرايع، ج ۱، ص ۲۶۵، ح ۹

حدیث ۵۱

امام رضا علیه السلام :

جَفَّ الْقَلَمُ بِحَقِيقَةِ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ بِالسَّعَادَةِ لِمَنْ آمَنَ وَاتَّقَى وَالشَّقَاوَةَ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِمَنْ كَذَّبَ وَعَصَى؛
قلم تقدیر خداوند بر خوشبختی کسی رقم خورد که ایمان آورد و تقوا پیشه کند. و بر بدبختی کسی رقم خورد که ایمان نیاورد و
نافرمانی کند.

قرب الإسناد، ص ۳۵۵، ح ۱۲۷۰

حدیث ۵۲

امام رضا علیه السلام :

مِنْ حَسْبِنَ ظَنُّهُ بِاللَّهِ كَانَ اللَّهُ عِنْدَ ظَنِّهِ بِهِ وَمِنْ رَضِيَ بِالْقَلِيلِ مِنَ الرِّزْقِ قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ الْيَسِيرَ مِنَ الْعَمَلِ وَمَنْ رَضِيَ بِالْيَسِيرِ مِنَ الْحَلَالِ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ وَتَنَعَّمَ أَهْلُهُ ، وَبَصَّرَهُ اللَّهُ دَاءَ الدُّنْيَا وَدَوَاءَهَا ، وَأَخْرَجَهُ مِنْهَا سَالِمًا إِلَى دَارِ السَّلَامِ ؛

هر کس به خدا خوش گمان باشد، خداوند مطابق گمان او، با وی رفتار می کند و هر کس به روزی کم راضی باشد، خداوند عمل کم را از او می پذیرد و هر کس به روزی حلال اندک خشنود باشد، هزینه زندگی اش سبک می شود و خانواده اش در نعمتخواهند بود و خداوند، او را از بیماری و درمان دنیا آگاه می کند و به سلامت، از دنیا بهیخانه سلامت (آخرت) بیرون می برد.

کافی، ج ۸، ص ۳۴۷، ح ۵۴۶

حدیث ۵۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يُبِحْ أَكْلًا وَلَا شُرْبًا إِلَّا لِمَا فِيهِ الْمُنْفَعَةُ وَالصَّلَاحُ وَلَمْ يُحَرِّمْ إِلَّا مَا فِيهِ الضَّرَرُ وَالتَّلَفُ وَالْفَسَادُ، فَكُلُّ نَافِعٍ مُؤَوِّدٍ لِلْجِسْمِ فِيهِ قُوَّةٌ لِلْبَدَنِ فَهُوَ حَالِلٌ؛

خداوند تبارک و تعالی هیچ خوردنی و نوشیدنی را حلال نکرده است، مگر آن که در آن منفعت و صلاحی بوده و هیچ خوردنی و نوشیدنی را حرام ننموده، مگر آن که در آن ضرر و مرگ و فساد بوده است. پس هر چیز مفید و مقوی بدن، که باعث تقویت آنشود، حلال شده است.

مستدرک الوسایل، ج ۱۶، ص ۳۳۳، ح ۲

حدیث ۵۴

امام رضا علیه السلام :

السَّوَاكُ يَجْلُو الْبَصَرَ وَيُنْبِتُ الشَّعْرَ وَيَذْهَبُ بِالذَّمَعَةِ؛

مسواک زدن، نور چشم و رشد مو را زیاد و آبریزش چشم را برطرف می کند.

بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۱۳۷

حدیث ۵۵

امام رضا علیه السلام :

الَّتَيْنِ يَذْهَبُ بِالْبُخْرِ وَيَشُدُّ الْعَظْمَ وَيُنْبِتُ الشَّعْرَ وَيَذْهَبُ بِالذَّمَعِ وَلَا يَخْتِاجُ مَعَهُ إِلَى دَوَاءٍ؛

انجیر بوی بد دهان را برطرف، استخوان ها را محکم، رویش مو را زیاد و بیماری را برطرف می کند و با وجود آن احتیاجی به دارو نیست.

وسائل الشیعة، ج ۱۷، ص ۱۳۳، ح ۱

حدیث ۵۶

امام رضا علیه السلام :

شُرِبَ الْمَاءُ الْبَارِدَ عَقِيبَ الشَّيْءِ الْحَارِّ وَ عَقِيبَ الْحَلَاوَةِ يَدْهَبُ لِأَسْنَانٍ... وَ مَنْ أَرَادَ أَلَّا يَفْسُدَ أَسْنَانُهُ فَلَا يَأْكُلُ حُلُومًا إِلَّا بَعْدَ كَسْرِهِ خُبْزٍ؛
خوردن آب سرد بعد از چیزهای گرم و شیرینی، دندان‌ها را از بین می‌برد ... هر کس می‌خواهد دندان‌هایش فاسد نشود، شیرینی نخورد، مگر پس از خوردن لقمه‌ای نان.

بحار الأنوار، ج ۶۲، ص ۳۲۱، ح ۳۲۵

حدیث ۵۷

امام رضا علیه السلام :

إِنَّمَا جُعِلَتِ الْخُطْبَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِأَنَّ الْجُمُعَةَ مَشْهُدٌ عَامٌّ فَأَرَادَ أَنْ يَكُونَ لِلْأَمِيرِ سَبَبٌ إِلَى مَوْعِظَتِهِمْ وَ تَرْغِيبِهِمْ فِي الطَّاعَةِ وَ تَرْهِيْبِهِمْ مِنَ الْمَعْصِيَةِ وَ تَوْقِيفِهِمْ عَلَى مَا أَرَادَ مِنْ مَضِيحَةٍ دِينِهِمْ وَ دُنْيَاهُمْ وَ يُخْبِرُهُمْ بِمَا وَرَدَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْأَهْوَالِ الَّتِي لَهُمْ فِيهَا الْمَضَرَّةُ وَ الْمَنْفَعَةُ؛

فلسفه خطبه نماز جمعه این است که: چون جمعه، روز حضور عامه مردماست، حاکم وسیله‌ای برای پند و اندرز آنان داشته باشد و مردم را به طاعت تشویق کند و از معصیت بر حذر دارد و از تصمیم خود درباره مصالح دین و دنیایشان آگاه سازد و از آنچه از گوشه و کنار می‌رسد و حوادثی که در آنها برای مردم سود و زیانیست خبردار کند.

وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۳۹، ح ۶

حدیث ۵۸

امام رضا علیه السلام :

إِنَّمَا جُعِلَتِ الْجَمَاعَةُ لِئَلَّا يَكُونَ الْإِخْلَاصُ وَ التَّوْحِيدُ وَ الْإِسْلَامُ وَ الْعِبَادَةُ لِلَّهِ إِلَّا ظَاهِرًا مَكْشُوفًا مَشْهُورًا؛

علت تشریع نماز جماعت آن است که اخلاص، یکتاپرستی، تسلیم حق بودن و بندگی برای خداوند، آشکار و بی‌پرده و نمایان باشد.

وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۳۷۲، ح ۹

حدیث ۵۹

امام رضا علیه السلام :

أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمْ يُبَيِّحْ أَكْلًا وَلَا شُرْبًا إِلَّا مَا فِيهِ الْمَنْفَعَةُ وَ الصَّلَاحُ وَ لَمْ يُحَرِّمْ إِلَّا مَا فِيهِ الضَّرُّ وَ التَّلَفُ وَ الْفَسَادُ، فَكُلُّ نَافِعٍ مُقَوِّ لِلْجِسْمِ فِيهِ قُوَّةٌ لِلْبَدَنِ فَهُوَ حَلَالٌ وَ كُلُّ مُضَرٍّ يَذْهَبُ بِالْقُوَّةِ أَوْ قَاتِلٍ فَحَرَامٌ؛

خداوند تبارک و تعالی هیچ خوردنی و نوشیدنی را حلال نکرده است مگر آن که در آن سود و صلاحی بوده و هیچ خوردنی و

نوشیدنی را حرام ننموده، مگر آن که در آن نزیان و نابودی و فساد بوده است، پس هر چیز سودمندی نیرو بخش جسم، که باعث تقویت بدن است حلال شده است و هر چیزی که قوای جسمانی را از بین ببرد و یا موجب مرگ شود حرام است.

مستدرک الوسائل، ج ۱۶، ص ۳۳۳، ح ۲

حدیث ۶۰

امام رضا علیه السلام :

إِثْنَانِ عَلِيلَانِ أَبَدًا: صَحِيحٌ مُحْتَمٌ وَعَلِيلٌ مُخَلِّطٌ ؛

دو گروه همیشه مریضند: سالمی که پرهیز می کند و مریضی که پرهیز نمی کند.

فقه الرضا، ص ۳۴۰

حدیث ۶۱

امام رضا علیه السلام :

إِذَا جُعِتْ فَكُلْ وَإِذَا عَطِشْتَ فَاشْرَبْ وَإِذَا هَاجَ بِكَ الْبَوْلُ فَبَلِّ، وَلَا تُجَامِعْ إِلَّا مِنْ حَاجَتِهِ، وَإِذَا نَعَسْتَ فَنَمْ، فَإِنَّ ذَلِكَ مَصْحَحٌ لِلْبَدَنِ؛ چون گرسنه شدی بخور، چون تشنه شدی بنوش، چون ادرار بر تو فشار آورد، ادرار کن، جز از سر نیاز، با همسرت نزدیکی مکن و چون احساس خواب آلودگی کردی، بخواب، که اینها مایه تن درستی است.

فقه الرضا، ص ۳۴۰

حدیث ۶۲

امام رضا علیه السلام :

مَنْ أَرَادَ أَلَّا يَشْتَكِيَ مَثَانَتَهُ، فَلَا يَحْسِبِ الْبَوْلَ وَلَوْ عَلَى ظَهْرٍ دَائِبَةٍ؛

هر کس می خواهد مثانه اش به بیماری ای مبتلا نشود، ادرار خود را نگه ندارد، حتی اگر بر پشت مرکب خود، نشسته باشد.

طب الرضا علیه السلام، ص ۳۵

حدیث ۶۳

امام رضا علیه السلام :

دُخُولُ الْحَمَامِ عَلَى الْبِطْنَةِ يُؤَلِّدُ الْقَوْلَجَ. الْإِغْتِسَالُ بِالْمَاءِ الْبَارِدِ بَعْدَ أَكْلِ السَّمَكِ يورثُ الْفَالِجَ... وَإِتْيَانُ الْمَرْأَةِ الْحَائِضِ يورثُ الْخُذَامَ فِي الْوَلَدِ وَالْجَمَاعُ مِنْ غَيْرِ أَهْرَاقِ الْمَاءِ عَلَى أَثَرِهِ يوجبُ الْحَصَاءَ. الْجَمَاعُ بَعْدَ الْجَمَاعِ مِنْ غَيْرِ فَصَلِّ بَيْنَهُمَا بَعْضُ يورثُ لِلْوَلَدِ الْجُنُونَ وَكَثْرَةُ أَكْلِ الْبَيْضِ وَإِدْمَانُهُ يُؤَلِّدُ الطَّحَالَ وَرِيحَافِي رَأْسِ الْمَعْتَدَةِ. وَالْإِمْتِلَاءُ مِنَ الْبَيْضِ الْمَسْلُوقِ يورثُ الرَّبْوَ وَالْإِنْهَارَ. أَكْلُ اللَّحْمِ النَّيِّ يُؤَلِّدُ الدُّودَ فِي الْبَطْنِ. وَأَكْلُ التَّيْنِ يَقْمَلُ مِنْهُ الْجَسَدُ إِذَا أَدْمَنَ عَلَيْهِ. وَشُرْبُ الْمَاءِ الْبَارِدِ عَقِيبَ الشَّيْءِ الْحَارِّ وَالْحَلَاوَةَ يَذْهَبُ بِالْأَسْنَانِ.

و الْإِكْتَارُ مِنْ أَكْلِ لُحُومِ الْوَحْشِ وَ الْبَقْرِ يورثُ تَعْيِيرَ الْعَقْلِ وَ تَحْيِيرَ الْفَهْمِ وَ تَبَلَدَ الذَّهْنِ وَ كَثْرَةَ النِّسْيَانِ؛

حمام رفتن با شکم پر باعث قولنج می گردد. شستشو با آب سرد بعد از خوردن ماهی، باعث فلج می شود. همبستری در حال حیض باعث جذام فرزند می شود. همبستری ای که در پی آن دفع منی و ادرار نباشد باعث سنگ کلیه و مثانه می شود. جماع پی در پی بدون غسل باعث جنون فرزند می شود. زیاد خوردن تخم مرغ و استمرار بر آن، باعث بیماری طحال و گاز معده می شود. انباشته کردن شکم از تخم مرغ آب پز باعث گرفتگی قلب و تنگی نفس می شود. خوردن گوشت نپخته، باعث تولید کرم در معده می شود. پیوسته انجیر خوردن باعث چاقی می شود. نوشیدن آب سرد بعد از غذای داغ و شیرینی، باعث خرابی دندان می گردد و زیاد خوردن گوشت حیوانات وحشی (حلال گوشت) و گاو باعث تغییر (به هم ریختگی) عقل و سرگردانی فهم و کندذهنی و فراموشی می شود.

طب الرضا، ص ۷۵

حدیث ۶۴

امام رضا علیه السلام :

وَمَنْ أَرَادَ أَلَّا تُؤْدِيَهُ مَعِدَتُهُ فَلَا يَشْرَبُ بَيْنَ طَعَامِهِ مَاءً حَتَّى يَفْرُغَ وَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ رَطَبَ يَدَيْهِ، وَ ضَعُفَتْ مَعِدَتُهُ وَ لَمْ تَأْخُذِ الْعُرُوقُ قُوَّةَ الطَّعَامِ فَإِنَّهُ يَصِيرُ فِي الْمَعِدَةِ فِجَا إِذَا صَبَّ الْمَاءُ عَلَى الطَّعَامِ أَوْلاً فَأَوْلَا؛

هر کس می خواهد معده اش او را آزار نرساند، نباید میان غذا آب بنوشد تا غذا خوردن را به پایان رساند. هر کس میان غذا آب خورد بدنش به رطوبت گراید، معده اش ضعیف گردد و رگ هایش قوت غذا را به خود جذب نکند؛ زیرا هر گاه پی در پی روی غذا آب ریخته شود در معده نارسایی پدید آید.

طب الرضا، ص ۵۲

حدیث ۶۵

امام رضا علیه السلام :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَمْرًا سَلَبَ الْعِبَادَ عُقُولَهُمْ فَأَنْفَذَ أَمْرَهُ وَ تَمَّتْ إِرَادَتُهُ فَإِذَا أَنْفَذَ أَمْرَهُ رَدَّ إِلَى كُلِّ ذِي عَقْلٍ عَقْلَهُ فَيَقُولُ كَيْفَ ذَا؟ وَ مِنْ أَيْنَ ذَا؟ هر گاه خداوند چیزی را بخواهد، عقل های بندگان را از آنها می گیرد و حکم خود را اجرا می کند و خواسته خود را به پایان می رساند. همین که حکم خود را اجرا کرد، عقل هر صاحب عقل را به او بر می گرداند، آنگاه او مرتب می گوید: چگونه و از کجا چنین و چنان شد.

تحف العقول، ص ۴۴۲

حدیث ۶۶

امام رضا علیه السلام :

أَحْسِنِ الظَّنَّ بِاللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي الْمُؤْمِنِيِّ، إِنَّ خَيْرًا فَخَيْرًا وَ إِنَّ شَرًّا فَشَرًّا؛

به خداوند خوش گمان باش، زیرا خدای عزوجل می فرماید: من نزد گمان بنده مؤمنخویش هستم، اگر به من خوش گمان باشد، به خوبی با او رفتار می کنم و اگر به منبد گمان باشد، به بدی با او رفتار می کنم.

کافی، ج ۲، ص ۷۲، ح ۳

حدیث ۶۷

امام رضا علیه السلام:

لَا تَقْرَبِ النِّسَاءَ فِي أَوَّلِ اللَّيْلِ لَا شِتَاءً وَلَا صَيْفًا وَ ذَلِكَ أَنَّ الْمَعْدَةَ وَالْعُرُوقَ تَكُونُ مُمْتَلِئَةً وَ هُوَ غَيْرُ مَحْمُودٍ ، يُتَخَوَّفُ مِنْهُ الْقَوْلُجُ وَ الْفَالِجُ ، وَ اللَّقْوَةُ وَ النَّقْرَسُ ، وَ الْحَصَاةُ وَ التَّقْطِيرُ ، وَ الْفُتْقُ وَ ضَعْفُ الْبَصْرِ وَ الدَّمَاغُ . فَإِذَا أُرِيدَ ذَلِكَ فَلْيَكُنْ فِي آخِرِ اللَّيْلِ ؛ فَإِنَّهُ أَصَحُّ لِلْبَدَنِ ، وَ أَرْجَى لِلْوَلَدِ ، وَ أَذْكَى لِلْعَقْلِ فِي الْوَلَدِ الَّذِي يُقْضِيَنَّهُمَا ؛

آغاز شب، چه در زمستان و چه در تابستان، با زنان آمیزش مکن، این بدان جهت است که معده و رگ ها پُرند و این وضعیت مناسبی [برای آمیزش] نیست و بیم قولنجو فلج و لقوه چانه و نقرس و سنگ [کلیه] و تقطیر (چکایش) بول و فتق و ضعفدر بینایی و ذهن می رود. پس اگر قصد آمیزش دارد، باید در پایان شب انجام دهد، که برای بدن، صحت افزاتر و برای فرزنددار شدن امیدبخش تر و برای باهوش شدنفرزندی که در این میان پدید می آید، بهتر است.

طب الامام الرضا علیه السلام، ص ۶۴

حدیث ۶۸

امام رضا علیه السلام:

مَنْ اتَّقَى اللَّهَ يَتَّقَى اللَّهَ وَمَنْ أَطَاعَ اللَّهَ يُطَاعُ؛

هر کس حریم خدا را حفظ کند، حرمتش حفظ می شود و هر کس خدا را اطاعت کند، اطاعت می شود.

کافی، ج ۱، ص ۱۳۷، ح ۳

حدیث ۶۹

امام رضا علیه السلام:

أَنَّ رَجُلًا أَتَى سَيِّدَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَّمَنِي خُلُقًا يَجْمَعُ لِي خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ لَا تَكْذِبُ؛

مردی نزد سرور ما رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: به من اخلاقی بیاموزید که خیر دنیا و آخرت در آن جمع باشد، حضرت فرمودند: دروغ نگو.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۵۴

حدیث ۷۰

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ رَجُلًا سَأَلَ الْعَالِمَ أَنْ يُعَلِّمَهُ مَا يَنَالُ بِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَا يُطَوَّلَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَا تَغْضَبْ؛

شخصی از امام کاظم صلی الله علیه و آله درخواست نمود که در کلامی کوتاه، چیزی به او بیاموزد کهها آن خیر دنیا و آخرت را به دست آورد. حضرت فرمودند: خشمگین مشو.

بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۶۵، ح ۱۳

حدیث ۷۱

امام رضا علیه السلام :

دَعَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَدْ أَجَبْتُكَ عَلَى أَنْ تَضْمَنَ لِي ثَلَاثَ نَخِصَالٍ . قَالَ: وَمَا هِيَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ قَالَ: لَا تُدْخِلْ عَلَيَّ شَيْئًا مِنْ خَارِجٍ وَلَا تَدْخِرْ عَنِّي شَيْئًا فِي الْبَيْتِ، وَلَا تُجْحِفْ بِالْإِعْيَالِ . قَالَ: ذَاكَ لَكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، فَأَجَابَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ؛

مردی، امیر المؤمنین علیه السلام را به میهمانی دعوت کرد . حضرت فرمودند: می پذیرم به شرط این که سه قول به من بدهی . عرض کرد: چه قولی ای امیر المؤمنین؟ فرمودند: از بیرون چیزی برای من تهیه نکنی، حضری خانه ات را از من دریغ ننمایی و به زنو فرزندنت زور نگوئی . عرض کرد: قبول می کنم ای امیر المؤمنین . پس علی بن ابیطالب علیه السلام دعوت را پذیرفتند .

عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۴۵، ح ۱۳۸

حدیث ۷۲

امام رضا علیه السلام :

السَّخِيُّ يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ ، وَ الْبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِئَلَّا يَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ؛

سَخاوتمند، از غذای مردم می خورد، تا مردم از غذای او بخورند، اما بخیل از غذای مردم نمی خورد تا آنها نیز از غذای او نخورند.

عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۱۵، ح ۲۶

حدیث ۷۳

امام رضا علیه السلام :

وَقَرُّوا كِبَارَكُمْ وَ ارْحَمُوا صِغَارَكُمْ وَ صَلُّوا أَرْحَامَكُمْ؛

به بزرگترها یتان احترام بگذارید و با کوچکترها مهربان باشید و صله رحم نمایید.

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۶۵

حدیث ۷۴

امام رضا علیه السلام :

عَجِبْتُ لِمَنْ يَشْتَرِي الْعَبِيدَ بِمَالِهِ فَيُعْتِقُهُمْ كَيْفَ لَا يَشْتَرِي الْأَحْرَارَ بِحُسْنِ خُلُقِهِ؛

در شگفتم از کسی که بندگان را با ثروت خویش می خرد تا رهایشان کند، چگونه باخوش اخلاقی خویش آزادگان را نمی خرد.

فقه الرضا، ص ۳۵۴

حدیث ۷۵

امام رضا علیه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحْيَا أَمْرَنَا ... يَتَعَلَّمُ عُلُومَنَا وَيُعَلِّمُهَا النَّاسَ ، فَإِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَحَاسِنَ كَلَامِنَا لَاتَّبَعُونَا؛

رحمت خدا بر بنده ای را که امر ما را زنده کند... دانش های ما را فرا گیرد و به مردم بیاموزد. اگر مردم زیبایی های سخنان ما را می دانستند، از ما پیروی می کردند.

معانی الأخبار، ص ۱۸۰، ح ۱

حدیث ۷۶

امام رضا علیه السلام :

إِعْلَمَنَّ أَنَّ مَنْ اسْتَدَانَ دِينَنَا وَنَوَى قَضَاءَهُ، فَهُوَ فِي أَمَانِ اللَّهِ حَتَّى يَقْضِيَهُ، فَإِنْ لَمْ يَنْوِ قَضَاءَهُ فَهُوَ سَارِقٌ؛

کسی که قرض بگیرد در صورتی که تصمیم داشته باشد آن را پس دهد در امانخداست تا آن را اداء کند ولی اگر تصمیم نداشته باشد آن را به صاحبش برگرداند، دزد محسوب می شود.

فقه الرضا، ص ۲۶۸

حدیث ۷۷

امام رضا علیه السلام :

إِعْلَمَنَّ - يَرْحَمُكَ اللَّهُ - أَنَّ الرِّبَا حَرَامٌ سِيحَتْ، مِنَ الْكِبَائِرِ وَمِمَّا قَدْ وَعَدَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ فَنَعُودُ بِاللَّهِ مِنْهَا، وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَى لِسَانِ كُلِّ نَبِيٍّ وَفِي كُلِّ كِتَابٍ؛

خدایت رحمت کند! بدان که ربا حرام و از گناهان کبیره است و خداوند بر آن وعده آتش داده است پس پناه می بریم به خدا از آتش. ربا را همه پیامبران و همه کتاب های آسمانی حرام کرده اند.

فقه الرضا، ح ۲۵۶

حدیث ۷۸

امام رضا علیه السلام :

لَيْسَ بَيْنَ الْوَالِدِ وَوَلَدِهِ رَبًّا وَلَا بَيْنَ الزَّوْجِ وَالْمَرْأَةِ رَبًّا؛
بین پدر و فرزند و بین شوهر و همسرش ربا (حرام) نیست.

فقه الرضا، ص ۲۵۸

حدیث ۷۹

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُؤَخِّرُ إِجَابَةَ الْمُؤْمِنِ شَوْقًا إِلَى دُعَائِهِ وَيَقُولُ: صَوْتُ أَحَبُّ أَنْ أَسْمَعَهُ، وَيُعَجِّلُ إِجَابَةَ دُعَاءِ الْمُنَافِقِ وَيَقُولُ: صَوْتُ أَكْرَهُ سَمَاعَهُ؛
خداوند اجابت دعای مؤمن را به شوق (شنیدن) دعایش به تأخیر می اندازد و می گوید: «صدایی است که دوست دارم آن را بشنوم»
و در اجابت دعای منافق عجله می کند و می گوید: صدایی است که از شنیدنش بدم می آید.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۴۵

حدیث ۸۰

امام رضا علیه السلام :

وَمَنْ اغْتَسَلَ مِنَ الْمَاءِ الَّذِي قَدْ اغْتَسَلَ فِيهِ فَاصَابَهُ الْجُذَامُ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ؛
هر کس با آبی غسل کند که پیش تر در آن غسل شده است و به جذام مبتلا شود، کسی را جز خود سرزنش نکند.

کافی، ج ۶، ص ۵۰۳، ح ۳۸

حدیث ۸۱

امام رضا علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالْإِثْمِ فَإِنَّهُ يَجْلُو الْبَصَرَ وَيُنْبِتُ الْأَشْفَارَ وَيَطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَيَزِيدُ فِي الْبَاهِ؛
سرمه سیاه بکشید، چرا که دیده را جلا می دهد، مژه ها را می رویند، دهان را خوشبومی کند و بر توان جنسی می افزاید.

مکارم الاخلاق، ص ۴۶

حدیث ۸۲

امام رضا علیه السلام :

مَنْ أَخْلَقَ الْأَنْبِيَاءَ التَّنَظُّفُ؛
پاکیزگی از اخلاق پیامبران است.

کافی، ج ۵، ص ۵۶۷، ح ۵۰

حدیث ۸۳

امام رضا علیه السلام :

أَرَوِي أَنَّ جَبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَهْبَطَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ لَكَ: اقْرَأْ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ «لَا تَمِدُّنَّعَيْنِكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ» الْآيَةَ. فَأَمَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مُنَادِيًا يُنَادِي: مَنْ لَمْ يَتَأَدَّبْ لِلَّهِ تَقَطَّعَتْ نَفْسُهُ عَلَى الدُّنْيَا حَسْرَاتٍ؛

روایت می‌کنم که جبرئیل علیه السلام به نزد پیامبر خدا فرود آمد و گفت: ای پیامبر خدا! خداوند تو را سلام می‌رساند و به تو می‌فرماید: بخوان به نام خدای مهرگستر مهربان، هرگز به آنچه اصنافی از ایشان را از آن برخوردار کرده ایم، چشم مدوز که زیور زندگیدنیاست تا ایشان را بیازماییم. و بدان که روزی پروردگار تو بهتر و پایدارتر است، پس پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به کسی فرمود تا جار بزند: هر کس [با عمل به این آیه] به ادب خدا آراسته نگردد، روحش با حسرت از دنیا جدا می‌شود.

فقه الرضا، ص ۳۶۴

حدیث ۸۴

امام رضا علیه السلام :

... فَإِنْ قَالَ قَائِلٌ: فَلِمَ وَجِبَ عَلَيْهِمْ مَعْرِفَةُ الرُّسُلِ وَالْإِقْرَارُ بِهِمُ الْإِذْعَانُ لَهُمْ بِالطَّاعِيَةِ؟ قِيلَ: لِأَنَّهُ لَمَّا أَنْ لَمْ يَكُنْ فِي خَلْقِهِمْ وَقُوَاهُمْ مَا يُكْمِلُونَ بِهِ مَصَالِحَهُمْ وَكَانَ الصَّائِعُ مُتَعَالِيًا عَنْ أَنْ يُرَى وَكَانَ ضَمُّهُمْ وَعَجْزُهُمْ عَنْ إِدْرَاكِهَا، لَمْ يَكُنْ بُدٌّ لَهُمْ مِنْ رَسُولٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ مَعْصُومٌ، يُؤَدِّي إِلَيْهِمْ أَمْرَهُ وَنَهْيَهُ أَدْبَهُ، وَيَقْفُهُمْ عَلَى مَا يَكُونُ بِهِ اجْتِرَارٌ مَنَافِعِهِمْ وَمَضَارَّهُمْ؛

اگر کسی بگوید: چرا شناخت پیامبران و اعتراف به آنها و اقرار به (لزوم) اطاعت از آنان، بر مردم واجب است؟ در پاسخ گفته شود: چون در وجود مردم موقای آنان، چیزی نیست که با آن، مصالحشان را کامل سازند و آفریدگار نیز برتر از آن است که دیده شود، سستی و ناتوانی آنان از ادراک او آشکار است، پس چاره ای جز این نیست که میان خداوند و مردم، پیام آوری معصوم باشد که اوامرو نواهی و ادب (و آموزه های) او را به ایشان برساند و آنها را به آنچه مایه سود و زیانشان است، آگاه سازد.

عیون أخبار الرضا، ج ۱، ص ۱۰۷ ح ۱

حدیث ۸۵

امام رضا علیه السلام :

كَثْرَةُ أَكْلِ الْبَيْضِ وَإِدْمَانُهُ يورثُ الطُّحَالَ وَرِيحًا فِي رَأْسِ الْمَعِدَةِ وَالْإِمْتِلَاءُ مِنَ الْبَيْضِ الْمَسْلُوقِ يورثُ الرَّبَّو وَالْإِثْبَاهَا؛
زیاد خوردن تخم مرغ و معتاد شدن به آن، بیماری ورم طحال می‌آورد و ایجادکننده بادهایی در سر معده است و زیاد خوردن تخم مرغ آب پز، نفس تنگی و نفسبردگی می‌آورد.

بحار الأنوار، ج ۵۹، ص ۳۲۱

حدیث ۸۶

امام رضا علیه السلام:

يَتَّبِعِي أَنْ تَخْرِي دَر... أَنْ تَجْمَعَ فِي جَوْفِكَ الْبَيْضَ وَالسَّمِيكَ فِي حَالِوَاجِدِهِ، فَإِنَّهَا إِذَا اجْتَمَعَا وَلَدَا الْقَوْلَنْجَ وَرِيَّاحَ الْبُؤَاسِيرِ، وَوَجَعَ الْأَضْرَاسِ؛

پرهیز از این که... تخم مرغ و ماهی را هم زمان بخوری، چرا که هر گاه این دو بایکدیگر خورده شوند، قولنج، باد بواسیر و دندان درد می آورند.

حیة الامام الرضا، ج ۱، ص ۲۲۲

حدیث ۸۷

امام رضا علیه السلام:

- لِبَعْضِ قَهَارِمَتِهِ -: اسْتَكْثَرُوا لَنَا مِنَ الْبَادِنِجَانِ، فَإِنَّهُ حَارٌّ فِي وَقْتِ الْبُرْدِ، بَارِدٌ فِي وَقْتِ الْحَرِّ، مُعْتَدِلٌ فِي الْأَوْقَاتِ كُلِّهَا جَيِّدٌ فِي كُلِّ حَالٍ؛
به یکی از پیشکاران خود -: برای ما، بادمجان زیاد تهیه کنید، چرا که در هنگام سرما، گرم و در هنگام گرما، سرد است، در همه اوقات، معتدل و در هر حال، خوب است.

طب الاثمه، ص ۱۳۹

حدیث ۸۸

امام رضا علیه السلام:

الْحِمَّصُ جَيِّدٌ لَوْجَعِ الظُّهْرِ؛

نخود برای کمر درد مفید است.

کافی، ج ۶، ص ۳۴۳، ح ۴

حدیث ۸۹

امام رضا علیه السلام:

صَاحِبُ النَّعْمَةِ يَجِبُ أَنْ يُوسِّعَ عَلَى عِيَالِهِ؛

بر صاحب نعمت واجب است که به نانخورش گشایش رساند.

حدیث ۹۰

امام رضا علیه السلام:

مِنَ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ التَّنْظُفُ؛
پاکیزگی از اخلاق پیامبران است.

حدیث ۹۱

امام رضا علیه السلام :
لَمْ يَخُنْكَ الْأَمِينُ وَلَكِنْ ائْتَمَنْتَ الْخَائِنَ؛
امین به تو خیانت نمی کند ؛ بلکه این تویی که به خائنی امانت سپرده ای.

حدیث ۹۲

امام رضا علیه السلام :
الْصَّمْتُ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ إِنَّ الصَّمْتَ يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ ، إِنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ؛
خاموشی دری از درهای حکمت است . خاموشی محبت آورد و بر هر خیری رهنماست.

حدیث ۹۳

امام رضا علیه السلام :
إِذَا ذَكَرْتَ الرَّجُلَ وَهُوَ حَاضِرٌ فَكُنْهُ وَإِذَا كَانَ غَائِبًا فَسَمِّهِ؛
چون شخص حاضری را نام بری ، [از جهت احترام] کنیه او را بگو ، و اگر غایب باشد ، نامش را بگو.

حدیث ۹۴

امام رضا علیه السلام :
صَدِيقُ كُلِّ امْرِئٍ عَقْلُهُ وَعَدُوُّهُ جَهْلُهُ؛
دوست هر کس ، خرد او و دشمن هر کس ، نادانی اوست .

حدیث ۹۵

امام رضا علیه السلام :
الْتَوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ؛
اظهار دوستی با مردم ، نیمی از خرد است.

حدیث ۹۶

امام رضا علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْقِيلَ وَالْقَالَ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ؛
خداوند ، بگو مگو [و پُر حرفی] و ضایع کردن مال و خواهش بسیار (سماجت) را دشمن دارد.

حدیث ۹۷

امام رضا علیه السلام :
 سُئِلَ عَنْ حَدِّ التَّوَكُّلِ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنْ لَا تَخَافَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ؛
 از حضرت تعریف توکل را پرسیدند. فرمود: «این است که جز از خدا نترسی».

حدیث ۹۸

امام رضا علیه السلام :
 صَلِّ رَحِمَكَ وَلَوْ بِشَرِّهِ مِنَ الْمَاءِ وَأَفْضَلُ مَا تُوصَلُ بِهِ الرَّحِمُ كَفُّ الْأَذَى؛
 پیوند خویشی نگه دار [و صلّه رحم به جای آر]، گرچه با جرعه ای آب باشد. بهترین وسیله ای که با آن صلّه رحم به جای آورده می شود، خودداری از آزار رساندن به خویشاوندان است.

حدیث ۹۹

امام رضا علیه السلام :
 إِنَّ الَّذِي يَطْلُبُ مِنْ فَضْلِ يَكْفُ بِهِ عِيَالَهُ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛
 کسی که در جستجوی روزی بیشتر کوشد تا نانخور خود را کفایت رساند، مزدش از مجاهد در راه خدا بزرگ تر است.

حدیث ۱۰۰

امام رضا علیه السلام :
 مَا التَّقَتِ فِتْنَانِ قَطُّ إِلَّا نُصِرَ أَعْظَمُهُمَا عَفْوًا؛

دو گروه هرگز با یکدیگر درگیر نشوند، مگر آن که با گذشت ترین آن دو پیروز شود.

حدیث ۱۰۱

امام رضا علیه السلام :
 السَّخِيُّ يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ وَالبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ؛
 سخاوتمند از خوراک مردم بخورد تا مردم از خوراکش بخورند، و بخیل از خوراک مردم نخورد تا از خوراکش نخورند.

حدیث ۱۰۲

امام رضا علیه السلام :
 عَوْنُكَ لِلضَّعِيفِ مِنْ أَفْضَلِ الصَّدَقَةِ؛
 یاری تو به ناتوان، از بهترین صدقه هاست.

حدیث ۱۰۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْ مَنَعَ رِفْدَهُ وَأَكَلَ وَحْدَهُ وَجَلَدَ عَبْدَهُ؛

بدترین مردم ، کسی است که از میهمانش دریغ دارد و تنها بخورد و بنده اش را تازیانه زند.

حدیث ۱۰۴

امام رضا علیه السلام :

أَحْسِنِ الظَّنَّ بِاللَّهِ فَإِنَّ مَنْ حَسَنَ ظَنَّهُ بِاللَّهِ كَانَ اللَّهُ عِنْدَ ظَنِّهِ؛

به خداوند خوش گمان باش ؛ زیرا هر که به خدا خوش گمان است ، خدا با همان گمانی که به خدا دارد ، با اوست.

حدیث ۱۰۵

امام رضا علیه السلام :

لَيْسَ لِبُخَيْلٍ رَاحَةٌ ، وَلَا لِحَسُودٍ لَذَّةٌ ، وَلَا لِمُلُوكٍ وَفَاءٌ ، وَلَا لِكَذُوبٍ مُرُوءَةٌ؛

بخیل را آسایش نیست ، و حسود را لذت نیست ، و پادشاهان را وفا نیست ، و دروغزن را مروّت نیست.

حدیث ۱۰۶

امام رضا علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ بِالْقَلِيلِ مِنَ الرِّزْقِ قَبِلَ مِنْهُ التَّيْسِيرُ مِنَ الْعَمَلِ؛

هر کس به اندک روزی خرسند است ، اندک کرداری از او پذیرفته شود.

حدیث ۱۰۷

امام رضا علیه السلام :

عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ : نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي بَيْتِي وَفِي يَوْمِي ، كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عِنْدِي فَدَعَا عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ ، وَجَاءَ جِبْرِئِيلُ فَمَدَّ عَلَيْهِمْ كِسَاءً فَدَكَّيْنَا ثُمَّ قَالَ :

اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي ، اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا . قَالَ جِبْرِئِيلُ : وَأَنَا مِنْكُمْ يَا مُحَمَّدُ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : وَأَنْتَ مِنَّا يَا جِبْرِئِيلُ .

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ : فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَأَنَا مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ ، وَجِئْتُ لِأَدْخُلَ مَعَهُمْ ، فَقَالَ : كُونِي مَكَانَكَ يَا أُمَّ سَلَمَةَ ، إِنَّكَ إِلَى خَيْرٍ ، أَنْتِ مِنْ أَزْوَاجِ نَبِيِّ اللَّهِ .

فَقَالَ جِبْرِئِيلُ : اقْرَأْ يَا مُحَمَّدُ : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» فِي النَّبِيِّ وَعَلِيِّ وَفَاطِمَةَ وَالْحُسَيْنِ وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

امام رضا علیه السلام : به نقل از پدرانش به نقل از امام سجّاد به نقل از امّ سلمه: این آیه در خانه من و در روزی که پیامبر در خانه من بود نازل شد. پیامبر صلی الله علیه و آله نزد من بود که علی، فاطمه، حسن و حسین را فرا خواند. جبرئیل هم آمد و پیامبر

عبای فدکی را بر آنها گستراند و سپس فرمود: «پروردگارا! اینان اهل بیت من هستند، خدایا! هرگونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. جبرئیل گفت: ای محمد! آیا من هم از شمایم؟ پیامبر فرمود: تو نیز از مایی ای جبرئیل.

ام سلمه: عرض کردم: یا رسول الله! من هم از اهل بیت تو هستم و پیش رفتم تا در کنار آنها باشم. پیامبر فرمود: در جای خود باش ای ام سلمه، تو به سوی خیر هستی، تو از همسران پیامبر خدایی. جبرئیل گفت: ای محمد بخوان: «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»، که در حق پیامبر، علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام است.
 أمالی الطوسی: ۳۶۸ / ۷۸۳ عن علی بن علی بن رزین .

حدیث ۱۰۸

امام رضا علیه السلام:

- فی زیارة قبور الأئمة علیهم السلام - : السَّلَامُ عَلٰی مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ ... مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ ، وَمَنْ جَهِلَهُمْ فَقَدْ جَهِلَ اللَّهَ
 امام رضا علیه السلام - در زیارت قبور ائمه - : سلام بر جایگاههای شناخت الهی... هر که ایشان را شناسد خدای را شناخته است و هر که ایشان را نشناسد خدای را نشناخته است.
 الکافی: ۴ / ۵۷۸ / ۲ ، کامل الزیارات: ۳۱۵ کلاهما عن علی بن حسان .

حدیث ۱۰۹

امام رضا علیه السلام:

مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفْهُمْ [أَيَ الْأَئِمَّةِ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ] مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً
 امام رضا علیه السلام: هر که بمیرد و ایشان - امامان اهل بیت علیهم السلام - را نشناسد مرده است چونان در جاهلیت.
 عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۱۲۲ / ۱ عن شاذان بن جبرئیل ، وراجع الکافی: ۱ / ۳۷۶ باب من مات و لیس له إمام من أئمة الهدی و ۳۷۱ / ۵ و ۳۷۸ / ۲ و ۳۹۷ / ۱ ، و: ۸ / ۱۴۶ / ۱۲۳ ، المحاسن: ۱ / ۲۵۱ باب ۲۲ من لا یعرف إمامه ، البحار: ۲۳ / ۷۶ باب ۴ وجوب معرفة الإمام ، وراجع القسم الخامس / مذهب أهل البيت علیهم السلام / الفصل الأول ص ۳۴۶ / ۵۳۵ .

حدیث ۱۱۰

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ الْإِمَامَةَ خَصَّ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهَا إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْدَ النَّبُوَّةِ وَالْخَلِيفَةِ ، مَرْتَبَةً ثَالِثَةً ، وَفَضِيلَةً شَرَفَهُ بِهَا وَأَشَادَ بِهَا ذِكْرَهُ ، فَقَالَ : «إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا» ، فَقَالَ الْخَلِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ سُورًا بِهَا : «وَمِنْ ذُرِّيَّتِي» ؟ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : «لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ»
 امام رضا علیه السلام: خداوند عزوجل پس از پیامبری و دوستی، امامت را در مرتبه سوم به ابراهیم خلیل اختصاص داد و این را فضیلتی قرار داد که او را بدان مشرف گردانید و با آن ستودش و فرمود: «من تو را پیشوای مردم گردانیدم». ابراهیم خلیل علیه السلام از سر شادی عرض کرد: «فرزندانم را هم؟» خداوند در پاسخ او فرمود: «پیمان من ستمکاران را در بر نگیرد». بدین ترتیب این آیه، امامت هر ستمگری را تا روز رستاخیز باطل گرداند و امامت، تنها در برگزیدگان خواهد بود. سپس خداوند او را چنین گرامی داشت که امامت را در نسل او که اهل طهارت و برگزیدگی بودند قرار داد و فرمود: «و به او اسحاق و فرزند زاده ای چون یعقوب را بخشیدیم و همه را از شایستگان گردانیدیم و همه را پیشوایانی ساختیم که به امر ما هدایت می کردند و انجام دادن

کارهای نیک و بر پای داشتن نماز و دادن زکات را به آنها وحی کردیم و همه پرستنده ما بودند». .
البقره: ۱۲۴ .

حدیث ۱۱۱

امام رضا علیه السلام :
الْأَيْمَةُ خُلَفَاءُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي أَرْضِهِ
امام رضا علیه السلام : امامان، جانشینان خداوند عزوجل در زمین هستند.
الکافی : ۱ / ۱۹۳ / ۱ عن الجعفری .

حدیث ۱۱۲

امام رضا علیه السلام :
- فِي صِفَةِ الْإِمَامِ - : نَاصِحٌ لِعِبَادِ اللَّهِ ، حَافِظٌ لِدِينِ اللَّهِ
امام رضا علیه السلام - در توصیف امام - : خیر خواه بندگان خدا و پاسدار دین الهی است.
الکافی : ۱ / ۲۰۲ / ۱ عن عبدالعزیز بن مسلم .

حدیث ۱۱۳

امام رضا علیه السلام :
- فِي خُطْبَةٍ لَهُ - : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَمِدَ فِي الْكِتَابِ نَفْسَهُ ... وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّ ، وَخَيْرِ الْبَرِيَّةِ ، وَعَلَى آلِهِ آلِ الرَّحْمَةِ ،
وَشَجَرَةِ النَّعْمَةِ ، وَمَعْدِنِ الرَّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ
امام رضا علیه السلام - در خطبه ای - : سپاس مر خدایی را که خود را در کتابش ستوده است... و درود خدا بر محمد خاتم نبوت و
بهترین مردم و بر خاندان او که خاندان رحمت و شجره نعمت و کان رسالت و جایگاه آمد و شد فرشتگان هستند.
الکافی : ۵ / ۳۷۳ / ۷ ، عوالی اللالی : ۳ / ۲۹۷ / ۷۷ کلاهما عن معاویة بن حکیم .

حدیث ۱۱۴

امام رضا علیه السلام :
بِنَا فَتَحَ اللَّهُ الدِّينَ ، وَبِنَا يَخْتِمُهُ
امام رضا علیه السلام : خداوند، دین را با ما آغازیده و با ما پایان می بخشد.
تفسیر القمی : ۲ / ۱۰۴ عن عبدالله بن جندب .

حدیث ۱۱۵

امام رضا علیه السلام :
نَحْنُ حُجَجُ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ ، وَخُلَفَاؤُهُ فِي عِبَادِهِ ، وَأَمَنَّاؤُهُ عَلَى سِرِّهِ . وَنَحْنُ كَلِمَةُ التَّقْوَى ، وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى
امام رضا علیه السلام : ما حجتهای خداییم در میان خلائق و جانشینان او در میان بندگانش و معتمدان او در اسرارش. ما کلمه تقوا

هستیم و دستاویز استوار.

کمال الدین : ۲۰۲ / ۶ ، إرشاد القلوب : ۴۱۷ کلاهما عن إبراهیم بن أبی محمود .

حدیث ۱۱۶

امام رضا علیه السلام :

نَحْنُ آلَ مُحَمَّدٍ النَّمَطُ

امام رضا علیه السلام : ما خاندان محمّدیم و بر راه میانه ای قرار داریم که نه تندرو به ما می رسد و نه آن که از پس می آید، از ما پیشی می گیرد.

النمط : الطریقه من الطرائق ، والضرب من الضروب . (النهایه : ۵ / ۱۱۹) .

حدیث ۱۱۷

امام رضا علیه السلام :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ يَتَوَارَثُ أَصَاغِرُنَا عَنْ أَكَابِرِنَا الْقُدَّةَ بِالْقُدَّةِ

امام رضا علیه السلام : ما خاندانی هستیم که کوچکترهای ما از بزرگترها مان ارث می برند، بی هیچ گونه تفاوتی.

القُدَّة - بضم القاف وفتح الذال - : ریش السهم ، جمعها : القُدُد ، يضرب مثلاً للشیئین یتویان ولا یتفاوتان . (النهایه : ۴ / ۲۸) .

حدیث ۱۱۸

امام رضا علیه السلام :

لَنَا أَعْيُنٌ لَا تُشْبِهُ أَعْيُنَ النَّاسِ ، وَفِيهَا نُورٌ لَيْسَ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ نَصِيبٌ

امام رضا علیه السلام : ما چشمهایی داریم که به چشمهای مردم نمی ماند و در آن نوری است که شیطان را در آن بهره ای نیست.

أمالی الطوسی : ۲۴۵ / ۴۲۷ عن أبی هاشم داود بن إسحاق الجعفری ، بصائر الدرجات : ۴۱۹ / ۱ عن محمّد بن مقرن .

حدیث ۱۱۹

امام رضا علیه السلام :

إِنَّا عَنِ اللَّهِ وَعَنْ رَسُولِهِ نُحَدِّثُ

امام رضا علیه السلام : ما از سوی خدا و پیامبر او حدیث می گویم.

رجال الکشی : ۲ / ۴۹۰ / ۴۰۱ عن یونس بن عبد الرحمن .

حدیث ۱۲۰

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ وَالْأَئِمَّةَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ يُوقَفُهُمُ اللَّهُ وَيُؤْتِيهِمُ مِنْ مَخْزُونِ عِلْمِهِ وَحُكْمِهِ مَا لَا يُؤْتِيهِ غَيْرُهُمْ ، فَيَكُونُ عِلْمُهُمْ فَوْقَ عِلْمِ أَهْلِ الزَّمَانِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدَى فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

امام رضا علیه السلام : خداوند، پیامبران و امامان صلوات علیهم را توفیق داده است و از گنجینه علم و حکمت خود، بدیشان آن

بخشیده که به دیگران نداده است. علم آنها برتر از علم مردم زمان ایشان است، چه، خداوند می فرماید: «آیا آن که به حق هدایت می کند برای پیروی سزاوارتر است یا کسی که هدایت نمی کند مگر خود هدایت شود؟ پس شما را چه شده که این گونه قضاوت می کنید» و «هر که حکمت داده شده خیر فراوانی بدو داده شده است» و فرموده او در حق طالوت: «خداوند او را بر شما برگزیده و به دانش و توان او افزوده است. خداوند ملک خویش را به هر کس بخواهد می بخشد. خداوند گشایشگری داناست». یونس: ۳۵.

حدیث ۱۲۱

امام رضا علیه السلام:

أُولَئِكَ اللَّهُ يَقُولُ: «عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَيَّ غَيْبِهِ أَحَدًا * إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ

امام رضا علیه السلام: آیا چنین نیست که خداوند می فرماید: «او دانای غیب است و غیب خود را بر هیچ کس آشکار نمی سازد، مگر بر آن پیامبری که از او خشنود باشد» و پیامبر صلی الله علیه و آله، نزد خدا برگزیده است و ما وارثان پیامبری هستیم که خداوند او را بر هر چه از غیبش بخواهد آگاه می کند و او ما را از آن چه بوده و تا روز رستاخیز خواهد بود آگاه کرده است. الجن: ۲۶ و ۲۷.

حدیث ۱۲۲

امام رضا علیه السلام:

- فِيمَا كَتَبَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ -: أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ مُحَمَّدًا كَانَ أَمِينَ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ ، فَلَمَّا قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كُنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ وَرَثَتَهُ ، فَتَحْنُ أَمْنَاءُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ ، عِنْدَنَا عِلْمُ الْمَنِيَا وَالْبَلَايَا ، وَأَنْسَابُ الْعَرَبِ ، وَمَوْلِدُ الْإِسْلَامِ
امام رضا علیه السلام - در نامه ای خطاب به عبدالله بن جندب - : اما بعد، محمد، امین خدا در میان مردم بود و چون رحلت فرمود ما اهل بیت وارثان او گشتیم و اینک ماییم امینان خدا بر زمین و آگاهی از مرگ و میرها و بلاها و نسبهای عرب و زادگاه اسلام، در میان ماست.

تفسیر القمی: ۲ / ۱۰۴ ، مختصر بصائر الدرجات: ۱۷۴ ، بصائر الدرجات: ۲۶۷ / ۵.

حدیث ۱۲۳

امام رضا علیه السلام:

- فِي بَيَانِ عِلَامَاتِ الْإِمَامِ -: يَكُونُ عِنْدَهُ الْجَفْرُ الْأَكْبَرُ وَالْأَصْغَرُ - إِهَابٌ مَاعِزٌ وَإِهَابٌ كَبِشٍ - فِيهِمَا جَمِيعُ الْعُلُومِ حَتَّى أَرُشُ الْخَدَشِ ، وَحَتَّى الْجِلْدَةَ وَنِصْفِ الْجِلْدَةَ وَثُلُثِ الْجِلْدَةَ ، وَيَكُونُ عِنْدَهُ مُصْحَفُ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامِ
امام رضا علیه السلام - در بیان نشانه های امام - : جفر اکبر و اصغر - پوست بز و پوست قوچ - نزد اوست که در این دو، همه علوم، حتی دیه کوچکترین خراش و یک تازیانه و نیم تازیانه و یک سوم تازیانه وجود دارد و مصحف فاطمه علیها السلام نزد اوست. الفقیه: ۴ / ۴۱۹ / ۵۹۱۴ عن الحسن بن فضال .

حدیث ۱۲۴

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اخْتَارَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِأُمُورِ عِبَادِهِ شَرَحَ لِتَذَلِّكَ صِدْرَهُ ، وَأَوْدَعَ قَلْبَهُ يَنْبِيعَ الْحِكْمَةِ ، وَالْهَمَّهُ الْعِلْمَ إِلْهَامًا ، فَلَمْ يَعَى بَعْدَهُ بِجَوَابٍ ، وَلَا يَحِيرُ فِيهِ عَنِ الصَّوَابِ ، فَهُوَ مَعْصُومٌ مُؤَيَّدٌ ، مُوقَفٌ مُسَدَّدٌ ، قَدْ أَمِنَ الْخَطَايَا وَالزَّلَّلَ وَالْعِثَارَ ، يَخُصُّهُ اللَّهُ بِذَلِكَ لِيَكُونَ حُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ ، وَشَاهِدَهُ عَلَى خَلْقِهِ ، وَ «ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

امام رضا علیه السلام : هرگاه خداوند، بنده ای را برای امور بندگانش برگزیند، برای این کار سینه اش را گشاده گرداند و چشمه های حکمت به دل او سپارد و علم را به کمال بر او الهام کند و از این پس دیگر در پاسخی درمانده نگردد و در (تشخیص) صواب، سرگشته نشود. او معصوم است و تأیید شده (از جانب خدا) و توفیق یافته و رهنمون گشته و از خطا و لغزش و افتادن در امان است. خداوند او را به این امور اختصاص داده تا حجت او بر بندگان خدا و گواه او بر خلقش باشد و «و این فضل خداست که به هر که خواهد، دهد و خدا صاحب فضل بزرگ است».

الجمعة : ۴ ، الحديد : ۲۱ .

حدیث ۱۲۵

امام رضا علیه السلام :

إِنِّي أَحِبُّ أَنْ تَجْمَعَ لِي مِنَ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَالْفَرَائِضِ وَالسُّنَنِ ، فَإِنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَمَعْدِنُ الْعِلْمِ . فَدَعَا الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ بِدَوَاةٍ وَقِرطاسٍ وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْمَلْفُضِلِ : أَكْتُبُ :

حَسْبُنَا شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، أَحَدًا صَمَدًا ، لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ، قَيُّومًا ، سَمِيعًا بَصِيرًا ، قَوِيًّا قَائِمًا ، بَاقِيًا نَوْرًا ، عَالِمًا لَا يَجْهَلُ ، قَادِرًا لَا يَعْجُزُ ، غَنِيًّا لَا يَحْتَاجُ ، عَدْلًا لَا يَجُورُ ، خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ، لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ، لَا شِبَهَ لَهُ وَلَا ضِدَّ وَلَا نِدَّ وَلَا كُفُوَ .

وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَمِينُهُ وَصَفْوَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ ، سَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ

وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ، وَأَفْضَلَ الْعَالَمِينَ ، لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ ، وَلَا تَبْدِيلَ لِمِلَّتِهِ وَلَا تَغْيِيرَ . وَأَنَّ جَمِيعَ مَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّهُ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ، نُصَدِّقُ بِهِ وَبِجَمِيعِ مَنْ مَضَى قَبْلَهُ مِنْ رُسُلِ اللَّهِ وَأَنْبِيَائِهِ وَحُجَجِهِ . وَنُصَدِّقُ بِكِتَابِهِ الصَّادِقِ «لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ

روایت شده است که مأمون، فضل بن سهل ذوالریاستین را به سوی امام رضا علیه السلام فرستاد. او به امام رضا علیه السلام عرض کرد: دوست دارم حلال و حرام و فریضه ها و سنن را یکجا برای من گرد آوری، چه تو حجت خدا برای مردم و کان دانشی. امام رضا علیه السلامدوات و کاغذی طلبید و به فضل گفت بنویس:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ما را همین بس که گواهی دهیم خدایی جز «الله» نیست و اوست یکتا و صمد، نه همسری دارد و نه فرزندی، قائم به ذات است و بینا، نیرومند و برپا و نوری پاینده است، دانایی است که نادانی نمی کند، توانایی است که ناتوانی از او دور است، توانگری است که نیاز نمی یابد، دادگری است که ستم نمی کند، همه چیز را او آفریده است، همچون او و شبیه او چیزی نیست، نه ضدی دارد و نه مانند و همسنگی.

محمد، بنده و فرستاده او و امین و برگزیده اش در میان بندگان اوست که

سرور رسولان و خاتم پیامبران است. او برترین جهانیان است که پیامبری پس از او نیاید، آیین او تحوّل و دگرگونی نپذیرد و هر آن

چه محمد صلی الله علیه و آله به ارمغان آورده، حق آشکار است. ما هر آن چه را محمد آورده تصدیق داریم و به وجود رسولان الهی و پیامبران پیشین و حجتهای خدا اعتراف داریم و کتاب صادق او را تصدیق می‌کنیم: «نه از پیش روی، باطل بدو راه یابد و نه از پس، از جانب خداوندی حکیم و ستودنی نازل شده است» و این که قرآن، پاسدار همه کتابهای آسمانی دیگر است و از آغاز تا انجام آن، حق خالص می‌باشد. به محکم و متشابه و خاص و عام و وعده و وعید و ناسخ و منسوخ و اخبار آن، ایمان داریم و کسی از آفریده‌ها نمی‌تواند مانند آن را بیاورد و این که راهنما و حجّت پس از او، برای مؤمنان و عهده دار امور مسلمانان و قرآن گویا و دانای به احکام آن، برادر و جانشین و وصی او، یعنی امیرمؤمنان که برای حضرت صلی الله علیه و آله همچون هارون نسبت به موسی بود، او امام پرهیزگاران و جلودار سپیدرویان دست و پا سفید و راهبر مؤمنان و برترین جانشینان پس از هر پیامبری است و پس از او، حسن و حسین علیهما السلام یکی پس از دیگری که تا امروز ادامه دارد و همه از خاندان پیامبر هستند و به کتاب و سنت، از همه آگاهتر و در داوری، از همه دادگرت‌تر و در هر عصر و زمانی، از همگان به امامت شایسته‌ترند. آنها استوارترین دستاویز و امامان هدایت و حجّت اهل دنیایند تا آن گاه که خداوند، زمین و هر آن چه را بر آن است به ارث برد که او بهترین ارث برنده است و این که هر کس با ایشان (اهل بیت) به مخالفت برخیزد، گمراه رهنز است و حق و هدایت را کنار نهاده، تنها ایشان بیان کننده قرآن و گویندگان بیان نبوی هستند. هر کس بمیرد و آنها را نشناسد و مشخصاً با نام آنها و پدرانشان بدیشان محبت نرزد به مرگی جاهلی مرده است.

فصلت: ۴۲.

حدیث ۱۲۶

امام رضا علیه السلام:

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ وَرَثَتِنَا الْعَفْوِ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ ، وَوَرَثْنَا الشُّكْرَ مِنْ آلِ دَاوُدَ

امام رضا علیه السلام: ما خاندانی هستیم که گذشت را از آل یعقوب و سپاسگزاری را از آل داود، به ارث برده ایم.

الکافی: ۸ / ۳۰۸ / ۴۸۰ عن محمد بن الحسين بن يزيد . وقال علي بن أسباط بعد ذكر الحديث عن محمد بن الحسين : زعم أنه كان كلمة أخرى ونسبها محمد ، فقلت له : لعله ، قال : وورثنا الصبر من آل أيوب ! فقال : ينبغي .

حدیث ۱۲۷

امام رضا علیه السلام:

- فِي كِتَابِهِ لِلْفَضْلِ بْنِ سَهْلٍ -: إِنَّ مِنْ دِينِهِمْ [أَيِ الْأَيْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَام] الْوَرَعَ وَالْعِفَّةَ ، وَالصَّدَقَ وَالصَّلَاحَ وَالْإِجْتِهَادَ ، وَأَدَاءَ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبِرِّ وَالْفَاجِرِ ، وَطَوْلَ السُّجُودِ ، وَالْقِيَامَ بِاللَّيْلِ ، وَاجْتِنَابَ الْمَحَارِمِ ، وَانْتِظَارَ الْفَرَجِ بِالصَّبْرِ ، وَحُسْنَ الصُّحْبَةِ ، وَحُسْنَ الْجَوَارِ ، وَبَدَلَ الْمَعْرُوفِ ، وَكَفَّ الْأَذَى ، وَبَسَطَ الْوَجْهَ ، وَالنَّصِيحَةَ ، وَالرَّحْمَةَ لِلْمُؤْمِنِينَ

امام رضا علیه السلام - در نامه اش به فضل بن سهل -: جزو دین ایشان [امامان علیه السلام] است پاکدامنی و عفت، راستی و صلاح و سخت کوشی، ادای امانت به نیکوکار و تبه‌کار، سجده طولانی، عبادت شبانه، دوری از حرام، انتظار گشایش با شکیبایی، نیکو همنشینی و نیک همسایگی، نیکی کردن، دست از آزار شستن، گشاده رویی، خیرخواهی و رحمت برای مؤمنان.

تحف العقول: ۴۱۶.

حدیث ۱۲۸

امام رضا علیه السلام :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ نَرِي وَعَدْنَا عَلَيْنَا دِينًا كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

امام رضا علیه السلام: ما خاندانی هستیم که چونان رسول خدا صلی الله علیه و آله پیمان خود را، بدهی خویش می دانیم. تحف العقول: ۴۴۶، مشکاة الأنوار: ۱۷۳ و فی «ما وعدنا» .

حدیث ۱۲۹

امام رضا علیه السلام :

لَنَا أَهْلُ الْبَيْتِ عِنْدَ نَوْمِنَا عَشْرُ خِصَالٍ

امام رضا علیه السلام: ما اهل بیت، هنگام خواب ده خوی و خصلت داریم: طهارت، خوابیدن به طرف راست، سی و سه بار تسبیح خدا گفتن، سی و سه بار حمد خدا گفتن، سی و چهار بار تکبیر گفتن، رو به قبله بودن چهره، خواندن سوره حمد و آیه الکرسی و آیه «شهد الله أنه لا إله إلا هو» تا پایان آن ... هر که چنین کند بهره خود را از شبش برده است.

قال علي بن موسى بن جعفر بن محمد بن محمد الطائوس: هكذا وجدت هذا الحديث، فإن الراوي ذكر عشر خصال ثم عدت تسع خصال، فلعله سها في الجملة أو التفصيل، والظاهر أنه في التفصيل لأن خصالهم عند النوم أكثر من تسع كما روينا. ولعله قد وقع السهو عن ذكر قراءة «قل هو الله أحد» أو قراءة «إنا أنزلناه». (البحار: ۷۶ / ۲۱۰).

حدیث ۱۳۰

امام رضا علیه السلام :

- لِعَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ -: يَا عَبْدَ الْعَظِيمِ ، أبلغ عني أوليائي السلام، وقل لهم أن لا يجعلوا للشيطان على أنفسهم سبيلاً ، ومُرهم بالصدق في الحديث وأداء الأمانة ، ومُرهم بالسكوت ، وترك الجدل فيما لا يعينهم ، وإقبال بعضهم على بعض ، والمزاوره ، فإن ذلك قرْبَةٌ إليّ . ولا يشغلوا

امام رضا علیه السلام - به عبدالعظیم حسنی - : ای عبدالعظیم! دوستانم را از جانب من سلام برسان و به آنان بگو که شیطان را به خود راه ندهند؛ و ایشان را به راستگویی و امانتداری سفارش کن. به آنان توصیه کن که خاموشی گزینند و بحث و جدلهای بیهوده را رها کنند، به یکدیگر روی آورند و به دیدن هم بروند؛ زیرا که این امور، باعث نزدیک شدن به من می شوند، خود را سرگرم تکه پاره کردن یکدیگر نکنند؛ زیرا من به جان خودم سوگند یاد کرده ام که هرکس چنین کند و دوستی از دوستان مرا خشمگین سازد، از خدا بخواهم که در دنیا، سخت ترین عذاب را به او بچشانند و در آخرت، از زیانکاران باشد. به آنان بگو که خداوند، نیکوکار ایشان را آمرزیده و از بدکارشان گذشت کرده است، مگر کسی که بدو شرک آورد یا دوستی از دوستان مرا آزار دهد و یا نسبت به او قصد بدی داشته باشد؛ زیرا [در این صورت] خداوند او را نمی بخشد تا زمانی که از این کارها [یا از این بداندیشی] دست بردارد و اگر دست برنداشت، روح ایمان از دلش کنده شود و از ولایت و دوستی من خارج گردد و نصیبی در ولایت ما نداشته باشد، پناه می برم به خدا از این امر.

في المصدر «يشغلوا» والصحيح ما أثبتناه كما في بحار الأنوار: ۷۴ / ۲۳۰ / ۲۷ .

حدیث ۱۳۱

امام رضا علیه السلام :

كَمَالُ الدِّينِ وَلَا يُتَنَا وَالْبِرَاءَةُ مِنْ عَدُوِّنَا

امام رضا علیه السلام: کمال دین در ولایت ما و بیزاری جستن از دشمن ماست.

مستطرفات السرائر : ۱۴۹ / ۳ .

حدیث ۱۳۲

امام رضا علیه السلام :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى اللَّهِ بِغَيْرِ حِجَابٍ وَيَنْظُرَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِغَيْرِ حِجَابٍ ، فَلْيَتَوَلَّ آلَ مُحَمَّدٍ ، وَلْيَتَّبِرْ مِنْ عَدُوِّهِمْ ، وَلْيَأْتِ بِإِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُمْ ، فَإِنَّهُ إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِغَيْرِ حِجَابٍ وَنَظَرَ إِلَيْهِ اللَّهُ بِغَيْرِ حِجَابٍ

امام رضا علیه السلام: هر که خوشحال می شود که خدا را بی پرده و حجابی ببیند و خدا نیز بی پرده به او بنگرد، پس ولایت آل محمد را بپذیرد و از دشمنان آنان بیزاری جوید و از ایشان که پیشوای مؤمنان هستند پیروی کند. در این صورت، چون روز قیامت شود، خداوند بی پرده به او بنگرد و او نیز خدا را بدون پرده و حجابی مشاهده کند.

المحاسن : ۱ / ۱۳۳ / ۱۶۵ عن بكر بن صالح .

حدیث ۱۳۳

امام رضا علیه السلام :

مَنْ تَذَكَّرَ مُصَابِنَا وَبَكَى لِمَا ارْتَكَبَ مِنَّا كَانَ مَعَنَا فِي دَرَجَتِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ . وَمَنْ ذَكَرَ بِمُصَابِنَا فَبَكَى وَأَبَكَى لَمْ تَبْكِكْ عَيْنُهُ يَوْمَ تَبْكِي الْعُيُونُ . وَمَنْ جَلَسَ مَجْلِسًا يُحْيِي فِيهِ أَمْرَنَا لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ

امام رضا علیه السلام: هر کس مصیبت ما را به یاد آورد و به خاطر ستمهایی که بر ما رفته است بگرید، روز قیامت با ما در یک درجه باشد و هر که یاد مصیبت ما کند و بگرید و بگریاند، در آن روزی که چشمها می گریند چشم او نگرید و هر کس در مجلسی بنشیند که یاد و نام ما در آن زنده می شود در آن روزی که دلها می میرند دل او نمیرد.

أمالی الصدوق : ۶۸ / ۴ عن علی بن فضال ، وراجع عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۲۹۴ / ۴۸ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۹۳ / ۲۶۶۳ .

حدیث ۱۳۴

امام رضا علیه السلام :

- فِي حَدِيثٍ - : فَقُلْتُ لَهُ : يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ ، فَمَا مَعْنَى الْخَبْرِ الَّذِي رَوَاهُ : إِنَّ ثَوَابَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ النَّظَرُ إِلَى وَجْهِ اللَّهِ تَعَالَى ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا أَيُّهَا الصَّلَاتِ ، مَنْ وَصَفَ اللَّهُ تَعَالَى بِوَجْهِهِ كَالْوَجْهِ فَقَدْ كَفَرَ ، وَلَكِنْ وَجْهُ اللَّهِ تَعَالَى أَنْبِئَاؤُهُ وَرُسُلُهُ وَحُجُجُهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ، هُمُ الَّذِينَ يَتَوَجَّهُونَ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَإِلَى دِينِهِ وَمَعْرِفَتِهِ ، وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «كُلُّ مَنْ عَلِمَهَا فَإِنَّ * وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

عبدالسلام بن صالح هروی از حضرت رضا علیه السلام - در حدیثی - : عرض کردم: یابن رسول الله، این خبری که روایت کرده اند: «ثواب لا اله الا الله [گفتن] نگاه کردن به چهره خدای متعال است». به چه معناست؟ حضرت فرمود: ای اباصلت، هر که برای خدای متعال چهره ای مانند این چهره ها قائل باشد کافر است، بلکه چهره خدای متعال، همان پیامبران و فرستادگان و حجتهای

اویند، صلوات الله عليهم. به واسطه اینان است که به جانب خدای عز و جلوبه دین او و معرفت او، روی آورده می شود. خدای متعال فرموده است «هرچه بر روی زمین است، فانی شونده است. و وجه [ذات] ابا شکوه و ارجمند پروردگارت باقی خواهد ماند». و نیز فرموده است: «جز وجه او، همه چیز نبود شونده است». پس، نظر کردن به پیامبران خدای متعال و فرستادگان و حجت‌های او، با درجاتی که دارند، در روز قیامت ثواب بزرگی برای مؤمنان در بردارد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرموده است: هر که اهل بیت و عترت مرا دشمن دارد، در روز قیامت نه او مرا ببیند و نه من او را می بینم.

الرحمن : ۲۶ و ۲۷ .

حدیث ۱۳۵

امام رضا علیه السلام :

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَفِظَ مِنَّا مَا ضَيَّعَ النَّاسُ ، وَرَفَعَ مِنَّا مَا وَضَعُوهُ ، حَتَّى لَقَدْ لُعِنَّا عَلَى مَنَابِرِ الْكُفْرِ ثَمَانِينَ عَامًا ، وَكُتِمَتْ فَضَائِلُنَا ، وَبُذِلَتْ الْأَمْوَالُ فِي الْكُذِبِ عَلَيْنَا ، وَاللَّهُ تَعَالَى يَا بِي لَنَا إِلَّا أَنْ يُعَلِّيَ ذِكْرَنَا ، وَيُبَيِّنَ فَضْلَنَا . وَاللَّهُ ، مَا هَذَا بِنَا وَإِنَّمَا هُوَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَقَرَابَتِنَا مِنْهُ ، حَتَّى صَارَ أَمْرُنَا وَمَا نَرَوِي عَنْهُ أَنَّهُ سَيَكُونُ بَعْدَنَا مِنْ أَعْظَمِ آيَاتِهِ وَدَلَالَاتِ بُيُوتِهِ

امام رضا علیه السلام: سپاس و ستایش خدایی را که آن چه را مردم نسبت به ما تباه کردند، او حفظ کرد و آن چه را آنان نسبت به ما پست کردند، او رفعت بخشید، تا جایی که ما هشتاد سال بر روی منبرهای کفر لعنت شدیم و فضایل ما کتمان گردید و در راه دروغ بستن به ما، پولها خرج شد، اما خداوند متعال برای ما جز این نخواست که نام ما را بلند آوازه گرداند و فضیلت ما را آشکار سازد. به خدا قسم؛ این نه به خاطر شخص ما، بلکه به واسطه وجود رسول خدا صلی الله علیه و آله و خویشاوندی ما با اوست، تا جایی که قضیه ما و آن چه از او روایت می کنیم، به زودی پس از ما، از بزرگترین آیات و نشانه های نبوت او خواهد شد.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲/۱۶۴/۲۶ عن محمد بن أبي الموج بن الحسين الرازي عن أبيه عمّن سمعه عليه السلام .

حدیث ۱۳۶

امام رضا علیه السلام :

- كَانَ يَأْمُرُ لِصَاحِبِ الْأَمْرِ بِهَذَا الدُّعَاءِ - : اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنَّا وَلِيَّكَ وَخَلِيفَتِكَ وَحُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ ، وَلِسَانِكَ الْمُعَبَّرَ عَنكَ النَّاطِقِ بِحُكْمِكَ ، وَعَيْنِكَ النَّاطِرَةَ بِإِذْنِكَ ، وَشَاهِدِكَ عَلَى عِبَادِكَ ، الْجَحْجَاحِ الْمُجَاهِدِ ، الْعَائِدِ بِكَ ، الْعَابِدِ عِنْدَكَ ، وَأَعِذْهُ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ مَا خَلَقْتَ وَبَرَأْتَ وَأَنْشَأْتَ وَصَوَّرْتَ ، وَاحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَمِنْ فَوْقِهِ وَمِنْ تَحْتِهِ بِحِفْظِكَ الَّذِي لَا يَضِيعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ ، وَاحْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَأَبَاءَهُ أَيْمَتَكَ وَدَعَائِمَ دِينِكَ ، وَاجْعَلْهُ فِي وَدِيعَتِكَ الَّتِي لَا تَضِيعُ ، وَفِي جِوَارِكَ الَّذِي لَا يُخْفَرُ ، وَفِي مَنَعِكَ وَعِزِّكَ الَّذِي لَا يُقْهَرُ ، وَآمِنَهُ بِأَمَانِكَ الْوَثِيقِ الَّذِي لَا يُخْذَلُ مِنْ آمَنَتِهِ بِهِ ، وَاجْعَلْهُ فِي كَنَفِكَ الَّذِي لَا يُرَامُ مَنْ كَانَ فِيهِ ، وَانصُرْهُ بِبَصْرِكَ الْعَزِيزِ ، وَأَيِّدْهُ بِجُنْدِكَ الْغَالِبِ ، وَقَوِّهِ بِقُوَّتِكَ ، وَأَرِدْهُ بِمَلَائِكَتِكَ ، وَوَالِ مَنْ وَالَاهُ ، وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ ، وَأَلْبِسْهُ دِرْعَكَ الْحَصِينَةَ ، وَحُفَّهُ بِالْمَلَائِكَةِ حَفًّا .

اللَّهُمَّ اشْعَبْ بِهِ الصَّدْعَ ، وَارْتُقْ بِهِ الْفَتَقَ ، وَأْمِتْ بِهِ الْجَوْرَ ، وَأُظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ ، وَزَيِّنْ بِطَوْلِ بَقَائِهِ الْأَرْضَ ، وَأَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ ، وَانصُرْهُ بِالرُّعْبِ ، وَقَوِّ نَاصِيَتِهِ ، وَاحْذَلْ خَازِلِيهِ ، وَدَمِّدِمِ مَنْ نَصَبَ لَهُ ، وَدَمَّرْ مَنْ غَشَّاهُ ، وَاقْتُلْ بِهِ جَبَابِرَةَ الْكُفْرِ وَعَمِيدَهُ وَدَعَائِمَهُ ، وَاقْصِمْ بِهِ رُؤُوسَ الضَّلَالَةِ وَشَارِعَةَ الْبِدْعِ وَمُؤْمِنِيَةَ السُّنَّةِ وَمَقْوِيَةَ الْبَاطِلِ ، وَدَلِّلْ بِهِ الْجَبَّارِينَ ، وَأَبِرْ بِهِ الْكَافِرِينَ وَجَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا وَبَرِّهَا وَبَحْرِهَا وَسَهْلِهَا وَجَبَلِهَا حَتَّى لَا تَدَعَ مِنْهُمْ دَيَّارًا وَلَا تُبْقِيَ لَهُمْ آثَارًا .

اللَّهُمَّ طَهِّرْ مِنْهُمْ بِلَادَكَ ، وَاشْفِ مِنْهُمْ عِبَادَكَ ، وَأَعِزِّ بِهِ الْمُؤْمِنِينَ ، وَأُحِي بِهِ سِنَنَ الْمُرْسَلِينَ ، وَدَارِسَ حُكْمِ النَّبِيِّينَ ، وَجِدِّدْ بِهِ مَا

امتحی من دینک ویدل من حکمک حتی تعید دینک به وعلی یدیه جدیدا عضا محضا صه حیحا لا عوج فيه ولا بدعه معه ، وحتی تئیر بیدله ظلم الجور ، وتطفی به نیران الکفر ، وتوضیح به معاقده الحیق ومجهول العیدل ، فإنه عبدک الذی استخلصته لنفسیک واصطفیته علی غیبک وعصمته من الذنوب وبراته من العیوب وطهرته من الرجس وسلمته من الدنس .

اللهم فإنا نشهد له يوم القيامة ويوم حلول الطامة أنه لم يذنب ذنبا ، ولا أتى حوبا ، ولم يرتكب معصية ، ولم يضع لك طاعة ، ولم يهتك لك حرمة ، ولم يبدل لك فريضة ، ولم يغير لك شريعة ، وأنه الهادي المهتدي الطاهر التقي الرضي الزكي .

اللهم أعطه في نفسه وأهله وولده وذريته وأمتيه وجميع رعيته ما تقر به عينه وتسر به نفسه ، وتجمع له ملك المملكات كلها قريبا وبعيدا وعزيرها وذليلها ، حتى يجرى حكمه على كل حكم ويغلب بحقه كل باطل .

اللهم اسلك بنا على يديه منهاج الهدى والمحنة العظمى والطريقة الوسطى التي يرجع إليها العالي ويلحق بها التالی ، وقونا على طاعته ، وثبنا على مشايعته ، وأمن علينا بمتابعته ، واجعلنا في جزبه القوامين بأمره الصابرين معه الطالبين رضاك بمناصحتك ، حتى تحشرونا يوم القيامة في أنصاره وأعدائه ومقوييه سلطانیه .

اللهم واجعل ذكرك لنا خالصا من كل شك وشبهه ورياء وسيمعه ، حتى لا نعتد به غيرك ولا نطلب به إلا وجهك ، وحتی تحلنا محلّه وتجعلنا في الجنة معه ، وأعدنا من السامة والكسل والفترة ، واجعلنا ممن تنتصر به لدينك وتعز به نصر وليك ، ولا تستبدل بنا غيرنا ؛ فإن استبدلك بنا غيرنا عليك يسير وهو علينا كثير .

اللهم صل على ولاة عهده والأئمة من بعده ، وبلغهم آمالهم ، وزد في آجالهم ، وأعز نصرهم ، وتمم لهم ما أسندت إليهم من أمرك لهم ، وثبت دعائهم ، واجعلنا لهم أعوانا وعلى دينك أنصارا ؛ فإناهم معادن كلماتك وخزان علمك وأركان توحيدك ودعائهم دينك وولاه أمرك وخالصيتك من عبادك وصي فؤوتك من خلقك وأولياؤك وسلائل أولياؤك وصي فؤة أولاد نبيك ، والسلام عليه وعليهم ورحمة الله وبركاته

امام رضا علیه السلام به خواندن این دعا برای حضرت صاحب الامر دستور می داد: بار خدایا، دور گردان (بلاها را) از ولی خودت و جانشینت و حجت تو بر خلقت و آن که زبان گویای توست و سخنگوی حکم تو و دیده توست که به اذن و اجازه تو می نگرد و گواه تو بر بندگانت می باشد، سرور است و مجاهد، پناه برنده به توست و عبادت کننده تو؛ او را از شر هر آن چه آفریده ای و ساخته ای و پدید آورده ای و صورت بخشیده ای، در پناه خود بدار و با نگهداشت خود، او را از پیش رو و راست و چپ و بالای سر و زیر پایش نگه

دار، نگهداشتی

که هر کس را با آن حفظ کنی، از بین نرود و با حفظ او [راه و رسم] رسول خودت و پدران او را که امامان تو و ارکان تو هستند، حفظ فرما و او را در ودیعه خود گیر؛ ودیعه ای که [چون تو امانت دار آن هستی] هرگز تباه نمی شود و او را در امان و زنده نگه دار؛ امان دهی، هرگز تنها و بی یاور نماند و او را در سایه حمایت و رحمت خویش نگه دار؛ سایه حمایتی که هر کس در آن باشد، گزند نیابد؛ با یاری عزتمند خویش، او را یاری رسان و با سپاه همواره چیره ات، تأییدش فرما و بانروی خویش او را نیرو بخش و [شکر] فرشتگانت را پشت سر او قرار ده و دوستدار او را دوست بدار و با دشمن او دشمن باش و زره محکم خویش را بر قامت او بپوشان و او را در حلقه ای از انبوه فرشتگان، محفوظ بدار.

بار خدایا، به وسیله او، از هم گسیختگی [ما] را به پیوستگی و تفرقه و جدایی را به همبستگی مبدل گردان و ستم را نابود کن و

عدل و داد را آشکار گردان و زمین را به طول عمر او، آراسته گردان و او را نصرت عطا فرما و از طریق ایجاد رعب [در دل دشمنانش]، او را یاری و پیروزی ده و یارانش را قدرت بخش و کسانی را که تنها و بی یاورش گذارند، تنها گذار و هر که را کمر به دشمنی او بندد، نابود کن و هر که را با او دغلی و ناراستی کند، واژگون ساز و سران و استوانه‌ها و ارکان کفر را با دست او، از میان بردار و سردمداران گمراهی و بدعت گزاران و از بین برندگان سنت [پیامبر] و تقویت کنندگان باطل را به وسیله او، درهم شکن و جباران را به دست او، خوار گردان و کافران و همه ملحدان را در شرق و غرب عالم و خشکی و دریا و دشت و کوه، به دست او هلاک گردان تا جایی که احدی از آنان نگذاری و نشانی از آنها برجای نهدی.

بار خدایا! شهرهایت را از (لوٹ وجود) آنان پاک گردان و انتقام بندگان را از ایشان بگیر و به وسیله او (امام زمان) مؤمنان را بر سریر عزت (و قدرت) بنشان و سنتهای فرستادگان را به دست او زنده بگردان و حکمتها (و تعالیم) پیامبران را آموزش ده و از دین و احکامات، آن چه را که محو و تحریف گشته است، به دست او تجدید گردان، تا این که دینت را به وسیله او و با دست او، دوباره نو و تازه و ناب و درست و عاری از کژی و بدعت

سازی و ظلمت ستم را به نور عدالتش روشن گردانی و آتشیهای کفر را به دست او فرو نشانی و حق را که پیچیده و مبهم گشته و عدالت را که ناشناخته مانده

است، روشن سازی؛ زیرا او، بنده توست که وی را برای خودت برگزیده ای و بر عالم غیب خویش، ترجیحش داده ای و از گناهان، مصونش داشته ای و از هر گونه عیبی، مبرایش ساخته ای و از پلیدی، پاکش کرده ای و از آلودگی، سالم نگهش داشته ای.

بار خدایا، در روز قیامت و در روز فرا رسیدن آن هنگامه بزرگ، ما برای او گواهی می دهیم که هیچ گناهی نکرد و هیچ معصیتی مرتکب نشد و کمترین طاعتی از تو را فرو نگذاشت و حرمت تو را زیر پا نهاد و هیچ فریضه ای از فرایض تو را تغییر ندارد و هیچ شریعتی از شرایع تو را عوض نکرد و او هدایتگر و هدایت شده و پاک و پرهیزگار و پاکیزه و پسندیده و وارسته است.

بار خدایا! به او و همسر و فرزندان و ذریه و امت و همه رعیتش، آن عطا فرما که مایه روشنی دیدگان او و شادمانی جاننش گردد و سراسر گیتی را، از نزدیک و دور و قدرتمند و ضعیف، در قلمرو او در آور تا فرمان او بر هر فرمانی جاری گردد و با حق خود بر هر باطلی چیره آید.

بار خدایا، ما را به دست او، سالک طریق هدایت و شاهراه [رستگاری] و راه میانه که تندرونده پیش افتاده، بدان بر می گردد و واپس مانده، به آن ملحق می شود، قرارداده و قدرت فرمانبری از او عطایمان فرما و در پیروی از او استوارمان بدار و نعمت پیروی از او را به ما ارزانی دار، ما را در حزب او در آور و از آنان قرارمان ده که فرمان او را برپا می دارند و در رکاب او شکیبایی می ورزند و با خیرخواهی و خلوص نسبت به او، خشنودی تو را می جویند، تا این که روز قیامت ما را در زمره یاران و مددکاران و تقویت کنندگان قدرت و سلطنت او، محشور فرمایی.

بار خدایا! ما را در این امر، از هر گونه شک و شبهه و ریا و شهرت طلبی خالص گردان، تا در آن جز به تو تکیه نکنیم و چیزی جز رضای تو نطلبیم، تا این که ما را در جایگاه او قرار دهی و در بهشت، ما را در کنار او جای دهی، ما را از بی حوصلگی و تنبلی و

سستی نگهدار و از کسانی قرارمان ده

که به واسطه آنان دینت را یاری می دهی و یاری دادن به ولی خود را تقویت می کنی؛ (بار خدایا) دیگران را جایگزین ما مگردان؛ زیرا که قرار دادن دیگران به جای ما برای تو آسان است، اما برای ما بسی گران باشد.

بار خدایا، بر ولیعهدان وی و پیشوایان پس از او، درود فرست و آنان را به آرمانهایشان برسان و بر عمرشان بیفزای و یاری و نصرت خود به آنان را افزون گردان و فرمان خود را که به دست آنان سپرده ای، برایشان به اتمام رسان و پایه هایشان را استوار بدار و ما را یار آنان و یاور دینت قرار بده؛ زیرا ایشان معدن های کلمات تو و خزانه داران دانش تو و ارکان توحید تو و تکیه گاههای دین تو و زمامداران امر تو و بندگان منتخب تو و برگزیدگان از خلق تو و اولیای تو و سلاله اولیای تو و برگزیدگان فرزندان پیامبران تو هستند، سلام و رحمت و برکات خدا بر او و آنان باد.

مصباح المتهجد: ۴۰۹، المصباح للكفعمی: ۵۴۸، جمال الأسبوع: ۳۰۷ کلها عن یونس بن عبدالرحمن .

حدیث ۱۳۷

امام رضا علیه السلام:

نَحْنُ آلُ مُحَمَّدٍ النَّمَطُ الْأَوْسَطُ الَّذِي لَا يُدْرِكُنَا الْغَالِي وَلَا يَسْبِقُنَا التَّالِي

امام رضا علیه السلام: ما خاندان محمد، تکیه گاه میانه ایم که تندرونده [غالی] به ما نمی رسد [مگر این که به سوی ما باز گردد] و کند رونده از ما پیشی نمی گیرد.

الکافی: ۱ / ۱۰۱ / ۳ عن إبراهيم بن محمد الخزاز ومحمد بن الحسين .

حدیث ۱۳۸

امام رضا علیه السلام:

- كَانَ يَقُولُ فِي دُعَائِهِ -: اللَّهُمَّ إِنِّي أBRَأُ مِنَ الْحَوْلِ وَالْقُوَّةِ فَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ . اللَّهُمَّ إِنِّي أBRَأُ إِلَيْكَ مِنَ الَّذِينَ ادَّعَوْا لَنَا مَا لَيْسَ لَنَا بِحَقٍّ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أBRَأُ إِلَيْكَ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا فِينَا مَا لَمْ نَقُلْهُ فِي أَنْفُسِنَا . اللَّهُمَّ لَكَ الْخَلْقُ وَمِنْكَ الْأَمْرُ وَإِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ . اللَّهُمَّ أَنْتَ خَالِقُنَا وَخَالِقُ آبَائِنَا الْأَوْلِيَيْنِ وَآبَائِنَا الْآخِرِينَ ، اللَّهُمَّ لَا تَلِيقُ الرَّبُّوبِيَّةُ إِلَّا بِكَ ، وَلَا تَصْلُحُ الْإِلَهِيَّةُ إِلَّا لَكَ ، فَالْعَنِ النَّصَارَى الَّذِينَ صَغَّرُوا عَظَمَتَكَ ، وَالْعَنِ الْمُضَاهِينَ لِقَوْلِهِمْ مِنْ بَرِيَّتِكَ .

اللَّهُمَّ إِنَّا عبيدك وأبناء عبيدك ، لا نملكك لأنفسنا ضراً ولا نفعاً ولا موتاً ولا حياةً ولا نشوراً . اللَّهُمَّ مَنْ زَعَمَ أَنَّنَا أربابٌ فنحن إليك منه برآء ، ومن

زَعَمَ أَنَّ إِلَيْنَا الْخَلْقَ وَعَلَيْنَا الرِّزْقَ فنحن إليك برآء منه كبراءة عيسى عليه السلامين النَّصَارَى . اللَّهُمَّ إِنَّا لَمْ نَدْعُهُمْ إِلَى مَا يَزْعُمُونَ ، فَلَا تُؤَاخِذْنَا بِمَا يَقُولُونَ ، وَاعْفِرْ لَنَا مَا يَزْعُمُونَ ، وَ«رَبِّ لَا تَذَرْنَا عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا * إِنَّكَ إِنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا

امام رضا علیه السلام در دعای خود می گفت: بار خدایا، من (به خودی خود) فاقد حرکت و نیرویم؛ زیرا که هیچ حرکت و نیرویی جز به مدد تو نیست؛ بار خدایا، من از کسانی که در حق ما چیزی را ادعا می کنند که سزاوار ما نیست، به درگاه تو بیزاری می جویم؛ بار خدایا، من از کسانی که درباره ما مطالبی می گویند که ما خود در حق خویش نگفته ایم، به درگاه تو اعلام بیزاری می کنم؛ بار خدایا، آفریدگار تویی و فرمانروا تو، تنها تو را می پرستیم و تنها از تو یاری می جویم. بار خدایا، تویی آفریدگار ما و

آفریدگار پدران نخستین و پدران آخرین ما. بار خدایا، ربوبیت، سزاوار کسی جز تو نیست و الوهیت، شایسته کسی جز تو نباشد؛ پس لعن و نفرین خود را نثار نصارا کن که عظمت تو را پایین آوردند و لعن و نفرین خود را نثار دیگر مردمانی کن که اعتقادی همچون آنان دارند.

بار خدایا! ما بندگان تو و زاده بندگان تو هستیم؛ نه مالک سود و زیانی در حق خود هستیم و نه اختیار مرگ و زندگی و حشر و نشر خود را داریم؛ بار خدایا، هر کس بگوید ما خدا هستیم، به پیشگاه تو از او بیزار می‌جوییم. و هر کس معتقد باشد که کار آفریدن و روزی دادن در دست ماست، به پیشگاه تو از او اعلام بیزار می‌کنیم، همان گونه که عیسی علیه السلام از نصارا بیزار می‌گشت؛ بار خدایا، ما آنان را به چنین عقایدی فراخوانده ایم؛ پس به واسطه عقاید و گفته‌های آنان، ما را مؤاخذه مفرما و آن چه را درباره ما می‌گویند بر ما ببخش و «پروردگارا هیچ کس از کافران را بر روی زمین مگذار؛ زیرا اگر آنان را باقی بگذاری بندگان را گمراه می‌سازند و جز پلیدکار ناسپاس نزنند» .
الاعتقادات للصدوق : ۹۹ .

حدیث ۱۳۹

امام رضا علیه السلام :

مَنْ قَالَ بِالتَّشْبِيهِ وَالْجَبْرِ فَهُوَ كَافِرٌ مُشْرِكٌ ، وَنَحْنُ مِنْهُ بُرَاءٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ . يَا بْنَ خَالِدٍ ، إِنَّمَا وَضَعَ الْأَخْبَارَ عَنَّا فِي التَّشْبِيهِ وَالْجَبْرِ الْغُلَاةُ الَّذِينَ صَيَّرُوا عَظْمَةَ اللَّهِ تَعَالَى ، فَمَنْ أَحَبَّهُمْ فَقَدْ أَبْغَضَنَا ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَقَدْ أَحَبَّنَا ، وَمَنْ وَالَاهُمْ فَقَدْ عَادَاهُمْ فَقَدْ وَالَانَا ، وَمَنْ وَصَلَهُمْ فَقَدْ قَطَعْنَا ، وَمَنْ قَطَعَهُمْ فَقَدْ وَصَلْنَا ، وَمَنْ جَفَاهُمْ فَقَدْ بَرَّنا ، وَمَنْ بَرَّهُمْ فَقَدْ جَفَانَا ، وَمَنْ أَكْرَمَهُمْ فَقَدْ أَهَانَنَا ، وَمَنْ أَهَانَهُمْ فَقَدْ أَكْرَمَنَا ، وَمَنْ قَبَلَهُمْ فَقَدْ رَدَّنا ، وَمَنْ رَدَّهُمْ فَقَدْ قَبَلْنَا ، وَمَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهِمْ فَقَدْ أَسَاءَ إِلَيْنَا ، وَمَنْ أَسَاءَ إِلَيْهِمْ فَقَدْ أَحْسَنَ إِلَيْنَا ، وَمَنْ صَدَّقَهُمْ فَقَدْ كَذَّبْنَا ، وَمَنْ كَذَّبَهُمْ فَقَدْ صَدَّقْنَا ، وَمَنْ أَعْطَاهُمْ فَقَدْ حَرَمْنَا ، وَمَنْ حَرَمَهُمْ فَقَدْ أَعْطَانَا . يَا بْنَ خَالِدٍ ، مَنْ كَانَ مِنْ شِيعَتِنَا فَلَا يَتَّخِذَنَّ مِنْهُمْ وِليًّا وَلَا نَصِيرًا

حسین بن خالد از حضرت رضا علیه السلام: هر که معتقد به تشبیه و جبر باشد، کافر و مشرک است و ما در دنیا و آخرت از او بیزاریم. ای پسر خالد، غالیان، اخبار مربوط به تشبیه و جبر را از قول ما جعل کرده اند، همانان که عظمت خدای بزرگ را پایین آورده اند. پس، هر که دوستدار آنان باشد، دشمن ماست و هر که دشمن آنان باشد، دوستدار ماست، هر که به آنان محبت ورزد، با ما دشمنی کرده است و هر که با آنان دشمنی کند، به ما محبت ورزیده است، هر که با آنان پیوند برقرار کند، از ما بریده است و هر که از آنان ببرد، با ما پیوند برقرار کرده است، هر که از آنان دوری کند، با ما دوستی کرده و هر که با آنان دوستی کند، از ما دوری کرده است، هر که به آنان احترام گذارد، به ما بی احترامی کرده است و هر که به آنان بی احترامی کند، به ما احترام گذاشته است، هر که آنان را بپذیرد، دست ردّ به سینه ما زده است و هر که دست ردّ به سینه آنان زند، ما را پذیرفته است، هر که به آنان خوبی کند، به ما بدی کرده است و هر که به آنان بدی کند، به ما خوبی کرده است، هر که آنان را تصدیق کند، ما را تکذیب کرده است و هر که آنان را تکذیب کند، ما را تصدیق کرده است. هر که به آنان عطا کند، ما را محروم کرده است و هر که آنان را محروم کند، به ما عطا کرده است. ای پسر خالد، کسی که شیعه ماست هرگز از این جماعت، دوست و یاری برای خود نگیرد.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۱۴۳ / ۴۵ ، التوحید : ۳۶۴ ، الاحتجاج : ۲ / ۴۰۰ .

حدیث ۱۴۰

امام رضا علیه السلام :

مَنْ وَاصَلَ لَنَا قَاطِعًا أَوْ قَطَعَ لَنَا وَاصِلًا أَوْ مَدَّحَ لَنَا عَائِبًا أَوْ أَكْرَمَ لَنَا مُخَالَفًا فَلَيْسَ مِنَّا وَلَسْنَا مِنْهُ

امام رضا علیه السلام: هر کس با کسی که از ما بریده است پیوند برقرار کند، یا از کسی که با ما پیوند و رابطه دارد، ببرد، یا نکوهش گر ما را ستایش کند، یا مخالف ما را گرامی دارد، از ما نیست و ما از او نیستیم.
صفات الشیعة: ۸۵ / ۱۰ عن ابن فضال .

حدیث ۱۴۱

امام رضا علیه السلام :

نَرَوِي أَنَّ رَجُلًا أَتَى سَيِّدَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَّمَنِي خُلُقًا يَجْمَعُ لِي خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
فَقَالَ: لَا تَكْذِبُ .

قَالَ الرَّجُلُ: وَكُنْتُ عَلَى حَالَةٍ يَكْرَهُهَا اللَّهُ فَتَرَكْتُهَا خَوْفًا مِنْ أَنْ يَسْأَلَنِي سَائِلٌ عَنْهَا عَمِلْتُ كَذَا وَكَذَا، فَأَفْتَضِحَ أَوْ أَكْذِبَ، فَأَكُونَ قَدْ خَالَفْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِيمَا حَمَلَنِي عَلَيْهِ .

الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام: روایت می کنم که مردی خدمت سرورمان پیامبر خدا آمد و گفت: ای پیامبر خدا! مرا اخلاقی بیاموز که خیر دنیا و آخرت مرا در خود داشته باشد.
فرمود: «دروغ مگو».

آن مرد گفت: من در وضعیتی خداناپسند قرار گرفتم، ولی مرتکب آن نشدم؛ چون ترسیدم که کسی از من بپرسد چنین و چنان کردی؟ و من [یا باید راستش را بگویم و] رسوا شوم و یا دروغ بگویم که در این صورت، با توصیه پیامبر خدا به من مخالفت کرده باشم.

الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام: ص ۳۵۴، معدن الجواهر: ص ۲۱ نحوه .

حدیث ۱۴۲

امام رضا علیه السلام :

: الْحَمْدُ لِلَّهِ رِضَى بِحُكْمِ اللَّهِ ، شَهِدْتُ أَنَّ اللَّهَ قَسَمَ مَعَايِشَ عِبَادِهِ بِالْعَدْلِ ، وَأَخَذَ عَلَيَّ جَمِيعَ خَلْقِهِ بِالْفَضْلِ ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ ، وَلَا تَفْتِنِّي بِمَا أَعْطَيْتَهُمْ ، وَلَا تَفْتِنَهُمْ بِمَا مَنَعْتَنِي ؛ فَأَحْسُدْ خَلْقَكَ ، وَأَغْمِطْ

امام زین العابدین علیه السلام - در دعا در مقام رضا، هنگامی که چشمش به دنیاداران می افتاد - : ستایش ، خداوند را از سر خشنودی به حکم خدا. گواهی می دهم که خداوند ، روزی های بندگانش را به عدالت تقسیم کرده، و با همه آفریدگانش به احسان ، رفتار نموده است.

بار خدایا! بر محمد و آل او درود فرست، و مرا با آنچه به دنیاداران داده ای ، در بوته امتحان میفکن، و آنان را به خاطر آنچه به من نداده ای [و به آنان داده ای] ، میازمای، که در نتیجه بر آفریدگانت رشک برم و تقدیر تو را به دیده حقارت بنگرم.

بار خدایا! بر محمد و آل او درود فرست، و جان مرا به قضای خودت شاد بدار، و سینه ام را برای [پذیرش] جایگاه های حکمت (تقدیرت) بگشای، و مرا چنان اعتمادی [به خودت] ببخش تا به سبب آن ، اقرار کنم که قضای تو ، جز به نیکی روان نگشته است، و مرا بر نداده هایت به من ، سپاس گزارتر از داده هایت به من ، قرار ده.

و مرا از این که به خاطر ناداری ، گمان پستی برم ، یا دارایی را برتر بپندارم، مصون بدار؛ زیرا بزرگ ، کسی است که طاعت تو

بزرگش کرده است، و عزیز، کسی است که عبادت تو عزتت بخشیده است. پس بر محمد و آل او درود فرست، و ما را از ثروتی پایان ناپذیر برخوردار کن، و با عزتی از دست ناشدنی، تأییدمان فرما، و ما را در مُلک جاویدان رها گردان، که تویی خدای یگانه یکتای بی نیاز، که نه فرزندی داری و نه فرزند کسی هستی، و تو را هیچ همتایی نیست.

عَمِطَ النَّاسِ - كَضْرَبَ وَسَمِعَ - : استحققْهُمْ ، والعافیةُ : لم یَشْكُرْها، والنعمَةُ : بَطْرُها (القاموس المحیط : ج ۲ ص ۳۷۶ «غمط»).

حدیث ۱۴۳

امام رضا علیه السلام :

سَأَلْتُ الْعَالِمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ أَزْهَدِ النَّاسِ ، فَقَالَ : الَّذِي لَا يَطْلُبُ الْمَعْدُومَ حَتَّى يَنْفَدَ الْمَوْجُودُ .
 الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : از عالم (امام کاظم) علیه السلام درباره زاهدترین مردم پرسیدم . فرمود: «کسی که تا آنچه دارد، تمام نشود، در پی آنچه ندارد، بر نیاید».

الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : ص ۳۷۱ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۵ ح ۱۹ .

حدیث ۱۴۴

امام رضا علیه السلام :

مُتَّبِعٌ :

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به پرستش از ویژگی زاهد - : به کمتر از قوت خویش بسنده می کند، برای روز مرگش آماده است، و از زنده ماندن خود، دل تنگ است.

تَبَلَّغَ بكذا : أى اکتفى به (الصحاح : ج ۴ ص ۱۳۱۷ «بلغ»).

حدیث ۱۴۵

امام رضا علیه السلام :

بِالزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا أَرْجُو النَّجَاةَ مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا .

امام رضا علیه السلام : با زهد در دنیاست که به رهایی از شر دنیا امیدوارم.

عیون أخبار الرضا : ج ۲ ص ۱۳۹ ح ۳ ، علل الشرائع : ص ۲۳۷ ح ۱ ، الأملی للصدوق : ص ۱۲۵ ح ۱۱۵ ، روضة الواعظین : ص ۲۴۶ کلها عن أبی الصلت الهروی ، المناقب لابن شهر آشوب : ج ۴ ص ۳۶۲ عن أبی الصلت ویاسر وغیرهما ، بحار الأنوار : ج ۴۹ ص ۱۲۹ ح ۳ .

حدیث ۱۴۶

امام رضا علیه السلام :

قَالَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ - صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ - لِلْحَوَارِيِّينَ : يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ، لَا تَأْسُوا عَلَيَّ مَا فَاتَكُمْ مِنَ الدُّنْيَا كَمَا لَا يَأْسَى أَهْلُ الدُّنْيَا عَلَيَّ مَا فَاتَهُمْ مِنْ دِينِهِمْ إِذَا أَصَابُوا دُنْيَاهُمْ .

امام رضا علیه السلام : عیسی بن مریم - که دروهای خداوند بر او باد به حواریان گفت : «ای بنی اسرائیل! برای از دست دادن چیزی از دنیا افسوس مخورید، چنان که دنیاپرستان هر گاه به دنیایشان می رسند، برای از دست دادن چیزی از دینشان افسوس نمی

خورند».

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۷ ح ۲۵ عن الوشاء ، الأمالی للصدوق : ص ۵۸۵ ح ۸۰۵ ، الزهد للحسین بن سعید : ص ۵۱ ح ۱۳۷ کلاهما عن الحسن بن علی الخزاز ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۹ ح ۱۵۶۸ کلها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۰ ح ۴۱ .

حدیث ۱۴۷

امام رضا علیه السلام :

كَانَ جُلُوسُ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الصَّيْفِ عَلَى حَصِيرٍ وَفِي الشِّتَاءِ عَلَى مِسْحٍ

عیون أخبار الرضا : - به نقل از ابو عبّاد - امام رضا علیه السلام در تابستان ، روی حصیر و در زمستان ، روی پلاس می نشست ، و جامه درشت می پوشید ، و وقتی در برابر مردم ظاهر می شد ، آراسته می گشت .
المسح : ثوب من الشعر غلیظ (تاج العروس : ج ۴ ص ۲۰۵ «مسح»).

حدیث ۱۴۸

امام رضا علیه السلام :

- فِي تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ...»

امام رضا علیه السلام : - در تفسیر آیه شریف «و سوگند به شب ، آن گاه که فرو پوشد ...» - : مردی در باغ یکی از انصار ، درخت خرمایی داشت و این امر موجب آسیب رسانی [و مزاحمت] وی برای مرد انصاری شده بود . مرد انصاری ، از این موضوع به پیامبر خدا شکایت کرد .

پیامبر صلی الله علیه و آله او را فرا خواند و فرمود : «درخت خرمایت را به درخت خرمایی در بهشت به من بفروش!» ، و [لی] مرد نپذیرفت .

این خبر به گوش مردی دیگر از انصار (معروف به ابو الدّحداح) رسید . پس ، نزد صاحب نخل آمد و گفت : درخت خرمایت را به باغ خرمایم می خرم . او بدین صورت ، باغش را فروخت و سپس نزد پیامبر خدا آمد و گفت : ای پیامبر خدا! نخل فلانی را به [بهای] باغم خریدم .

پیامبر خدا به او فرمود : «به جای آن ، یک نخل در بهشت از آن توست» .

پس ، خداوند متعال ، این آیه را بر پیامبرش صلی الله علیه و آله نازل فرمود : «و سوگند به آن که نر و ماده را آفرید ، همانا تلاش شما پراکنده است . اما آن که عطا کرد ...» یعنی درخت خرما را «... و پروا داشت و پاداش نیکوتر را تصدیق کرد ...» یعنی وعده پیامبر خدا را «... به زودی راه آسانی را پیش پای او خواهیم گذاشت» .

اللیل : ۱ .

حدیث ۱۴۹

امام رضا علیه السلام :

الِاسْتِكْرَارُ مِنَ الْأَصْدِقَاءِ فِي الْحَيَاةِ يُكْثِرُ الْبَاكِينَ بَعْدَ الْوَفَاةِ .

امام رضا علیه السلام : افزودن بر شمار دوستان در زندگی ، گریه کنندگان پس از مرگ را افزایش می دهد .

أعلام الدین : ۳۰۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۵۸ / ۱۲ .

حدیث ۱۵۰

امام رضا علیه السلام :

مِنْ عِلْمَاتِ الْفِقْهِ الْحِلْمُ ، وَالْعِلْمُ ، وَالصَّمْتُ . إِنَّ الصَّمْتَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ . إِنَّ الصَّمْتَ يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ . إِنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ .

امام رضا علیه السلام : بردباری ، دانش و خاموشی ، از نشانه های فهم است . خاموشی ، دری از درهای حکمت است . خاموشی ، دوستی را نصیب [انسان] می کند و راهنمایی به سوی هر نیکی است .

الکافی : ۲ / ۱۱۳ / ۱ ، الخصال : ۱۵۸ / ۲۰۲ ، قرب الإسناد : ۳۶۹ / ۱۳۲۱ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۲۵۸ / ۱۴ و فيه «الفقيه» بدل «الفقه» کلها عن أحمد بن محمد بن أبي نصر ، تحف العقول : ۴۴۵ و فيه «الحلم والعلم ، والصمت بابٌ . . .» و ص ۴۴۲ ، الاختصاص : ۲۳۲ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۲۷۶ / ۸ ، وراجع مشکاة الأنوار : ۱۷۵ .

حدیث ۱۵۱

امام رضا علیه السلام :

الإمامُ الأَنيسُ الرَّفيقُ ، وَالوَالِدُ الشَّقِيقُ ، وَالأَخُ الشَّقِيقُ ، وَالأمُّ البِرَّةُ بِالوَلَدِ الصَّغِيرِ .

امام رضا علیه السلام - در تعریف «امام» - : امام ، همدم و رفیق است و پدر مهربان ؛ و برادرِ همسان است و مادر نیکوکار به فرزند کوچکش .

الکافی : ۱ / ۲۰۰ / ۱ ، الغيبة للنعمانی : ۲۱۹ / ۶ ، تحف العقول : ۴۳۹ نحوه و فيه «الولد» بدل «الوالد» ، کمال الدین : ۶۷۸ / ۳۱ ، معانی الأخبار : ۹۸ / ۲ ، الأمالی للصدوق : ۷۷۶ / ۱۰۴۹ والثلاثة الأخيرة نحوه إلى «الشقيق» و کلها عن عبد العزيز بن مسلم ، بحار الأنوار : ۲۵ / ۱۲۳ / ۴ .

حدیث ۱۵۲

امام رضا علیه السلام :

مَنْ تَبَسَّمَ فِي وَجْهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً ، وَمَنْ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ .

امام رضا علیه السلام : هر که به روی برادر مؤمن خود لبخند بزند ، خداوند برایش ثوابی خواهد نوشت و هر که خداوند برایش ثوابی بنویسد ، او را عذاب نخواهد داد .

مصادقة الإخوان : ۱ / ۱۵۷ .

حدیث ۱۵۳

امام رضا علیه السلام :

التَّجَرُّعُ لِلْغَضَبِ ، وَ مُدَاهَنَةُ الْأَعْدَاءِ ، وَ مُدَارَاةُ الْأَصْدِقَاءِ .

امام رضا علیه السلام - چون از ایشان پرسیدند که عقل چیست ، فرمود - : اندک اندک فرو خوردن غصه ، مسالمت با دشمنان و مدارای با دوستان .

الأمالی للصدوق : ۳۵۸ / ۴۴۱ عن الحسين بن خالد ، روضة الواعظین : ۸ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۹۳ / ۳ .

حدیث ۱۵۴

امام رضا علیه السلام :

خَضَرْنَا مَجْلِسَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَشَكَا رَجُلٌ أَخَاهُ ، فَأَنْشَأَ يَقُولُ :

إِعْذِرْ أَخَاكَ عَلَى ذُنُوبِهِوَاسْتَرْ وَعَطَّ عَلَى عُيُوبِهِ

وَاصْبِرْ عَلَى بَهْتِ السَّفِيهِوَلِلزَّمانِ عَلَى خُطُوبِهِ

وَدَعِ الْجَوَابَ تَفَضُّلاًوَكِلِ الظَّلُومَ إِلَى حَسِيْبِهِ

عیون أخبار الرضا علیه السلام - به نقل از حسین (کاتب ابو فیاض) :- در مجلس امام رضا علیه السلام بودیم که مردی از برادرش

شکایت کرد . حضرت [در پاسخ] این اشعار را برخواند:

برادرت را در گناهانش معذور دار /

و عیب هایش را بپوشان

در برابر دروغ زنی و تهمت زدن بی خرد /

و گرفتاری های روزگار ، شکبیا باش

و از سر بزرگواری ، پاسخ مده /

و ستمکار را به حسابرس او واگذار کن .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۱۷۶ / ۴ ، بشارة المصطفی : ۷۸ عن إبراهيم بن هاشم ، إعلام الوری : ۳۱۸ و فیه من «شکا رجل . .

. إلخ» ، بحار الأنوار : ۴۹ / ۱۱۰ / ۵ .

حدیث ۱۵۵

امام رضا علیه السلام :

سَأَلْتُ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقُلْتُ لَهُ : ... جُعِلْتُ فِدَاكَ ، أَشْتَهِي أَنْ أَعْلَمَ كَيْفَ أَنَا عِنْدَكَ ؟

قَالَ : أَنْظِرْ كَيْفَ أَنَا عِنْدَكَ .

عیون أخبار الرضا علیه السلام - به نقل از حسن بن جهّم - : از امام رضا علیه السلام پرسیدم : فدایت کردم ! خوش دارم بدانم که

نزدت چه جایگاهی دارم .

حضرت فرمود : «نگاه کن که من چه جایگاهی نزدت دارم [که جایگاه تو در نزد من نیز مانند آن است]» .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۰ / ۱۹۲ ، الأمالی للصدوق : ۳۱۲/۳۶۰ ، تنبیه الخواطر : ۲/۱۶۵ ، روضه الواعظین : ۴۱۸ ، إرشاد

القلوب : ۱۳۵ و فیه «أحبُّ أن أعرف» بدل «أشتهي أن أعلم» ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۵۴ / ۲۰ .

حدیث ۱۵۶

امام رضا علیه السلام :

قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَنْسِنِي مِنَ الدُّعَاءِ .

قَالَ : (أ) وَتَعَلَّمْ أَنِّي أَنْسَاكَ ؟

فَتَفَكَّرْتُ فِي نَفْسِي وَقُلْتُ : هُوَ يَدْعُو لِشِيعَتِهِ وَأَنَا مِنْ شِيعَتِهِ ، قُلْتُ : لَا ، لَا تَنْسَانِي .

قَالَ : وَكَيْفَ عَلِمْتَ ذَلِكَ ؟

قُلْتُ : إِنِّي مِنْ شِيعَتِكَ ، وَإِنَّكَ لَتَدْعُو لَهُمْ .

فَقَالَ : هَلْ عَلِمْتَ بِشَيْءٍ غَيْرِ هَذَا ؟

قُلْتُ : لَا .

قَالَ : إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْلَمَ مَا لَكَ عِنْدِي فَانظُرْ (إِلَى) مَا لِي عِنْدَكَ .

الكافی - به نقل از حسن بن جهم - : به امام رضا علیه السلام گفتم : مرا از دعا فراموش مکن .

حضرت فرمود : «گمان می کنی که من فراموش می کنم؟» .

اندکی در خودم اندیشیدم و با خود گفتم : او برای شیعیانش دعا می کند و من نیز از شیعیانش هستم . آن گاه گفتم : نه ، فراموشم نمی کنی .

فرمود : «از کجا فهمیدی؟» .

گفتم : من از شیعیانت هستم و تو برایشان دعا می کنی .

فرمود : «آیا متوجه چیز دیگری جز این شدی؟» .

گفتم : نه .

فرمود : «هرگاه خواستی بدانی که نزد من چه جایگاهی داری ، بین من نزدت چه جایگاهی دارم» .

الكافی : ۲ / ۶۵۲ / ۴ .

حدیث ۱۵۷

امام رضا علیه السلام :

الْحُبُّ دَاعِيَ الْمَكَارِهِ .

امام رضا علیه السلام : دوستی ، دعوتهگر ناخوشی هاست .

العدد القویة : ۲۹۹ / ۳۵ ، أعلام الدین : ۳۰۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۵۵ / ۹ .

حدیث ۱۵۸

امام رضا علیه السلام :

قَالَ السَّخْرَانِيُّ لِيُوسُفَ : إِنِّي لِأَجْبُكَ ، فَقَالَ يُوْسُفُ : مَا أَصَابَنِي بَلَاءٌ إِلَّا مِنَ الْحُبِّ ؛ إِنْ كَانَتْ عَمَّتِي أَحْبَبْتَنِي فَسَيَّرَقْتَنِي ، وَإِنْ كَانَ أَبِي

أَحْبَبَنِي فَحَسَدُونِي إِخْوَتِي ، وَإِنْ كَانَتْ امْرَأَةٌ الْعَزِيزِ أَحْبَبْتَنِي فَحَبَسْتَنِي .

امام رضا علیه السلام : زندانبان به یوسف علیه السلام گفتم : من تو را دوست دارم .

یوسف علیه السلام پاسخ داد : «هر بلایی که به من رسیده از دوستی است . عمه ام مرا دوست داشت . مرا دزدید . پدرم مرا دوست

داشت . در نتیجه ، برادرانم به من حسادت کردند و زن عزیز [مصر] ، مرا دوست داشت . پس به زندانم افکند» .

تفسیر القمی : ۱ / ۳۵۴ ، تفسیر العیاشی : ۲ / ۱۷۵ / ۲۱ کلاهما عن العباس بن هلال نحوه وفيه «لا تقل هكذا» بدل «ما أصابني بلاء

إلا من الحب» ، بحار الأنوار : ۱۲ / ۲۴۷ / ۱۲ .

حدیث ۱۵۹

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يَكْرَهُ شَهْرَةَ الْعِبَادَةِ ، وَشَهْرَةَ النَّاسِ .

امام رضا علیه السلام : خداوند ، انگشت نما شدن در عبادت و انگشت نما شدن در برابر مردم را ناخوش می‌دارد .
الأمالی للطوسی : ۶۴۹ / ۱۳۴۸ عن الحسن بن علی بن فضال .

حدیث ۱۶۰

امام رضا علیه السلام :

حُبُّ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ تَعَالَى وَاجِبٌ ، وَكَذَلِكَ بُغْضُ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَالْبِرَاءَةُ مِنْهُمْ وَمِنْ أُمَّتِهِمْ .

امام رضا علیه السلام : دوست داشتن اولیای خداوند متعال ، واجب است . همچنین ، دشمنی با دشمنان خدا و بی‌زاری از آنان و پیشوایانشان ، واجب است .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۱۲۴ / ۱ عن الفضل بن شاذان .

حدیث ۱۶۱

امام رضا علیه السلام :

لِكُلِّ أَحْوَيْنٍ فِي اللَّهِ لِبَاسٍ وَهَيْئَةٌ يُشَبِّهُ هَيْئَةَ صَاحِبِهِ ، وَهُمْ يُعْرِفُونَ بِذَلِكَ ، حَتَّى يُدْخِلُوا فِي دَارِ اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : مَرَحَبًا بِعَبِيدِي وَخَلْقِي وَزُورَارِي وَالْمُتَحَابِّينَ فَيَّ فِي مَحَلِّ كَرَامَتِي .

امام رضا علیه السلام : برای هر یک از دو برادر (دوست) در راه خدا ، لباس و هیئتی است همانند هیئت دوستش که هر دو بدان شناخته می‌شوند ، تا آن که به سرای خداوند عز و جل وارد شوند . پس خداوند متعال می‌فرماید : «ای بندگان و آفریدگان و زائران من که در راه من یکدیگر را دوست می‌داشتید ! به جایگاه کرامت من ، خوش آمدید !» .

جامع الأخبار : ۳۲۳ / ۹۱۱ .

حدیث ۱۶۲

امام رضا علیه السلام :

مَنْ اسْتَفَادَ أَخَا فِي اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ اسْتَفَادَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ .

امام رضا علیه السلام : هر که در راه خداوند برادری به دست آورد ، در بهشت ، خانه‌ای به دست آورده است .

ثواب الأعمال : ۱۸۲ / ۱ ، مصادقة الإخوان : ۱۵۰ / ۲ کلاهما عن محمد بن زید ، الأمالی للمفید : ۳۱۶ / ۸ ، الأمالی للطوسی : ۸۴ / ۱۲۴ کلاهما عن داود بن سلیمان الغازی ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۶ / ۴ ؛ تاریخ بغداد : ۳ / ۵۵ عن محمد بن زید عن الإمام الجواد علیه السلام .

حدیث ۱۶۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ نَبِيِّ نَبِيِّ مَا وَعَدْنَا عَلَيْنَا دِينًا كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام رضا علیه السلام : ما خاندانی هستیم که وعده خود را دینی بر گردن خویش می‌بینیم ، چنان که رسول خدا صلی الله علیه و آله

چنین کرد.

بحار الأنوار : ۷۵/۹۷/۲۰.

حدیث ۱۶۴

امام رضا علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ ابْنُ الْجَهْمِ : مَا حَدُّ التَّوَاضُّعِ الَّذِي إِذَا فَعَلَهُ الْعَبْدُ كَانَ مُتَوَاضِعًا ؟ - : التَّوَاضُّعُ دَرَجَاتٌ : مِنْهَا أَنْ يَعْرِفَ الْمَرْءُ قَدْرَ نَفْسِهِ فَيَنْزِلَهَا مَنْزِلَتَهَا بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ، لَا يُحِبُّ أَنْ يَأْتِيَ إِلَى أَحَدٍ إِلَّا مِثْلَ مَا يُؤْتَى إِلَيْهِ ؛ إِنْ رَأَى سَيِّئَةً دَرَأَهَا بِالْحَسَنَةِ ، كَاطِمِ الْغَيْظِ ، عَافٍ عَنِ النَّاسِ ، وَاللَّهِ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ .

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به ابن جهم که از ایشان پرسید: حدّ و مرز تواضع که هرگاه بنده آن را به کار بندد فروتن است، چیست؟ - فرمود: فروتنی درجاتی دارد: یکی از آنها این است که انسان اندازه خود را بشناسد و با طیب خاطر خود را در آن جایگاه قرار دهد، دوست داشته باشد با مردم همان گونه رفتار کند که انتظار دارد با او رفتار کنند، اگر بدی دید آن را با خوبی جواب دهد، خشم خود را فرو خورد و از مردم درگذرد، و خداوند نیکوکاران را دوست دارد.

الکافی : ۲/۱۲۴/۱۳.

حدیث ۱۶۵

امام رضا علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ حَدِّ التَّوَاضُّعِ - : أَنْ تُعْطِيَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ مَا تُحِبُّ أَنْ يُعْطَوْكَ مِثْلَهُ .

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که تعریف فروتنی چیست؟ - : با مردم آن گونه رفتار کنی که دوست داری مانند آن با تو رفتار کنند .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۰ / ۱۹۲ .

حدیث ۱۶۶

امام رضا علیه السلام :

التَّوَاضُّعُ أَنْ تُعْطِيَ النَّاسَ مَا تُحِبُّ أَنْ تُعْطَا .

امام رضا علیه السلام : فروتنی آن است که با مردم چنان رفتار کنی که دوست داری با تو رفتار شود.

الکافی : ۲/۱۲۴/۱۳.

حدیث ۱۶۷

امام رضا علیه السلام :

- فِي عِلَّةِ الْوُضوءِ - : لِأَنَّهُ يَكُونُ الْعَبْدُ طَاهِرًا إِذَا قَامَ بَيْنَ يَدَيْ الْجَبَّارِ عِنْدَ مُنَاجَاتِهِ إِيَّاهُ ، مُطِيعًا لَهُ فِيمَا أَمَرَهُ ، نَقِيًّا مِنَ الْأَدْنَسِ وَالنَّجَاسَةِ ، مَعَ مَا فِيهِ مِنْ ذَهَابِ الْكَسَلِ وَطَرْدِ النَّعَاسِ ، وَتَرْكِيَةِ الْفَوَادِ لِلْقِيَامِ بَيْنَ يَدَيْ الْجَبَّارِ .

امام رضا علیه السلام - درباره حکمت وضو - فرمود: برای اینکه بنده وقتی برای مناجات با خداوند جبار در برابر او می ایستد، پاک باشد، فرمان او را اطاعت کرده باشد و از آلودگی ها و نجاست پاکیزه باشد، به علاوه اینکه وضو باعث از بین رفتن حالت کسالت و

زدودن خواب آلودگی و پاک ساختن دل برای ایستادن در حضور خداوند جبار است.

علل الشرائع : ۲۵۷/۹.

حدیث ۱۶۸

امام رضا علیه السلام :

- أَيْضاً :- : عَلَّةُ إِعْطَاءِ النِّسَاءِ نِصْفَ مَا يُعْطَى الرَّجَالَ مِنَ الْمِيرَاثِ لِأَنَّ الْمَرْأَةَ إِذَا تَزَوَّجَتْ أَخَذَتْ وَالرَّجُلُ يُعْطَى ، فَلِذَلِكَ وَفَّرَ عَلَى الرَّجَالِ . وَعَلَّةٌ أُخْرَى فِي إِعْطَاءِ الذَّكَرِ مِثْلَى مَا يُعْطَى الْأُنْثَى ، لِأَنَّ الْأُنْثَى فِي عِيَالِ الذَّكَرِ إِنْ أَحْتَا جَت ، وَعَلَيْهِ أَنْ يُعُولَهَا وَعَلَيْهِ نَفَقَتُهَا ، وَلَيْسَ عَلَى الْمَرْأَةِ أَنْ تَعُولَ الرَّجُلَ ، وَلَا - يُؤْخَذُ بِنَفَقَتِهِ إِنْ أَحْتَا جَ ، فَوَفَّرَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى الرَّجَالِ لِتَذَلُّكَ ، وَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ : «الرَّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ»

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به همین پرسش - فرمود : علت اینکه از میراث به زنان نصف سهم مردها داده می شود این است که زن چون ازدواج کند، می گیرد ولی مرد دهنده است. به همین جهت بر سهم مردها افزوده شده است و علت دیگر اینکه سهم مرد دو برابر سهم زن می باشد، این است که زن اگر احتیاج پیدا کند تحت کفالت مرد است و مرد مکلف است امور معاش او را تأمین کند و نفقه اش را پردازد، اما زن نه مکلف است معاش مرد را تأمین کند و نه وظیفه دارد در صورتی که مرد محتاج شود نفقه او را پردازد. به این دلایل است که خداوند متعال بر سهم مردها افزوده است و این سخن خداوند عز و جل است که می فرماید: «مردان قیّم زنان هستند، بدان سبب که خداوند بعضی از آنان (انسان ها) را بر برخی دیگر برتری داده و [نیز] بدان سبب است که [مردان] از اموال خود هزینه می کنند».

النساء : ۳۴ .

حدیث ۱۶۹

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللَّهُ التَّعَرُّبَ بَعْدَ الْهِجْرَةِ لِلرُّجُوعِ عَنِ الدِّينِ وَتَرَكَ الْمُوَازَرَةَ لِلْأَنْبِيَاءِ وَالْحُجَجِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، وَمَا فِي ذَلِكَ مِنَ الْفَسَادِ وَإِبْطَالِ حَقِّ كُلِّ ذِي حَقٍّ لِعَلَّهِ سِيَكُنَى الْيَدِوِ ؛ وَلِذَلِكَ لَوْ عَرَفَ الرَّجُلُ الدِّينَ كَامِلًا لَمْ يَجْزُ لَهُ مُسَاكَنَةُ أَهْلِ الْجَهْلِ ، وَالْخَوْفِ عَلَيْهِ ؛ لِأَنَّهُ لَا يُؤْمَنُ أَنْ يَقَعَ مِنْهُ تَرْكُ الْعِلْمِ ، وَالذُّخُولُ مَعَ أَهْلِ الْجَهْلِ وَالتَّمَادِي فِي ذَلِكَ .

امام رضا علیه السلام : خداوند تعزّب بعد از هجرت را حرام فرمود؛ چون باعث برگشتن از دین و دست شستن از یاری پیامبران و حجتها [ی خدا] عليهم السلام و نیز تباهی و از بین بردن حقّ هر صاحب حقّی می شود، چون با بادیه نشینان همنشین می شود و همچنین اگر کسی دین را کاملاً شناخت، برای او جایز نیست در میان مردمان نادان و بی خبر [از دین و معارف آن] سکونت کند؛ چون بیم آن می رود که دست از علم بردارد و با نادانان در آید و در جهل غوطه ور شود.

وسائل الشیعة : ۱۱ / ۷۵ / ۲ .

حدیث ۱۷۰

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ النَّوْمَ سُلْطَانُ الدِّمَاغِ ، وَهُوَ قِوَامُ الْجَسَدِ وَقُوَّتُهُ .

امام رضا علیه السلام : خواب، سلطان مغز است و مایه قوام و نیروی بدن.

بحار الأنوار: ۶۲ / ۳۱۶.

حدیث ۱۷۱

امام رضا علیه السلام:

إِسْتِعْمَالُ الْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ مُؤَدِّنٌ بِدَوَامِ النِّعْمَةِ .

امام رضا علیه السلام: به کار بستن عدالت و نیکوکاری، خبر از دوام نعمت می دهد.

عیون أخبار الرضا: ۲ / ۲۴ / ۵۲.

حدیث ۱۷۲

امام رضا علیه السلام:

مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ التَّنْظُفُ .

امام رضا علیه السلام: پاکیزگی از اخلاق پیامبران است.

بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۳۵ / ۴.

حدیث ۱۷۳

امام رضا علیه السلام:

- مِمَّا كَتَبَ فِي جَوَابِ مَسَائِلِ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ -: وَحُرْمَ النَّظَرِ إِلَى شُعُورِ النِّسَاءِ الْمَحْجُوبَاتِ بِالْأَزْوَاجِ وَإِلَى غَيْرِهِنَّ مِنَ النِّسَاءِ ؛ لِمَا فِيهِ مِنْ تَهْيِيجِ الرِّجَالِ ، وَمَا يَدْعُو التَّهْيِيجُ إِلَيْهِ مِنَ الْفَسَادِ وَالِدُّخُولِ فِيهَا لَا يَحِلُّ وَلَا يَجْمَلُ ، وَكَذَلِكَ مَا أَشْبَهَ الشُّعُورَ ، إِلَّا الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا ...»

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به یکی از پرسش های محمد بن سنان - فرمود: نگاه کردن به موی زنان شوهردار و دیگر زنان به این علت حرام شده است که باعث تحریک مردها می شود و این تحریک به فساد و ارتکاب اعمال حرام و ناشایست می انجامد. همچنین است چیزهایی که [به لحاظ تحریک کنندگی] مانند مو باشد. مگر در مواردی که خدای متعال فرموده است «والقواعد من النساء اللاتی لا یرجون نیکاحا...»؛ و زنان از کار افتاده ای که امید به ازدواج ندارند...» ... نگاه کردن به موهای این گونه زنان اشکالی ندارد.

النور: ۶۰.

حدیث ۱۷۴

امام رضا علیه السلام:

- فِيمَا احْتَجَّ بِهِ عَلِيُّ جَائِلِقِ النَّصَارَى -: إِنَّ الْيَسَعَ قَدْ صَيَّنَعَ مِثْلَ مَا صَيَّنَعَ عَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَشَى عَلَى الْمَاءِ ، وَأَحْيَا الْمَوْتَى ، وَأَبْرَأَ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ ، فَلَمْ تَتَّخِذْهُ أُمَّتَهُ رَبًّا .

امام رضا علیه السلام - در مباحثه خود با جائلیق نصرانی - فرمود: یسع نیز همان کارهای عیسی علیه السلام را می کرد: روی آب راه می رفت، مردگان را زنده می کرد، کور مادرزاد و پیس را شفا می داد؛ با این حال امتش او را به خدایی نگرفتند.

الاحتجاج: ۲/۴۰۷/۳۰۷.

حدیث ۱۷۵

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ الْخَضِرَ شَرِبَ مِنْ مَاءِ الْحَيَاءِ فَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ حَتَّى يُنْفَخَ فِي الصُّورِ ، وَإِنَّهُ لَيَأْتِينَا فَيَسَلُّمُ فَنَسْمَعُ صَوْتَهُ وَلَا نَرَى شَخْصَهُ ، وَإِنَّهُ لَيَحْضُرُ حَيْثُ مَا ذُكِرَ ، فَمَنْ ذَكَرَهُ مِنْكُمْ فَلْيَسَلِّمْ عَلَيْهِ ، وَإِنَّهُ لَيَحْضُرُ الْمَوْسِمَ كُلَّ سَنَةٍ فَيَقْضِي جَمِيعَ الْمَنَاسِكِ وَيَقِفُ بَعْرَفَةَ فَيُؤَمِّنُ عَلَى دُعَاءِ الْمُؤْمِنِينَ ، وَسَيُؤَنِّسُ اللَّهُ بِهِ وَحَشَهُ قَائِمًا فِي غَيْبَتِهِ ، وَيَصِلُ بِهِ وَحَدَّثَهُ .

امام رضا علیه السلام : خضر از آب حیات نوشید و از این روز زنده است و تا روزی که در صور دمیده شود نمی میرد. او نزد ما می آید و سلام می کند و ما صدایش را می شنویم اما خودش را نمی بینیم. هر جا اسمش برده شود، حاضر می شود. بنابراین، هر یک از شما نام او را برد، به وی سلام دهد. هر سال در موسم حج حاضر می شود و تمام مناسک را به جا می آورد و در عرفه می ایستد و برای دعای مؤمنان آمین می گوید. زودا که خداوند او را انیس تنهایی قائم ما، در زمان غیبتش قرار دهد و به وسیله او، وی را از تنهایی به در آورد.

کمال الدین : ۳۹۰/۴ .

حدیث ۱۷۶

امام رضا علیه السلام :

مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ التَّنْظُفُ .

امام رضا علیه السلام : یکی از خصلت های پیامبران پاکیزگی است.

تحف العقول : ۴۴۲ .

حدیث ۱۷۷

امام رضا علیه السلام :

الطِّيبُ مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ .

امام رضا علیه السلام : به کار بردن بوی خوش، از اخلاق پیامبران است.

الکافی : ۶/۵۱۰/۱ .

حدیث ۱۷۸

امام رضا علیه السلام :

خَيْرُ مَالِ الْمَرْءِ دَخَائِرُ الصَّدَقَةِ .

امام رضا علیه السلام : بهترین دارایی انسان، اندوخته های صدقه است.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۸۲ .

حدیث ۱۷۹

امام رضا علیه السلام :

لا یَجْتَمِعُ الْمَالُ إِلَّا بِخِصَالِ خَمْسٍ : بِبُخْلِ شَدِيدٍ ، وَأَمَلٍ طَوِيلٍ ، وَحِرْصٍ غَالِبٍ ، وَقَطِيعَةِ الرَّجْمِ ، وَإِثَارِ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ .
 امام رضا علیه السلام : مال و ثروت جمع نشود، مگر با داشتن پنج خصلت : بخل شدید، آرزوی دراز، آزمندی چیره [بر جان]، رسیدگی نکردن به خویشان و برگزیدن دنیا بر آخرت.
 الخصال : ۲۸۲/۲۹ .

حدیث ۱۸۰

امام رضا علیه السلام :
 - فی عِیَادَةِ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ - : كَيْفَ تَجِدُكَ ؟ قَالَ : لَقِيتُ الْمَوْتَ بَعْدَكَ ! - يُرِيدُ مَا لَقِيَهُ مِنْ شِدَّةٍ مَرَضِهِ - فَقَالَ : كَيْفَ لَقِيْتَهُ ؟ فَقَالَ : أَلَيْمًا شَدِيدًا ، فَقَالَ : مَا لَقِيْتَهُ ، إِنَّمَا لَقِيتَ مَا يُنذِرُكَ بِهِ وَيُعْرِفُكَ بَعْضَ حَالِهِ ...
 امام رضا علیه السلام - هنگام عیادت از مردی از اصحاب خود - : حالت چگونه است ؟ عرض کرد : بعد از (رفتن) شما ، مرگ را دیدم ! - منظورش درد و رنجی بود که از شدت بیماریش می کشید - حضرت فرمود : آن را چگونه دیدی ؟ عرض کرد : سخت و دردناک . فرمود : تو مرگ را ندیده ای ، بلکه هشداردهنده مرگ و چیزی را دیده ای که پاره ای از احوال آن را به تو می شناساند .

 معانی الأخبار : ۷ / ۲۸۹ .

حدیث ۱۸۱

امام رضا علیه السلام :
 عِلْمُهُ تَحْرِيمَ الذُّكْرَانِ لِلذُّكْرَانِ وَالْإِنَاثِ لِلْإِنَاثِ ؛ لِمَا رُكِبَ فِي الْإِنَاثِ وَمَا طُبِعَ عَلَيْهِ الذُّكْرَانُ ، وَلِمَا فِي إِتْيَانِ الذُّكْرَانِ الذُّكْرَانَ وَالْإِنَاثِ الْإِنَاثَ مِنْ انْقِطَاعِ النَّسْلِ ، وَفَسَادِ التَّدْبِيرِ ، وَخَرَابِ الدُّنْيَا .
 امام رضا علیه السلام : علت تحریم روی آوردن مردان به مردان و زنان به زنان، یکی ساختار وجودی زنان و سرشت وجودی مردان است [که هر یک برای جنس مخالف آفریده شده است] و دیگر این که روی آوردن مردان به مردان و زنان به زنان سبب از بین رفتن نسل [بشر] و برهم خوردن نظم و تدبیر [جامعه] او نابودی دنیا می شود.
 علل الشرائع : ۵۴۷/۱ .

حدیث ۱۸۲

امام رضا علیه السلام :
 كَانَ جُلُوسُ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيالصَّيْفِ عَلَى حَصِيرٍ ، وَفِي الشِّتَاءِ عَلَى مِسْحٍ
 عیون أخبار الرضا : حضرت رضا علیه السلام در تابستان روی حصیر و در زمستان روی پلاس می نشست. لباسش از پارچه درشت بود. اما هرگاه در میان مردم ظاهر می شد، خود را می آراست.
 المِسْحُ : الكساء من الشعر (لسان العرب : ۲/۵۹۶) .

حدیث ۱۸۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ أَهْلَ الضَّعْفِ مِنَ مَوَالِيئِهِمْ أَنْ أَجْلِسَ عَلَى اللَّتْوِدِ وَالْبَيْسِ الْخَشِنِ ، وَلَيْسَ يَتَحَمَّلُ الزَّمَانَ ذَلِكَ .

امام رضا علیه السلام: دوستداران کوته اندیش من دوست دارند که من روی نمد بنشینم و لباس درشت بپوشم، درحالی که زمانه [ما] این را نمی پذیرد.

مکارم الأخلاق: ۱/۲۲۰/۶۴۸.

حدیث ۱۸۴

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ لِلْقُلُوبِ إِقْبَالَ- وَإِدْبَارًا ، وَنَشَاطًا وَفُتُورًا ، فَإِذَا أُقْبِلَتْ بَصِيرَتٌ وَفَهْمَةٌ ، وَإِذَا أُدْبِرَتْ كَلَّتْ وَمَلَّتْ ، فَخُذُوهَا عِنْدَ إِقْبَالِهَا وَنَشَاطِهَا ، وَاتْرُكُوهَا عِنْدَ إِدْبَارِهَا وَفُتُورِهَا .

امام رضا علیه السلام: همانا دلها را رویکردی است و روی گردی، نشاطی است و ضعفی. پس هر گاه رو کنید، با فهم و بصیرت شوند و هر گاه پشت کنند، خسته و ملول گردند. بنابراین، به گاه روی آوری و نشاطشان، به آنها چنگ زیند [و در عبادات به کارشان کشید] و به گاه رویگردانی و ضعفشان، آنها را به حال خود رها سازید.

بحار الأنوار: ۷۸/۳۵۳/۹.

حدیث ۱۸۵

امام رضا علیه السلام:

- فِي ذِكْرِ سِيرَةِ الْإِمَامِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَدْ صَحَبَهُ إِلَى خِرَاسَانَ -: يُكْتَبُ بِاللَّيْلِ فِي فِرَاشِهِ مِنْ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ ، فَإِذَا مَرَّ بِآيَةٍ فِيهَا ذِكْرُ جَنَّةٍ أَوْ نَارٍ بَكَى وَسَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَتَعَوَّذَ بِهِ مِنَ النَّارِ .

عیون أخبار الرضا - به نقل از رجاء بن ابی ضحاک در بیان سیره امام رضا علیه السلام در سفر به خراسان - : شبها در بسترش بسیار قرآن می خواند و هر گاه به آیه ای که در آن از بهشت یا آتش یاد شده بود می رسید، می گریست و بهشت را از خدا مستلت می کرد و از آتش به او پناه می برد.

عیون أخبار الرضا: ۲/۱۸۲/۵.

حدیث ۱۸۶

امام رضا علیه السلام:

حَرَّمَ اللَّهُ قَتْلَ النَّفْسِ لِعَلِّهِ فَسَادِ الْخَلْقِ فِي تَحْلِيلِهِ لَوْ أَحَلَّ ، وَفَنَائِهِمْ وَفَسَادِ التَّدْبِيرِ .

امام رضا علیه السلام: خداوند قتل نفس را حرام فرمود؛ چون اگر این کار را روا می شمرد، موجب نابودی مردم و هرج و مرج در جامعه می شد.

کتاب من لا يحضره الفقيه: ۳/۵۶۵/۴۹۳۴.

حدیث ۱۸۷

امام رضا علیه السلام:

مِنْ عِلْمَاتِ الْفَقْهِ الْحِلْمُ وَالْعِلْمُ وَالصَّمْتُ .

امام رضا علیه السلام: از نشانه های فقاقت، بردباری و دانش و خاموشی است.

الاختصاص: ۲۳۲.

حدیث ۱۸۸

امام رضا علیه السلام:

مَنْ لَقِيَ فَقِيرًا مُسْلِمًا فَسَلَّمَ عَلَيْهِ خِلَافَ سَلَامِهِ عَلَى الْعَنِيِّ، لَقِيَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبًا.

امام رضا علیه السلام: هر کس با مسلمانی فقیر رو به رو شود و به او سلامی متفاوت با سلامی کند که به ثروتمند می کند، روز قیامت خداوند عز و جل را دیدار کند در حالی که خدا از او در خشم است.

الأمالی للصدوق: ۵۲۷/۷۱۴.

حدیث ۱۸۹

امام رضا علیه السلام:

مِنَ الْفَسَادِ قَطْعُ الدَّرْهِمِ وَالذِّينَارِ وَطَرْحُ النَّوَى.

امام رضا علیه السلام: از جمله فساد (اسراف) است شکستن درهم و دینار [سالم برای مصرفی دیگر] و دور انداختن هسته میوه.

کتاب من لا یحضره الفقیه: ۳/۱۶۷/۳۶۲۵.

حدیث ۱۹۰

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَادَ صَعَصِعَهُ عَنْ بَنِّ صُوحَانَ فِي مَرَضِهِ، فَلَمَّا قَامَ مِنْ عِنْدِهِ قَالَ: يَا صَعَصِعَةُ، لَا تَفْتَحِرْنَ عَلَيَّ إِخْوَانِكَ بَعِيَادَتِي إِيَّاكَ وَاتَّقِ اللَّهَ.

امام رضا علیه السلام: امیر المؤمنین از صعصعه بن صوحان که بیمار بود عیادت کرد. وقتی برخاست که برود، فرمود: ای صعصعه! مبادا از این که من به عیادت تو آمده ام بر برادرانت فخر بفروشی؛ و از خدا بترس.

مستدرک الوسائل: ۱۲/۹۰/۱۳۵۹۹.

حدیث ۱۹۱

امام رضا علیه السلام:

مَنْ تَجَاوَزَ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْعُبُودِيَّةَ فَهُوَ مِنَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَمِنَ الضَّالِّينَ.

امام رضا علیه السلام: کسی که امیر المؤمنین را از مرز عبودیت خدا فراتر برد، از شمار کسانی است که مورد خشم خداوند و از گمراهان است.

بحار الأنوار: ۲۵/۲۷۴/۲۰.

حدیث ۱۹۲

امام رضا علیه السلام:

الْغُلَاءُ كُفَّارٌ ، وَالْمُفَوَّضَةُ مُشْرِكُونَ

امام رضا علیه السلام : غلات کافرند و قائلان به تفویض مشرک

بحار الأنوار : ۲۵/۲۷۳/۱۹

حدیث ۱۹۳

امام رضا علیه السلام :

مَنْ اسْتَغْفَرَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَنْدَمْ بِقَلْبِهِ فَقَدْ اسْتَهْزَأَ بِنَفْسِهِ .

امام رضا علیه السلام : هر که به زبانش آمرزش بخوهد و در دلش [از گناه خود] پشیمان نباشد، خودش را ریشخند کرده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵۶/۱۱

حدیث ۱۹۴

امام رضا علیه السلام :

الْمُسْتَغْفِرُ مِنْ ذَنْبٍ وَيَفْعَلُهُ كَالْمُسْتَهْزِئِ بَرِّهٖ .

امام رضا علیه السلام : کسی که از گناهی استغفار می کند و باز آن را انجام می دهد، مانند کسی است که پروردگارش را ریشخند کند.

الکافی : ۲/۵۰۴/۳

حدیث ۱۹۵

امام رضا علیه السلام :

دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ وَالْأَصْنَامَ حَوْلَ الْكَعْبَةِ ، وَكَانَتْ ثَلَاثِمِائَةً وَسِتِّينَ صَنَمَا ، فَجَعَلَ يَطْعُنُهَا بِمِخْصَرِهِ فِي يَدِهِ وَيَقُولُ : «جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا» ، جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِي الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ . فَجَعَلَتْ تُكَبُّ لَوَجْهِهَا .

امام رضا علیه السلام : روزی که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله مکه را فتح کرد، بتها که تعدادشان سیصد و شصت عدد بود پیرامون کعبه نصب شده بودند. آن حضرت با چوبی که در دستش بود به آنها می زد و می فرمود : حق آمد و باطل نابود شد، براستی که باطل نابود شدنی است. حق آمد و باطل دیگر آغاز نمی شود و بر نمی گردد. در این هنگام بتها یکی یکی به رو در می افتادند.

بحار الأنوار : ۲۱/۱۱۶/۱۱

حدیث ۱۹۶

امام رضا علیه السلام :

- وَقَدْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبَانَ لَهُ : إِنَّ قَوْمًا مِنْ مَوَالِكِكَ سَأَلُونِي أَنْ تَدْعُوَ اللَّهَ لَهُمْ - . وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْرِضُ أَعْمَالَهُمْ عَلَى اللَّهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ .

امام رضا علیه السلام - وقتی عبد الله بن ابان عرض کرد : گروهی از دوستان شما از من خواسته اند که از شما تقاضا کنم برایشان دعا کنید - فرمود : به خدا قسم هر روز اعمال آنها را بر خدا عرضه می کنم.

وسائل الشيعة : ۱۱/۳۹۲/۲۵

حدیث ۱۹۷

امام رضا علیه السلام :
 صَدِيقُ كُلِّ امْرِئٍ عَقْلُهُ وَعَدُوُّهُ جَهْلُهُ .
 امام رضا علیه السلام : دوست هر آدمی ، خرد اوست و دشمن او بی خردی اش .
 الکافی : ۱/۱۱/۴ .

حدیث ۱۹۸

امام رضا علیه السلام :
 - فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «فَاَصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ» - : عَفْوٌ مِنْ غَيْرِ عُقُوبَةٍ، وَلَا تَعْنِيفٍ ، وَلَا عَتَبٍ .
 امام رضا علیه السلام - درباره آیه : «پس گذشت کن گذشتی نیکو» - فرمود : مقصود ، گذشت بدون کیفر دادن و نکوهش و سرزنش است .
 أعلام الدین : ۳۰۷ .

حدیث ۱۹۹

امام رضا علیه السلام :
 ... فَهُوَ مَعْصُومٌ مُؤَيَّدٌ مُوَفَّقٌ مُسَدَّدٌ ، قَدَّامِنٌ مِنَ الْخَطَايَا وَالزَّلَلِ وَالْعِثَارِ ، يُخْصُّهُ اللَّهُ بِذَلِكَ لِيَكُونَ حُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ وَشَاهِدَهُ عَلَى خَلْقِهِ .
 امام رضا علیه السلام : ... پس ، امام معصوم است و تأیید و تقویت شده و توفیق یافته و استوار گشته [از جانب خدا] . از هر گونه خطا و لغزش و اشتباه در امان است . خداوند این خصوصیات را به او می بخشد تا حجت او بر بندگانش و گواه او بر آفریدگانش باشد .
 الکافی : ۱/۲۰۳/۱ .

حدیث ۲۰۰

امام رضا علیه السلام :
 الْإِمَامُ : الْمُطَهَّرُ مِنَ الذُّنُوبِ ، وَالْمُبْرَأُ عَنِ الْعُيُوبِ .
 امام رضا علیه السلام : امام ، از گناهان پاک و از عیبها برکنار است .
 الکافی : ۱/۲۰۰/۱ .

از ۳۵۶ تا ۲۰۱**حدیث ۲۰۱**

امام رضا علیه السلام :
 فَعَلَى مِثْلِ الْحَسَنِ فَلْيَبْكِ الْبَاكُونَ ؛ فَإِنَّ الْبُكَاءَ عَلَيْهِ يَحْرِطُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ كَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا دَخَلَ شَهْرَ الْمُحَرَّمِ لَا يُرَى ضَاحِكًا ، وَكَانَتْ الْكَأَبَةُ تَغْلِبُ عَلَيْهِ حَتَّى تَمْضِيَ عَشْرَةَ أَيَّامٍ ، فَإِذَا كَانَ يَوْمَ الْعَاشِرِ كَانَ ذَلِكَ الْيَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَحُزْنِهِ وَبُكَائِهِ ، وَيَقُولُ :

هُوَ الْيَوْمُ الَّذِي قُتِلَ فِيهِ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

امام رضا علیه السلام: بر کسی چون حسین باید که گریندگان بگریند؛ زیرا که گریستن بر او گناهان بزرگ را می‌زداید. ... چون ماه محرم می‌رسید کسی پدرم علیه السلام را خندان نمی‌دید. غم و اندوه بر او چیره بود تا آن که ده روز می‌گذشت. روز دهم روز سوگواری و اندوه و گریه او بود و می‌فرمود: این روزی است که حسین علیه السلام در آن کشته شد.
وسائل الشیعه: ۱۰/۳۹۴/۸.

حدیث ۲۰۲

امام رضا علیه السلام:

مَنْ كَانَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ يَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَحُزْنِهِ وَبُكَائِهِ ، يَجْعَلِ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْمَ فَرَجِهِ وَسُرُورِهِ .

امام رضا علیه السلام: هر که روز عاشورا روز سوگواری و اندوه و گریه اش باشد، خداوند عز و جل روز قیامت را روز شادی و سرور او قرار دهد.
علل الشرائع: ۲۲۷/۲.

حدیث ۲۰۳

امام رضا علیه السلام:

- فِي تَعَزُّبِهِ لِلْحَسَنِ بْنِ سَهْلٍ - : التَّهْنِئَةُ بِأَجْلِ الثَّوَابِ أُولَى مِنَ التَّعْزِيَةِ عَلَى عَاجِلِ الْمُصِيبَةِ .

امام رضا علیه السلام - در تسلیت به حسن بن سهل - فرمود: تبریک گفتن برای ثواب آخرت، سزاوارتر از تسلیت گفتن برای سوگواری دنیاست.
بحار الأنوار: ۷۸/۳۵۳/۹.

حدیث ۲۰۴

امام رضا علیه السلام:

الْمَشِيئَةُ وَالْإِرَادَةُ مِنَ صِفَاتِ الْأَفْعَالِ ، فَمَنْ رَزَعَمَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَزَلْ مُرِيدًا شَائِنًا فَلَيْسَ بِمُوحَّدٍ .

امام رضا علیه السلام: مشیت و اراده از صفات فعلند؛ بنابراین هر کس خیال کند که خداوند متعال همیشه مرید و خواهنده بوده است موحد نیست.
التوحید: ۳۳۸/۵.

حدیث ۲۰۵

امام رضا علیه السلام:

أَمَّا اللَّطِيفُ فَلَيْسَ عَلَى قَلْبِهِ وَقْضَاةٌ وَصَدْرُهُ ، وَلَكِنَّ ذَلِكَ عَلَى النَّفَازِ فِي الْأَشْيَاءِ ، وَالْإِمْتِنَاعُ مِنْ أَنْ يُدْرَكَ ، أَمَّا الْخَبِيرُ فَالَّذِي لَا يَعْرُبُ عَنْهُ شَيْءٌ وَلَا يَفُوتُهُ ، لَيْسَ لِلتَّجْرِبَةِ وَلَا لِلْإِعْتِبَارِ بِالْأَشْيَاءِ ، فَعِنْدَ التَّجْرِبَةِ وَالْإِعْتِبَارِ عِلْمَانِ ، وَلَوْلَاهُمَا مَا عَلِمَ ؛ لِأَنَّ مَنْ كَانَ كَذَلِكَ كَانَ جَاهِلًا .

امام رضا علیه السلام: لطیف بودن خدا به معنای کمی و باریکی و خردی نیست بلکه به معنای نفوذ [علم و قدرت او] در اشیاء و

غیر قابل درک بودن است، اما خبیر بدین معناست که چیزی بر او پوشیده و از نظرش پنهان نمی ماند. آگاه بودن خدا [از اشیاء] ناشی از آزمودن و نتیجه گیری نیست؛ زیرا آزمودن و نتیجه گیری (رسیدن از علمی به علم دیگر) دو علم است و اگر این دو نبود علم و دانشی وجود نداشت؛ چه، کسی که چنین باشد (علم و دانشش از طریق تجربه و کسب به دست آید) قبلاً جاهل بوده است [و آگاهی خدا چون از این دو طریق به دست نمی آید، پس همیشه آگاه بوده است].

الکافی: ۱/۱۲۲/۲.

حدیث ۲۰۶

امام رضا علیه السلام:

لَمَّا لَمْ يَخْفَ عَلَيْهِ خَافِيَةٌ مِنْ

أَثْرِ الدَّرَّةِ السُّودَاءِ، عَلَى الصَّخْرَةِ الصَّمَاءِ، فِي اللَّيْلَةِ الظُّلْمَاءِ، تَحْتَ النَّوَى وَبِحَارِ الْأَنْوَارِ، قُلْنَا: بَصِيرٌ.

امام رضا علیه السلام: از آن جا که هیچ امر پنهانی حتی

همچون رد پای موری سیاه بر روی خرسنگی تیره در شبی تار در زیر زمین و دریاها بر او پوشیده نیست، می گوئیم: او بیناست.

التوحید: ۶۵/۱۸.

حدیث ۲۰۷

امام رضا علیه السلام:

ظَاهِرٌ لَا يَتَأْوِيلُ الْمُبَاشَرَةَ، مُتَّجِلٌ لَا يَسْتِهْلِكُ رُؤْيِيَهُ، بَاطِنٌ لَا يَمُزَايِلُهُ.

امام رضا علیه السلام: آشکار است، اما نه به واسطه حواس و تماس حسی؛ پیداست اما نه پیدایی ناشی از دیدن با چشم؛ نهان است اما نه به سبب دور بودن.

التوحید: ۳۷/۲.

حدیث ۲۰۸

امام رضا علیه السلام:

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ الْأَشْيَاءِ إِنْشَاءً، وَمُبْتَدِعِهَا ابْتِدَاءً بِقُدْرَتِهِ وَحِكْمَتِهِ، لَا مِنْ شَيْءٍ فَيَبْطُلُ الْاِخْتِرَاعُ، وَلَا لِإِلَلَةٍ فَلَا يَصِحُّ الْاِبْتِدَاعُ، خَلَقَ مَا شَاءَ كَيْفَ شَاءَ.

امام رضا علیه السلام: ستایش خدای را سزد که با قدرت و حکمت خویش اشیاء را آفرید و ابداع کرد نه از چیزی دیگر که اختراع صادق نیاید و نه به علتش تا در نتیجه، ابداعی در کار نباشد. او آفرید هر آنچه که خواست و هر گونه که خواست.

التوحید: ۹۸/۵.

حدیث ۲۰۹

امام رضا علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ...» -: لَا تُدْرِكُهُ أَوْهَامُ الْقُلُوبِ، فَكَيْفَ تُدْرِكُهُ أَبْصَارُ الْعْيُونِ؟! -

امام رضا علیه السلام - درباره آیه «دیدگان او را در نمی یابند...» - فرمود: اوهام دلها او را در نمی یابند، چگونه نگاه چشمها

در یابندش؟!

الأمالی للصدوق : ۴۹۵/۶۷۳ .

حدیث ۲۱۰

امام رضا علیه السلام :

أَوَّلُ عِبَادَةِ اللَّهِ مَعْرِفَتُهُ،

وَأَصْلُ مَعْرِفَةِ اللَّهِ جَلَّ اسْمُهُ تَوْحِيدُهُ ، وَنِظَامُ تَوْحِيدِهِ نَفْيُ التَّحْدِيدِ عَنْهُ ؛ لِشَهَادَةِ الْعُقُولِ أَنَّ كُلَّ مَحْدُودٍ مَخْلُوقٌ .

امام رضا علیه السلام : نخستین گام در بندگی خدا شناخت اوست و پایه شناخت خداوند بلند نام، یگانه دانستن اوست و نظام توحیدش نفی حدّ و

حدود از اوست؛ زیرا خرده‌ها بر این گواهی می دهند که هر موجود محدودی مخلوق است.

الأمالی للطوسی : ۲۲/۲۸ .

حدیث ۲۱۱

امام رضا علیه السلام :

كُنْهَهُ تَفْرِيقُ بَيْنِهِ وَبَيْنَ خَلْقِهِ .

امام رضا علیه السلام : کنه او، عامل جدائی میان او و آفریدگان اوست.

التوحید : ۳۶/۲

حدیث ۲۱۲

امام رضا علیه السلام :

- فِي صِفَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ - : هُوَ أَجَلُّ مَنْ أَنْ يُدْرِكَهُ بَصَرٌ ، أَوْ يُحِيطَ بِهِ وَهْمٌ ، أَوْ يَضْبِطَهُ عَقْلٌ .

امام رضا علیه السلام - در وصف خداوند سبحان - فرمود : او والاتر از آن است که دیده‌ای دریابدش، یا در وهمی بگنجد، یا خردی فراچنگش آورد.

التوحید : ۲۵۲/۳ .

حدیث ۲۱۳

امام رضا علیه السلام :

لَيْسَتْ الْعِبَادَةُ كَثْرَةَ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ، وَإِنَّمَا الْعِبَادَةُ كَثْرَةُ التَّفَكُّرِ فِي أَمْرِ اللَّهِ .

امام رضا علیه السلام : عبادت به فراوانی روزه و نماز نیست بلکه عبادت به بسیار اندیشیدن در امور مربوط به خداست . تحف العقول : ۴۴۲ .

حدیث ۲۱۴

امام رضا علیه السلام :

الطَّيِّبُ مِنَ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ .

امام رضا علیه السلام : عطر زدن از اخلاق پیامبران است .

الکافی : ۶/۵۱۰/۱

حدیث ۲۱۵

امام رضا علیه السلام :

- مِمَّا كَتَبَ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ فِي عِلَّةِ الطَّلَاقِ ثَلَاثًا : - وَعِلَّةُ الطَّلَاقِ ثَلَاثًا لِإِمَافِيهِ مِنَ الْمُهَلَّةِ فِيمَا بَيْنَ الْوَاحِدَةِ إِلَى الثَّلَاثِ؛ لِرُغْبِهِ تَحَدُّثُ أَوْ سُكُونِ غَضَبٍ إِنْ كَانَ، وَلِيَكُونَ ذَلِكَ تَخْوِيفًا وَتَأْدِيبًا لِلنِّسَاءِ وَزَجْرًا لِهِنَّ عَنِ مَعْصِيَةِ أَزْوَاجِهِنَّ فَاسْتَحَقَّتِ الْمَرْأَةُ الْفُرْقَةَ وَالْمُبَايَنَةَ لِدُخُولِهَا فِيمَا لَا يَتَّبِعِي مِنَ مَعْصِيَةِ زَوْجِهَا، وَعِلَّةُ تَحْرِيمِ الْمَرْأَةِ بَعْدَ تِسْعِ تَطْلِيقَاتٍ فَلَا تَحِلُّ لَهُ أَبَدًا عُقُوبَتُهُ؛ لِنَلَا يُتْلَعَبَ بِالطَّلَاقِ، وَلَا تُسْتَضَعَفَ الْمَرْأَةُ، وَلِيَكُونَ نَاطِرًا فِي أُمُورِهِ مُتَبَيِّنًا مُعْتَبَرًا، وَلِيَكُونَ يَأْسًا لَهَا مِنَ الْاجْتِمَاعِ بَعْدَ تِسْعِ تَطْلِيقَاتٍ .

امام رضا علیه السلام - به محمد بن سنان درباره علت سه بار طلاق - نوشت : علت مقرر شدن سه بار طلاق این است که از طلاق اول تا سوم فرصتی است برای آن که میل و رغبتی به از سر گرفتن زندگی زناشویی پیش آید یا اگر عصبانیت و خشمی در کار بوده فروکش کند و نیز برای آن که زنان ترسان و متبته شوند و از نافرمانی شوهرانشان باز ایستند ؛ زیرا زن از این رو مستحق جدایی و طلاق شده است که مرتکب عمل ناشایست نافرمانی از شوهرش گردیده است . علت حرمت ابدی زن بر مرد بعد از نه طلاق این است که مرد، طلاق را بازیچه قرار ندهد و به زن زورگویی نکند و در کارهای خود با چشم باز عبرت آموز بنگرد و بداند که بعد از نه طلاق از زندگی کردن با او برای همیشه محروم خواهد شد .

علل الشرائع : ۵۰۷/۱ .

حدیث ۲۱۶

امام رضا علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا لَا تَحِلُّ الْمُطَلَّقَةُ لِلْعِدَّةِ لِزَوْجِهَا حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ - : إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِنَّمَا أَذِنَ فِي الطَّلَاقِ مَرَّتَيْنِ، فَقَالَ عَزَّوَجَلَّ : «الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ فَإِمْسَاكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَشْرِيحٍ بِإِحْسَانٍ»

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که چرا زن مطلقه به طلاق عدی ، برای شوهر خود حلال نیست ، مگر این که با کس دیگری ازدواج کند؟ - فرمود : خداوند تبارک و تعالی تا دوبار اجازه طلاق داده است و فرموده : «طلاق، دو بار است ، آن گاه به شایستگی نگهداشتن یا به نیکی رها کردن» که همان طلاق سوم است . از آن جا که مرد با سومین طلاق، کاری کرده که خداوند عز و جلخوش ندارد ، پس خداوند، آن زن را بر وی حرام کرد و دیگر بر او حلال نیست، مگر این که با مرد دیگری ازدواج کند، تا مردم طلاق را سبک نگیرند و زنان زیان و لطمه نبینند .

البقره : ۲۲۹ .

حدیث ۲۱۷

امام رضا علیه السلام :

دَعَا رَجُلٌ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ : قَدْ أَجَبْتُكَ عَلَى أَنْ تَضْمَنَ لِي ثَلَاثَ حِصَالٍ . قَالَ : وَمَا هِيَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ قَالَ : لَا تَدْخُلْ عَلَيَّ شَيْئًا مِنْ خَارِجٍ ، وَلَا تَدْخِرْ عَنِّي شَيْئًا فِي الْبَيْتِ ، وَلَا تُجْحِفْ بِالْعِيَالِ . قَالَ : ذَاكَ لَكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، فَأَجَابَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي

طالب علیه السلام .

امام رضا علیه السلام : مردی امیر المؤمنین علیه السلام را به میهمانی دعوت کرد . حضرت فرمود : می پذیرم به شرط این که سه قول به من بدهی . عرض کرد : چه قولی ای امیر المؤمنین؟ فرمود : از بیرون چیزی برای من تهیه نکنی ، آن چه را در خانه داری از من دریغ نکنی، و در حق زن و بچه ات اجحاف ننمایی . عرض کرد : قبول می کنم ای امیر المؤمنین . پس علی بن ابی طالب علیه السلام دعوت او را پذیرفت .
عیون أخبار الرضا : ۲/۴۲/۱۳۸ .

حدیث ۲۱۸

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ الصَّمْتَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ، إِنَّ الصَّمْتَ يُكْسِبُ الْمَحَبَّةَ إِنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ .

امام رضا علیه السلام : خاموشی، یکی از درهای حکمت است ، خاموشی، محبت می آورد ، خاموشی، راهنمای آدمی به هر خیر و خوبی است .
الکافی : ۲/۱۱۳/۱ .

حدیث ۲۱۹

امام رضا علیه السلام :

صَدِيقُ الْجَاهِلِ فِي تَعَبٍ .

امام رضا علیه السلام : دوستِ آدم نادان، در رنج است .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵۲/۹

حدیث ۲۲۰

امام رضا علیه السلام :

مَنْ شَهَرَ نَفْسَهُ بِالْعِبَادَةِ فَاتَّهَمُوهُ عَلَى دِينِهِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ شُهْرَةَ الْعِبَادَةِ وَشُهْرَةَ اللَّبَاسِ .

امام رضا علیه السلام : هر که خود را به عبادت شهره سازد ، به دین (و دینداری) او بدگمان باشید ؛ زیرا خدای عز و جل از شهرت عبادت و شهرت لباس نفرت دارد .
بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۲۵۲ ح ۵ .

حدیث ۲۲۱

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ .

امام رضا علیه السلام : هر که در قبال خوبی مردم تشکر نکند ، از خداوند عز و جل هم تشکر نکرده است .

عیون أخبار الرضا : ۲/۲۴/۲ .

حدیث ۲۲۲

امام رضا علیه السلام :

السَّوَاكُ يَجْلُو البَصْرَ ، وَيُنْبِتُ الشَّعْرَ ، وَيَذْهَبُ بِالدَّمْعَةِ .

امام رضا علیه السلام : مسواک زدن ، نور چشم را زیاد می کند ، مو را پر پشت می کند ، و آبریزش چشم را برطرف می سازد .
بحار الأنوار : ۷۶/۱۳۷/۴۸ .

حدیث ۲۲۳

امام رضا علیه السلام :

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا يَنَامُ ثَلَاثَ لَيَالٍ : لَيْلَةَ ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ ، وَلَيْلَةَ الْفِطْرِ ، وَلَيْلَةَ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ ، وَفِيهَا تُقَسَّمُ الْأَرْزَاقُ وَالْأَجَالُ وَمَا يَكُونُ فِي السَّنَةِ .

امام رضا علیه السلام : امیر المؤمنین علیه السلام سه شب نمی خوابید : شب بیست و سوم ماه رمضان ، شب عید فطر و شب نیمه ماه شعبان ؛ در این شبها روزیها تقسیم و مدت عمر و هر آنچه در آن سال رخ خواهد داد ، تعیین می شود .
بحار الأنوار : ۹۷/۸۸/۱۵ .

حدیث ۲۲۴

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ الْإِمَامَةَ أَسُّ الْإِسْلَامِ النَّامِي ، وَفَرَعُهُ السَّامِي .

امام رضا علیه السلام : امامت ، ریشه بالنده اسلام و شاخه بلند آن است .
الكافی : ۱/۲۰۰/۱ .

حدیث ۲۲۵

امام رضا علیه السلام :

لَقَدْ خَرَجْنَا إِلَى نَزْهَةٍ لَنَاوَسِي بَعْضُ الْغِلْمَانِ الْمَلِحِ فَذَبَحُوا لَنَا شَاءً مِنْ أَسْمَنِ مَا يَكُونُ فَمَا انْتَفَعْنَا بِشَيْءٍ حَتَّى انصَرَفْنَا .

امام رضا علیه السلام : روزی به گردشی خودمانی رفتیم ، ولی یکی از خدمتکاران فراموش کرد نمک بیاورد ؛ از این رو ، از گوسفند چاقی که برایمان ذبح کردند ، هیچ استفاده ای نکردیم و بازگشتیم .
الكافی : ۷ / ۳۲۶ / ۶ .

حدیث ۲۲۶

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللَّهُ السَّرِقَةَ لِمَا فِيهِ [۱] مِنْ فَسَادِ الْأَمْوَالِ وَقَتْلِ النَّفْسِ لَوْ كَانَتْ مُبَاحَةً ، وَلِمَا يَأْتِي فِي التَّغَاصُبِ مِنَ الْقَتْلِ وَالتَّنَازُعِ وَالتَّحَاوُيْدِ ، وَمَا يَدْعُو إِلَى تَرْكِ التَّجَارَاتِ وَالصَّنَاعَاتِ فِي الْمَكَاسِبِ ، وَاقْتِنَاءِ الْأَمْوَالِ إِذَا كَانَ الشَّيْءُ الْمُقْتَنَى لَا يَكُونُ أَحَدٌ أَحَقَّ بِهِ مِنْ أَحَدٍ ...
وَعَلَّةُ قَطْعِ الْيَمِينِ مِنَ السَّارِقِ ؛ لِأَنَّه يُبَاشِرُ الْأَشْيَاءَ بِيَمِينِهِ ، وَهِيَ أَفْضَلُ أَعْضَائِهِ وَأَنْفَعُهَا لَهُ ، فَجَعَلَ قَطْعُهَا نَكَالًا وَعِبْرَةً لِلْخَلْقِ لِنَلَا يَتَّغُوا

أَخَذَ الْأَمْوَالَ مِنْ غَيْرِ حِلِّهَا ، وَلَا نَهْ أَكْثَرَ مَا يُبَاشِرُ السَّرِقَةَ بِيَمِينِهِ .

امام رضا علیه السلام : خداوند دزدی را حرام فرمود؛ چون اگر مباح بود موجب تباهی اموال و آدم کشی می شد و نیز به خاطر این که غضب اموال یکدیگر، موجب کشتار و درگیری و حسدورزی به یکدیگر می شود. و همچنین موجب ترک تجارت و پیشه وری، و کسب اموال و ثروتهای به ناحق و ناروا می گردد ...

علت بریدن دست راست دزد آن است که وی با دست راست خود با اشیاء تماس دارد و این دست، بهترین و کارآمدترین عضو بدن اوست. پس بریدن آن کیفری برای دزد و درس عبرتی است برای دیگران تا درصدد تصرف اموال، از راه ناروا نیایند و نیز چون بیشتر با دست راست دزدی می کند.

نور الثقلین: ۱/۶۲۷/۱۸۳.

حدیث ۲۲۷

امام رضا علیه السلام :

مَنْ فَرَّجَ عَنْ مُؤْمِنٍ فَرَّجَ اللَّهُ عَنْ قَلْبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

امام رضا علیه السلام : هر که غم و نگرانی مؤمنی را بزداید، خداوند در روز قیامت گره غم از دل او بگشاید.

الکافی: ۲/۲۰۰/۴.

حدیث ۲۲۸

امام رضا علیه السلام :

لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا حَتَّى يَكُونَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: سِنَّةٌ مِنْ رَبِّهِ ، وَسُنَّةٌ مِنْ نَبِيِّهِ ، وَسُنَّةٌ مِنْ وَلِيِّهِ ، فَالسُّنَّةُ مِنْ رَبِّهِ كِتْمَانُ سِرِّهِ ، قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : «عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا * إِلَّا مَنِ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ»

امام رضا علیه السلام : مؤمن، مؤمن نباشد مگر این که سه خصلت در او باشد : خصلتی از پروردگارش و خصلتی از پیامبرش و خصلتی از ولیش. خصلت پروردگارش راز پوشی است. خداوند عز و جل فرموده است : «دانای غیب و نهان است و هیچ کس را بر غیب خود آگاه نمی سازد، مگر پیامبری را که پسندیده باشد».

الجن: ۲۶ و ۲۷.

حدیث ۲۲۹

امام رضا علیه السلام :

السَّخِيُّ يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ ، وَالْبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِيَلَّا يَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ .

امام رضا علیه السلام : شخص بخشنده از غذای مردم می خورد، تا مردم از غذای او بخورند، اما شخص خسیس از غذای مردم نمی خورد تا آنها نیز از غذای او نخورند.

بحار الأنوار: ۷۱/۳۵۲/۸.

حدیث ۲۳۰

امام رضا علیه السلام :

مِنْ زَارِنِي عَلَى بُعْدِ دَارِي ، أَتَيْتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي ثَلَاثِ مِوَاتِنَ حَتَّى أُخْلَصَهُ مِنْ أَهْوَالِهَا : إِذَا تَطَايَرَتِ الْكُتُبُ يَمِينًا وَشِمَالًا ، وَعِنْدَ الصُّرَاطِ وَعِنْدَ الْمِيزَانِ .

امام رضا علیه السلام : هر که مرا در دیار غربت زیارت کند ، روز قیامت در سه جا به داد او می رسم و از هراسها و سختیهای آنها نجاتش می دهم : وقتی که نامه های اعمال از راست و چپ پراکنده شوند و هنگام گذشتن از صراط و موقع سنجیدن میزان [اعمال]

عیون أخبار الرضا : ۲/۲۵۵/۲ .

حدیث ۲۳۱

امام رضا علیه السلام :

مَا زَارِنِي أَحَدٌ مِنْ أَوْلِيَائِي عَارِفًا بِحَقِّي إِلَّا تَشَفَّعْتُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام رضا علیه السلام : هیچ یک از دوستان من که عارف به حق و مقام من باشد زیارت نکند مگر این که در روز قیامت شفاعتش کنم .

عیون أخبار الرضا : ۱۶/۲/۲۵۸

حدیث ۲۳۲

امام رضا علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ ابْنُ سِنَانٍ : مَا لِمَنْ زَارَ أَبَاكَ ؟ - : لَهُ الْجَنَّةُ فَرُزُهُ .

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به ابن سنان که پرسید : ثواب کسی که پدر شما را زیارت کند چیست؟ - فرمود : پاداش او بهشت است ؛ پس آن بزرگوار را زیارت کن .

بحار الأنوار : ۱۰۲/۱/۳ .

حدیث ۲۳۳

امام رضا علیه السلام :

فَضَّلُ زِيَارَةَ قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى زِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ كَفَضْلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْحُسَيْنِ .

امام رضا علیه السلام : برتری قبر امیر مؤمنان بر زیارت قبر حسین همچون برتری خود امیر مؤمنان بر حسین است .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۲۶۲/۱۴

حدیث ۲۳۴

امام رضا علیه السلام :

نَزَلَ جِبْرَائِيلُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، إِنَّ رَبَّكَ يُقَرِّبُكَ السَّلَامَ ، وَيَقُولُ : إِنَّ الْأَبْكَارَ مِنَ النِّسَاءِ بِمَنْزِلَةِ الثَّمَرِ عَلَى الشَّجَرِ ، فَإِذَا أَيْعَ الثَّمَرُ فَلَا دَوَاءَ لَهُ إِلَّا اجْتِنَاؤُهُ وَإِلْمَا أَفْسَدَتْهُ الشَّمْسُ ، وَغَيَّرَتْهُ الرِّيْحُ ، وَإِنَّ الْأَبْكَارَ إِذَا أُدْرِكْنَ مَا تُدْرِكُ النِّسَاءُ فَلَا دَوَاءَ لَهُنَّ إِلَّا الْبُعُودُ ، وَإِلْمَا لَمْ يُؤْمَنْ عَلَيْهِنَّ الْفِتْنَةُ ، فَصَيَّحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْمُنْبَرِ فَجَمَعَ النَّاسَ ثُمَّ أَعْلَمَهُمْ مَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ .

امام رضا علیه السلام: جبرئیل بر پیامبر صلی الله علیه و آله فرود آمد و گفت: ای محمد! پروردگارت تو را سلام می‌رساند و می‌فرماید: دوشیزگان همچون میوه روی درخت هستند. میوه چون برسد برای آن دارویی جز چیدن نباشد و گرنه بر اثر آفتاب و باد خراب می‌شود. دوشیزگان نیز هرگاه به مرحله زنان برسند آنان را دارویی جز شوهر دادن نباشد و گرنه از گمراهی و فساد ایمن نخواهند بود. پس، رسول خدا صلی الله علیه و آله بر منبر رفت و مردم را جمع کرد و فرمان خداوند عز و جل را به آگاهی آنان رساند.

بحار الأنوار: ۱۶/۲۲۳/۲۲

حدیث ۲۳۵

امام رضا علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ صِفَةِ الزَّاهِدِ - : مُتَّبِعٌ بِدُونِ قُوَّتِهِ ، مُسْتَعِدٌّ لِيَوْمِ مَوْتِهِ ، مُتَّبِرٌّ بِحَيَاتِهِ .

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به پرسش از صفت زاهد - فرمود: کسی که به کمتر از قوت خود بسنده می‌کند، برای روز مرگش آماده است و از زنده ماندن خود دلتنگ است (شوق آخرت و دیدار خدا را دارد).

بحار الأنوار: ۷۸/۳۴۹/۶

حدیث ۲۳۶

امام رضا علیه السلام:

حُرِّمَ الزَّانَا لِمَا فِيهِ مِنَ الْفَسَادِ مِنْ قَتْلِ الْأَنْفُسِ ، وَذَهَابِ الْأَنْسَابِ ، وَتَرْكِ التَّرْبِيَةِ لِلْأَطْفَالِ ، وَفَسَادِ الْمَوَارِيثِ ، وَمَا أَشْبَهَ ذَلِكَ مِنْ وُجُوهِ الْفَسَادِ .

امام رضا علیه السلام: زنا به علت مفاسدی که در بردارد، مانند قتل نفس، از بین رفتن و مخدوش شدن اصل و نسب، ترک تربیت کودکان، تباه شدن موضوع ارث و میراث و امثال این مفاسد، حرام شده است.

بحار الأنوار: ۷۹/۲۴/۱۹

حدیث ۲۳۷

امام رضا علیه السلام:

أَنْشَدَنِيَا لِرُضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ لِعَبْدِ الْمُطَّلِبِ:

يَعِيبُ النَّاسُ كُلَّهُمْ زَمَانًا وَمَا لَزَمَانًا عَيْبُ سِوَانَا

نَعِيبُ زَمَانًا وَالْعَيْبُ فِينَا وَلَوْ نَطَقَ الزَّمَانُ بِنَا هَجَانَا

وَإِنَّ الدِّئِبَ يَتْرُكُ لَحْمَ ذَنْبٍ وَيَأْكُلُ بَعْضُنَا بَعْضًا عِيَانَا

لَيْسْنَا لِلْخِدَاعِ مَسْوُوكَ طَيْبٍ وَوَيْلٌ لِلْغَرِيبِ إِذَا أَتَانَا.

عیون أخبار الرضا علیه السلام - به نقل از ریّان بن صلت - : حضرت رضا علیه السلام این ابیات را از عبدالمطلب برای ما خواند:

تمام مردم از زمانه ایراد می‌گیرند

حال آن که زمانه را عیبی جز ما نیست

ما از زمانه خود ایراد می‌گیریم حال آن که عیب در خود ماست

اگر زمانه زبان داشت ما را هجو می کرد
گرگ گوشت گرگ را نمی خورد
ولی ما آشکارا یکدیگر را می خوریم
فریبکارانه پوستهای فریبا بر تن می کنیم
و وای بر غریبی که نزد ما آید.
عیون أخبار الرضا: ۲/۱۷۷/۵.

حدیث ۲۳۸

امام رضا علیه السلام:
إِذَا حُبِسَتْ الزَّكَاةُ مَاتَتِ الْمَوَاشِي .
امام رضا علیه السلام: هرگاه زکات پرداخته نشود، چارپایان دچار مرگ و میر شوند.
بحار الأنوار: ۷۳/۳۷۳/۸.

حدیث ۲۳۹

امام رضا علیه السلام:
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَ إِذَا أَصْبَحَ قَالَ لِأَصْحَابِهِ: هَلْ مِنْ مُبَشِّرَاتٍ؟ يَعْنِي بِهِ الرَّؤْيَا .
امام رضا علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله صبح که می شد به اصحابش می فرمود: آیا کسی نوید دهنده ای دارد؟
منظور آن حضرت رؤیا بود.
الکافی: ۸/۹۰/۵۹.

حدیث ۲۴۰

امام رضا علیه السلام:
- بعد ما ذَكَرَ الإِمَامُ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلًا وَقَالَ: إِنَّهُ يُحِبُّ الرِّئَاسَةَ - : مَا ذُبَانِ ضَارِيَانِ فِي غَنَمٍ قَدْ تَفَرَّقَ رِعَاؤُهَا بِأَضْرَّ فِي دِينِ الْمُسْلِمِ مِنَ الرِّئَاسَةِ .
امام رضا علیه السلام - پس از آن که نام مردی را برد و گفت: او ریاست طلب است - فرمود: اگر دو گرگ درنده به یک رمه بی شیان حمله کنند خسارتی که می زنند بیشتر از خسارتی که جاه طلبی به دین مسلمان وارد می کند، نیست .
الکافی: ۲/۲۹۷/۱.

حدیث ۲۴۱

امام رضا علیه السلام:
مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى مَا يُكْفِّرُ بِهِ ذُنُوبَهُ فَلْيُكْثِرْ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فَإِنَّهَا تَهْدِمُ الذُّنُوبَ هَدْمًا .
امام رضا علیه السلام: هر که نمی تواند کاری کند که به سبب آن گناهانش زدوده شود بر محمد و خاندان او بسیار درود فرستد؛ زیرا صلوات گناهان را ریشه کن می کند .

الأمالی للصدوق: ۱۳۱/۱۲۳.

حدیث ۲۴۲

امام رضا علیه السلام:

ما أَحَدٌ مِنْ شِيعَةِ عَلِيٍّ أَصْبَحَ صَبِيحَةً أَتَى بِسَيِّئَةٍ أَوْ ارْتَكَبَ ذَنْبًا إِلَّا أَمْسَى وَقَدْ نَالَهُ غَمٌّ حَطَّ عَنْهُ سَيِّئَتُهُ ، فَكَيْفَ يَجْرِي عَلَيْهِ الْقَلَمُ !؟
 امام رضا علیه السلام: هیچ یک از شیعیان علی نیست که روز مرتکب عمل زشتی یا گناهی شود، مگر آن که شب اندوهی به او
 رسد که آن گناه را فرو ریزد؛ پس، چگونه قلم برای نوشتن گناهان چنین کسی به کار افتد؟!
 بحار الأنوار: ۶۸/۱۴۶/۹۴.

حدیث ۲۴۳

امام رضا علیه السلام:

إِذَا كَذَبَ الْوَلَاءُ حُبِسَ الْمَطَرُ ، وَإِذَا جَارَ السُّلْطَانُ هَانَتِ الدَّوْلَةُ ، وَإِذَا حُبِسَتِ الزَّكَاةُ مَاتَتِ الْمَوَاشِي .
 امام رضا علیه السلام: هر گاه حکمرانان دروغ بگویند، باران نمی بارد و هر گاه سلطان ستم کند، دولت سست و بی اعتبار شود و
 هر گاه زکات داده نشود چارپایان بمیرند.
 الأمالی للمفید: ۳۱۰/۲.

حدیث ۲۴۴

امام رضا علیه السلام:

الصَّغَائِرُ مِنَ الذَّنُوبِ طُرُقٌ إِلَى الْكِبَائِرِ ، وَمَنْ لَمْ يَخَفِ اللَّهَ فِي الْقَلِيلِ لَمْ يَخَفْهُ فِي الْكَثِيرِ .
 امام رضا علیه السلام: گناهان کوچک راههایی به سوی گناهان بزرگند و کسی که از خداوند در اندک ترس نداشته باشد، در زیاد
 نیز از او نمی ترسد.
 بحار الأنوار: ۷۳/۳۵۳/۵۵.

حدیث ۲۴۵

امام رضا علیه السلام:

الْمُدْبِيعُ بِالسَّيِّئَةِ مَخْذُولٌ ، وَالْمُسْتَتِرُ بِالسَّيِّئَةِ مَغْفُورٌ لَهُ .
 امام رضا علیه السلام: کسی که گناه [خود] را آشکار کند به حال خود وانهاده شود و کسی که گناه را پوشیده بدارد، آمرزیده
 گردد.
 بحار الأنوار: ۷۳/۳۵۶/۶۷.

حدیث ۲۴۶

امام رضا علیه السلام:

مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ وَلَمْ يَسْتَبِقْ إِلَى لِقَائِهِ فَقَدْ اسْتَهْزَأَ بِنَفْسِهِ .

امام رضا علیه السلام: هر که خدا را یاد کند اما به دیدار او شتاب (شوق) نشان ندهد، خود را ریشخند کرده است.

بحار الأنوار: ۱۱ / ۳۵۶ / ۷۸

حدیث ۲۴۷

امام رضا علیه السلام:

لَا دِينَ لِمَنْ لَا وَرَعَ لَهُ .

امام رضا علیه السلام: کسی که پارسایی ندارد، دین ندارد.

کمال الدین: ۳۷۱/۵.

حدیث ۲۴۸

امام رضا علیه السلام:

مَنْ لَمْ يَخَفِ اللَّهَ فِي الْقَلِيلِ لَمْ يَخَفْهُ فِي الْكَثِيرِ .

امام رضا علیه السلام: کسی که در [گناه] اندک از خدا نترسد در [گناه] بسیار هم از او نمی ترسد.

بحار الأنوار: ۷۱/۱۷۴/۱۰.

حدیث ۲۴۹

امام رضا علیه السلام:

حَرَّمَ اللَّهُ الْخَمْرَ لِمَا فِيهَا مِنَ الْفَسَادِ ، وَمِنْ تَغْيِيرِهَا عُقُولَ شَارِبِيهَا ، وَحَمَلِهَا إِيَّاهُمْ عَلَىٰ إِنْكَارِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَالْفِرْيَاءِ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ رُسُلِهِ ، وَسَائِرِ مَا يَكُونُ مِنْهُمْ مِنَ الْفَسَادِ وَالْقَتْلِ .

امام رضا علیه السلام: خداوند شراب را حرام فرمود؛ زیرا شراب تباهی می آورد، عقل شرابخواران را دگرگون می کند و آنان را به انکار خدای عز و جل و دروغ و تهمت بستن به او و پیامبرانش و می دارد و دیگر اعمالی چون تبهکاری و قتل که از شرابخواران سر می زند.

عیون أخبار الرضا: ۲/۹۸/۲.

حدیث ۲۵۰

امام رضا علیه السلام:

لَا يَكُونُ الرَّجُلُ عَابِدًا حَتَّىٰ يَكُونَ حَلِيمًا .

امام رضا علیه السلام: آدمی عابد نباشد، مگر آن که بردبار باشد.

الکافی: ۲/۱۱۱/۱.

حدیث ۲۵۱

امام رضا علیه السلام:

حَرَّمَ اللَّهُ الْفِرَارَ مِنَ الرَّحْفِ ؛ لِمَا فِيهِ مِنَ الْوَهْنِ فِي الدِّينِ ، وَالِاسْتِخْفَافِ بِالرُّسُلِ وَالْأَثْمَةِ الْعَادِلَةَ عَلَيْهِمُ السَّلَامَ .

امام رضا علیه السلام: خداوند فرار از میدان جهاد را حرام کرده است؛ چون باعث ضعف دین و خفیف شدن پیامبران و پیشوایان عادل علیهم السلام است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲/۹۲/۱.

حدیث ۲۵۲

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ فِي أَخْبَارِنَا مُتَشَابِهًا كَمُتَشَابِهِ الْقُرْآنِ، وَمُحْكَمًا كَمُحْكَمِ الْقُرْآنِ، فَزُودُوا مُتَشَابِهَهَا إِلَى مُحْكَمِهَا، وَلَا تَتَّبِعُوا مُتَشَابِهَهَا دُونَ مُحْكَمِهَا فَتَضَلُّوا.

امام رضا علیه السلام: در اخبار ما نیز، همچون قرآن، محکم و متشابه وجود دارد. پس، اخبار متشابه ما را به محکمت آن ارجاع دهید و بدون توجه به محکمت آن از متشابهاتش پیروی نکنید که گمراه می شوید.

عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۱/۲۹۰/۳۹.

حدیث ۲۵۳

امام رضا علیه السلام:

إِنَّمَا أُمِرُوا

امام رضا علیه السلام: از آن رو مردم به احرام بستن فرمان داده شده اند که، پیش از وارد شدن به حرم خدا و حوزه امنیت او، دل‌هایشان خاشع گردد و به هیچ چیز از امور دنیا و زیورها و لذت‌های آن دل نبندند و در آن حال و وضعی که دارند جدی و کوشا باشند و آهنگ او کنند و با تمام وجود رو به سوی او آورند.

فی الطبعة المعتمدة «یا مروا» وما أثبتناه من طبعة مؤسسة آل البيت علیهم السلام.

حدیث ۲۵۴

امام رضا علیه السلام:

فَإِنْ قَالَ: فَلِمَ أُمِرَ بِالْحَجِّ؟ قِيلَ: لِعَلِّهِ الْوِفَادَةَ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَطَلَبَ الزِّيَادَةَ... مَعَ مَا فِيهِ مِنَ التَّفَقُّهِ وَنَقْلِ أَخْبَارِ الْأَثَمِيَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ إِلَى كُلِّ صُقْعٍ وَنَاحِيَةٍ.

امام رضا علیه السلام: اگر [کسی] بپرسد: چرا فرمان حج داده شده است؟ در پاسخ گفته شود: علتش وارد شدن بر خداوند عز و جل و طلب فزونی از اوست... و نیز آگاه شدن از مسائل دینی و رساندن اخبار امامان علیهم السلام به هر سو و ناحیه ای.

عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲/۱۱۹/۱.

حدیث ۲۵۵

امام رضا علیه السلام:

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَأْمَنْ جَارُهُ بِوَأْتَقَهُ.

امام رضا علیه السلام: از ما نیست کسی که همسایه اش از شر او در امان نباشد.

عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۴/۲.

حدیث ۲۵۶

امام رضا علیه السلام :

مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَلَمْ يَضْبِرْ عَلَى الشَّدَائِدِ فَقَدْ اسْتَهْزَأَ بِنَفْسِهِ .

امام رضا علیه السلام : هر کس [از خدا] بهشت بخواهد و در برابر سختیها شکیبایی نرورد، بی گمان خود را ریشخند کرده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵۶/۱۱.

حدیث ۲۵۷

امام رضا علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا بَعَثَ جِيشًا فَاتَّهَمَ أَمِيرًا ، بَعَثَ مَعَهُ مِنْ ثِقَاتِهِ مَنْ يَتَجَسَّسُ لَهُ خَبْرَهُ .

امام رضا علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هرگاه سپاهی را گسیل می داشت و به فرماندهی بدگمان بود یکی از افراد

مورد اعتماد خود را به عنوان جاسوس همراه او می فرستاد .

وسائل الشیعة : ۱۱/۴۴/۴.

حدیث ۲۵۸

امام رضا علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : يَا بَنَ آدَمَ ، بِمَشِيَّتِي كُنْتَ أَنْتَ الَّذِي تَشَاءُ ، وَبِنِعْمَتِي أَدَّيْتُ إِلَيَّ فَرَائِضِي ، وَبِقُدْرَتِي قَوَّيْتُ عَلَى مَعْصِيَّتِي ، خَلَقْتُكَ سَمِيعًا بَصِيرًا ، أَنَا أَوْلَى بِحَسَنَاتِكَ مِنْكَ ، وَأَنْتَ أَوْلَى بِسَيِّئَاتِكَ مِنِّي .

امام رضا علیه السلام : خداوند متعال فرمود: ای زاده آدم! با خواست من است که تو می خواهی و با نعمت من است که واجباتم را

برای من انجام می دهی و با قدرت من است که بر نافرمانی و گناه من توانا گشتی. من تو را شنوا و بینا آفریدم. من به نیکیهایت از

تو سزاوارترم و تو به بدیهایت سزاوارتری تا من.

بحار الأنوار: ۵/۴/۳ و ص ۵۶/۹۹ و ص ۱۰۴/۵۷

حدیث ۲۵۹

امام رضا علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنْ عَلِيٍّ إِغْرَاقِ اللَّهِ فِرْعَوْنَ وَقَدْ آمَنَ بِهِ وَأَقْرَبَ تَوْحِيدِهِ - : لِأَنَّهُ آمَنَ عِنْدَ رُؤْيِهِ الْبُؤْسِ ، وَالْإِيمَانُ عِنْدَ رُؤْيِهِ الْبُؤْسِ غَيْرُ مَقْبُولٍ .

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که: چرا خداوند فرعون را با آن که ایمان آورد و به یگانگی او اقرار کرد غرق

ساخت؟ - فرمود: زیرا او هنگامی ایمان آورد که عذاب را مشاهده کرد و ایمان آوردن به هنگام مشاهده عذاب پذیرفته نیست.

بحار الأنوار : ۶/۲۳/۲۵.

حدیث ۲۶۰

امام رضا علیه السلام :

لَا يَعْدَمُ الْمَرْءُ دَائِرَةَ السُّوءِ مَعَ نَكْثِ الصَّفْقَةِ .

امام رضا علیه السلام: آدم پیمان شکن از پیشامد بد در امان نیست.

بحار الأنوار: ۶۷/۱۸۶/۴.

حدیث ۲۶۱

امام رضا علیه السلام:

رَأَيْتُ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الْمَنَامِ فَقَالَ: يَا بُنَيَّ، إِذَا كُنْتَ فِي شِدَّةٍ فَأَكْثِرْ أَنْ تَقُولَ: «يَا رُؤُوفُ يَا رَحِيمٌ»، وَالَّذِي تَرَاهُ فِي الْمَنَامِ كَمَا تَرَاهُ فِي الْيَقَظَةِ.

امام رضا علیه السلام: پدرم را در خواب دیدم فرمود: پسر! هرگاه در سختی و گرفتاری بودی جمله «یا رؤوف یا رحیم» را فراوان بگو و آنچه در خواب می بینی چنان است که در بیداری می بینی.

مُهَجِّجُ الدَّعَوَاتِ: ۳۹۷.

حدیث ۲۶۲

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْقِيلَ وَالْقَالَ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ.

امام رضا علیه السلام: خداوند از قیل و قال و بر باد دادن مال و خواهش بسیار نفرت دارد.

بحار الأنوار: ۱۶ / ۳۳۵ / ۷۸.

حدیث ۲۶۳

امام رضا علیه السلام:

الْبُخْلُ يُمَزَّقُ الْعِرْضَ.

امام رضا علیه السلام: بخل، آبرو را بر باد می دهد.

بحار الأنوار: ۱۲ / ۳۵۷ / ۷۸.

حدیث ۲۶۴

امام رضا علیه السلام:

الاسْتِرْسَالُ بِالْأَنْسِ يُذْهِبُ الْمَهَابَةَ.

امام رضا علیه السلام: انس زیاد، ابتهت را از میان می برد.

أَعْلَامُ الدِّينِ: ۳۰۷.

حدیث ۲۶۵

امام رضا علیه السلام:

لَا يَكُونُ الْمُؤْمَنُ مُؤْمِنًا حَتَّى تَكُونَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: سُنَّةٌ مِنْ رَبِّهِ، وَسُنَّةٌ مِنْ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَسُنَّةٌ مِنْ وَلِيِّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛ فَأَمَّا السُّنَّةُ مِنْ رَبِّهِ فَكِتْمَانُ السِّرِّ، وَأَمَّا السُّنَّةُ مِنْ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَمِدَارَةُ النَّاسِ، وَأَمَّا السُّنَّةُ مِنْ وَلِيِّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَالصَّبْرُ فِي الْبُأْسَاءِ

وَالضَّرَاءِ .

امام رضا علیه السلام: تا سه خصلت در مؤمن نباشد، مؤمن نیست: خصلتی از پروردگارش، خصلتی از پیامبرش صلی الله علیه و آله و خصلتی از ولی خدا. اما خصلت پروردگارش، نهفتن راز است؛ و خصلت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله، ملایمت با مردم است؛ و خصلت ولی خدا، شکیبایی در تنگنا و سختی است.
تحف العقول: ۴۴۲.

حدیث ۲۶۶

امام رضا علیه السلام:
إِنَّمَا يَجِيءُ الْفَرْجُ عَلَى الْيَأْسِ .
امام رضا علیه السلام: همانا فرج و گشایش، پس از نومیدی می آید.
بحار الأنوار: ۱۷ / ۱۱۰ / ۵۲.

حدیث ۲۶۷

امام رضا علیه السلام:
مَا رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ جَفَا أَحَدًا بِكَلِمَةٍ قَطُّ وَلَا رَأَيْتُهُ قَطَعَ عَلَى أَحَدٍ كَلَامَهُ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهُ ، وَمَارَدَ أَحَدًا عَنْ حَاجَةٍ يَقْدِرُ عَلَيْهَا وَلَا حِدَّ رِجْلَهُ بَيْنَ يَدَي جَلِيسٍ لَهُ قَطُّ وَلَا اتَّكَى بَيْنَ يَدَي جَلِيسٍ لَهُ قَطُّ ، وَلَا رَأَيْتُهُ شَتَمَ أَحَدًا مِنْ مَوَالِيهِ وَمَمَالِكِهِ قَطُّ ، وَلَا رَأَيْتُهُ تَفَلَّ وَلَا رَأَيْتُهُ يُفَهِّقُهُ فِي ضِحْكِهِ قَطُّ ، بَلْ كَانَ ضِحْكُهُ التَّبَسُّمَ ، وَكَانَ إِذَا خَلَا وَنَصَبَ مَائِدَتَهُ أَجْلَسَ مَعَهُ عَلَى مَائِدَتِهِ مَمَالِكُهُ وَمَوَالِيهِ حَتَّى الْبُؤَابِ السَّائِسِ .

عیون أخبار الرضا - به نقل از ابراهیم بن العباس - : هرگز ندیدم که امام رضا علیه السلام به کسی سخن تندی بگوید، و یا پیش از آن که کسی سخنش تمام شود سخن او را قطع کند. اگر می توانست حاجت کسی را برآورد، هرگز او را دست خالی بر نمی گرداند؛ هیچ گاه در برابر کسی پای خود را دراز نمی کرد، و چنانچه کسی در حضور او نشسته بود، تکیه نمی کرد. هرگز ندیدم که به یکی از غلامان و خدمتکارانش ناسزا بگوید؛ هرگز ندیدم که آب دهان بیندازد، و یا هنگام خندیدن قهقهه سر دهد، بلکه خنده اش تبسم بود. هرگاه سفره اش را پهن می کرد غلامان و خدمتکاران خود و حتی دربان [و] مهتر اسبان را با خود سر سفره می نشاند.

عیون أخبار الرضا: ۲ / ۱۸۴ / ۷.

حدیث ۲۶۸

امام رضا علیه السلام:
إِنَّ الْمَأْمُونَ قَالَ لِلرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا بَنَ رَسُولَ اللَّهِ ... إِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أُعْزَلَ نَفْسِي عَنِ الْخِلَافَةِ ، وَأَجْعَلَهَا لَكَ وَأُبَايِعَكَ !
فَقَالَ لَهُ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ كَانَتْ هَذِهِ الْخِلَافَةُ لَكَ وَاللَّهِ جَعَلَهَا لَكَ فَلَا يَجُوزُ لَكَ أَنْ تَخْلَعَ لِبَاسِ الْبَسِيَّةِ كَمَا اللَّهُ وَتَجْعَلَهُ لِغَيْرِكَ ،
وَإِنْ كَانَتْ الْخِلَافَةُ لَيْسَتْ لَكَ فَلَا يَجُوزُ لَكَ أَنْ تَجْعَلَ لِي مَا لَيْسَ لَكَ .
فَقَالَ لَهُ الْمَأْمُونُ : يَا بَنَ رَسُولَ اللَّهِ ، فَلَا يُدَّ لَكَ مِنْ قَبُولِ هَذَا الْأَمْرِ ! فَقَالَ : لَسْتُ أَفْعَلُ ذَلِكَ طَائِعًا أَبَدًا ... تُرِيدُ بِذَلِكَ أَنْ يَقُولَ النَّاسُ :
إِنَّ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرُّضَا لَمْ يَزْهَدْ فِي الدُّنْيَا بَلْ زَهَدَتْ الدُّنْيَا فِيهِ ! أَلَا تَرَوْنَ كَيْفَ قَبِلَ وِلَايَةَ الْعَهْدِ طَمَعًا فِي الْخِلَافَةِ ؟ ! فَعَضِبَ الْمَأْمُونُ

ثُمَّ قَالَ : ... فَبِاللَّهِ أَقْسِمُ لَنْ قَبِلْتُ وِلَايَةَ الْعَهْدِ وَإِلَّا أُجْبِرْتُكَ عَلَى ذَلِكَ ، فَإِنْ فَعَلْتَ وَإِلَّا ضَرَبْتُ عُنُقَكَ .

عیون أخبار الرضا : مأمون به حضرت رضا علیه السلام گفت: ای پسر رسول خدا! ... من صلاح دیدم که خود را از خلافت عزل کنم و آن را به تو بسپارم و با تو بیعت کنم!

حضرت رضا علیه السلام فرمود: اگر این خلافت از آن توست و خدا به تو داده است که روا نیست جامه ای را که خدا بر قامت تو پوشانده از تن به در آوری و به دیگری ببوشانی و اگر خلافت از آن تو نیست ، حق نداری آنچه را از آن تو نیست به من واگذاری. مأمون گفت: ای فرزند رسول خدا! باید این کار را بپذیری . امام فرمود: من با میل خود هرگز این کار را نمی کنم ... تو با این کار می خواهی مردم بگویند: علی بن موسی به دنیا پشت نکرده بود، بلکه دنیا به او پشت کرده بود، مگر نمی بینید که چگونه به طمع خلافت ، ولایتعهدی را پذیرفت؟! مأمون در خشم شد و گفت: ... به خدا سوگند اگر ولایتعهدی را نپذیری تو را به پذیرفتن آن مجبور می کنم. اگر این کار را کردی چه بهتر و گرنه گردنت را می زنم.

عیون أخبار الرضا : ۲ / ۱۳۹ / ۳ .

حدیث ۲۶۹

امام رضا علیه السلام :

كَانَتْ لِأَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بِضَعِ عَشْرَةِ سَنَةٍ كُلُّ يَوْمٍ سَجْدَةٌ بَعْدَ ابْيَاضِ الشَّمْسِ إِلَى وَقْتِ الزَّوَالِ قَالَ : فَكَانَ هَارُونُ رُبَّمَا صَدَّ سَطْحًا يُشْرِفُ مِنْهُ عَلَى الْحَبْسِ الَّذِي حَبَسَ فِيهِ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَكَانَ يَرَى أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَاجِدًا فَقَالَ لِلرَّبِيعِ : مَا ذَاكَ الثُّوبُ الَّذِي أَرَاهُ كُلَّ يَوْمٍ فِي ذَلِكَ الْمَوْضِعِ ؟ قَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَا ذَاكَ بِثُوبٍ وَإِنَّمَا هُوَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ كُلُّ يَوْمٍ سَجْدَةٌ بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ إِلَى وَقْتِ الزَّوَالِ ، قَالَ الرَّبِيعُ : فَقَالَ لِي هَارُونُ : أَمَا إِنَّ هَذَا مِنْ رُهْبَانِ بَنِي هَاشِمٍ ، قُلْتُ : فَمَا لَكَ فَقَدْ ضَيَّقْتَ عَلَيْهِ فِي الْحَبْسِ ؟! قَالَ : هِيَاهُ لَا بُدَّ مِنْ ذَلِكَ .

عیون أخبار الرضا - به نقل از ثوبانی - : ابوالحسن موسی بن جعفر علیهما السلام ، به مدت ده سال و اندی ، هر روز پس از بالا آمدن آفتاب به سجده می رفت و تا هنگام ظهر در سجده بود. گاهی اوقات هارون روی بامی که مشرف بر زندان امام کاظم علیه السلام بود می رفت و حضرت را در حال سجده می دید . یک بار به ربیع گفت : این جامه ای که هر روز در آن جا می بینم چیست ؟ ربیع گفت : ای امیر المؤمنین ! آن جامه نیست بلکه موسی بن جعفر علیهما السلام است که هر روز بعد از طلوع خورشید تا هنگام ظهر به

سجده می افتد . ربیع گفت : هارون به من گفت : براستی که او از راهبان بنی هاشم است . من گفتم : پس چرا در زندان عرصه را بر او تنگ کرده ای ؟! گفت : هیاهات که چاره ای جز این نیست .

عیون أخبار الرضا : ۱ / ۹۵ .

حدیث ۲۷۰

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اخْتَارَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِأُمُورِ عِبَادِهِ شَرَحَ صِدْرَهُ لِذَلِكَ ، وَأَوْدَعَ قَلْبَهُ يَتَابِعُ الْحِكْمَةَ ، وَالْهَمَّهُ الْعِلْمَ إِلَهَامًا ، فَلَمْ يَعْنِ بَعْدَهُ بِجَوَابٍ وَلَا يَحِيرُ فِيهِ عَنِ الصَّوَابِ .

امام رضا علیه السلام : هرگاه خداوند عز و جل بنده ای را برای [اداره] امور بندگانش برگزیند برای این امر به او شرح صدر عطا

می‌کند، چشمه‌های حکمت را در دلش جاری می‌سازد و به او علم و دانش الهام می‌فرماید که از آن پس، از پاسخ هیچ چیز در نمی‌ماند و در یافتن راه درست سرگردان نمی‌شود.
الکافی: ۱ / ۲۰۲ / ۱ .

حدیث ۲۷۱

امام رضا علیه السلام :
- فِي صِفَةِ الْإِمَامِ - : مُضْطَلِّعٌ بِالْإِمَامَةِ ، عَالِمٌ بِالسِّيَاسَةِ .
امام رضا علیه السلام - در بیان ویژگی امام - فرمود : در امامت ، توانمند و از سیاست ، آگاه است .
الکافی : ۱ / ۲۰۲ / ۱ .

حدیث ۲۷۲

امام رضا علیه السلام :
إِنَّ الْإِمَامَةَ زِمَامُ الدِّينِ ، وَنِظَامُ الْمُسْلِمِينَ ، وَصَلَاحُ الدُّنْيَا ، وَعِزُّ الْمُؤْمِنِينَ .
امام رضا علیه السلام : امامت، زمام دین است و رشته مسلمانان و اصلاح و آبادانی دنیا و عزت مؤمنان.
الکافی : ۱ / ۲۰۰ / ۱ .

حدیث ۲۷۳

امام رضا علیه السلام :
إِنَّ الْإِمَامَةَ أَسُّ الْإِسْلَامِ النَّامِي ، وَفَرْعُهُ السَّامِي .
امام رضا علیه السلام : امامت ریشه بالنده اسلام و شاخه برافراشته آن است .
الکافی : ۱ / ۲۰۰ / ۱ .

حدیث ۲۷۴

امام رضا علیه السلام :
وَأُنزِلَ فِي حِجَّةِ الْوَدَاعِ وَهِيَ آخِرُ عُمْرِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ» وَأَمْرُ الْإِمَامَةِ مِنْ تَمَامِ الدِّينِ .
امام رضا علیه السلام : خداوند آیه «امروز دینتان را برای شما کامل کردم» را در حجّه الوداع که در پایان عمر پیامبر صلی الله علیه و آله بود نازل کرد و امر امامت از جمله کمال دین است .
الکافی : ۱ / ۱۹۹ / ۱ .

حدیث ۲۷۵

امام رضا علیه السلام :
إِنَّ فِي تَسْمِيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الْإِقْرَارَ بِرُبُوبِيَّتِهِ وَتَوْحِيدِهِ .
امام رضا علیه السلام : در نامیدن خداوند عز و جل به الله ، اقرار به ربوبیت و یگانگی او نهفته است .

عیون أخبار الرضا : ۲/۹۳/۱ .

حدیث ۲۷۶

امام رضا علیه السلام :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ صَالِحًا خَفِيفَ الْجِسْمِ (وَاللَّحْمِ) فَلْيَقِلِّلْ مِنْ عَشَائِهِ بِاللَّيْلِ .

امام رضا علیه السلام : هر که می خواهد تندرست و دارای بدنی لاغر و چابک باشد، از شام شبش کم کند .

بحار الأنوار : ۶۲/۳۲۴ .

حدیث ۲۷۷

امام رضا علیه السلام :

مُرِّ الصَّبِيِّ فَلْيَتَصَدَّقْ بِيَدِهِ بِالْكَسْرَةِ وَالْقَبْضَةِ وَالشَّيْءِ وَإِنْ قَلَّ ، فَإِنَّ كُلَّ شَيْءٍ يُرَادُ بِهِ اللَّهُ - وَإِنْ قَلَّ - بَعْدَ أَنْ تَصَدَّقَ النَّيَّةُ فِيهِ عَظِيمٌ .

امام رضا علیه السلام : به کودک دستور ده که با دست خودش صدقه بدهد، اگر چه به اندازه تکه نانی یا یک مشت چیز اندک

باشد؛ زیرا هر چیزی که در راه خدا داده می شود، هر چند کم، اگر با نیت پاک باشد زیاد است.

الکافی : ۴/۴/۱۰ .

حدیث ۲۷۸

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ ... أَمَرَ بِالشُّكْرِ لَهُ وَلِلوَالِدَيْنِ ، فَمَنْ لَمْ يَشْكُرْ وَالِدَيْهِ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ .

امام رضا علیه السلام : خداوند عز و جل... به سپاسگزاری از خود و پدر و مادر فرمان داده است. پس هر که از پدر و مادرش

سپاسگزاری نکند، از خداوند سپاسگزاری نکرده است.

الخصال : ۱۵۶/۱۹۶ .

حدیث ۲۷۹

امام رضا علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ لِإِبْرَاهِيمَ: «أَوْ لَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَىٰ وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي»

امام رضا علیه السلام - درباره این سخن خداوند به ابراهیم که: «آیا ایمان نداری؟ گفت: چرا، اما برای اینکه دلم آرام گیرد» سؤال

شد که: مگر در دل او شک بود؟ - فرمود: نه، او یقین داشت، اما از خداوند خواست به یقین او بیفزاید.

البقره : ۲۶۰ .

حدیث ۲۸۰

امام رضا علیه السلام :

بِرُّ الْوَالِدَيْنِ وَاجِبٌ وَإِنْ كَانَ مُشْرِكَيْنِ، وَلَا طَاعَةَ لَهُمَا فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ؛

نیکی کردن به پدر و مادر، واجب است، حتی اگر مشرک باشند، ولی نباید در نافرمانی خداوند، از آنها اطاعت کرد.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۷۲، ح ۵۵.

حدیث ۲۸۱

امام رضا علیه السلام :

لَا تَقْرَبِ النِّسَاءَ فِي أَوَّلِ اللَّيْلِ لَا شِتَاءً وَلَا صَيْفًا وَذَلِكَ أَنَّ الْمَعْدَةَ وَالْعُرُوقَ تَكُونُ مُمْتَلِئَةً وَهُوَ غَيْرُ مَحْمُودٍ ، يُتَخَوَّفُ مِنْهُ الْقَوْلُ نَجَسٌ وَالْفَالِجُ ، وَاللَّقْوَةُ وَالنَّقْرُسُ ، وَالْحِصَاةُ وَالْتَّقْطِيرُ ، وَالْفَتْقُ وَضَعْفُ الْبَصِيرِ وَالِدَّمَاعِ . فَإِذَا أُرِيدَ ذَلِكَ فَلْيُكُنْ فِي آخِرِ اللَّيْلِ ؛ فَإِنَّهُ أَصِحُّ لِلْبَدَنِ ، وَأَرْجَى لِلْوَلَدِ ، وَأَذْكَى لِلْعَقْلِ فِي الْوَلَدِ الَّذِي يُقْضَى بَيْنَهُمَا ؛

آغاز شب ، چه در زمستان و چه در تابستان ، با زنان آمیزش مکن ، این بدان جهت است که معده و رگ ها پُرند و این وضعیت مناسبی [برای آمیزش] نیست و بیم قولنج و فلج و لقوه چانه و نقرس و سنگ [کلیه] او تقطیر (چکایش) بول و فتق و ضعف در بینایی و ذهن می رود . پس اگر قصد آمیزش دارد ، باید در پایان شب انجام دهد، که برای بدن ، صحت افزاتر و برای فرزنددار شدن امیدبخش تر و برای باهوش شدن فرزندی که در این میان پدید می آید ، بهتر است .

طب الامام الرضا علیه السلام ، ص ۶۴ .

حدیث ۲۸۲

امام رضا علیه السلام :

إِنَّمَا جُعِلَتِ الْجَمَاعَةُ لِئَلَّا يَكُونَ الْإِخْلَاصُ وَالتَّوْحِيدُ وَالْإِسْلَامُ وَالْعِبَادَةُ لِلَّهِ إِلَّا ظَاهِرًا مَكْشُوفًا مَشْهُورًا ؛

علت تشریح نماز جماعت آن است که اخلاص ، یکتاپرستی ، تسلیم حق بودن و بندگی برای خداوند ، آشکار و بی پرده و نمایان باشد .

وسائل الشیعة، ج ۵، ص ۳۷۲، ح ۹ .

حدیث ۲۸۳

امام رضا علیه السلام :

جَفَّ الْقَلَمُ بِحَقِيقَةِ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ بِالسَّعَادَةِ لِمَنْ آمَنَ وَاتَّقَى وَالشَّقَاوَةَ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِمَنْ كَذَّبَ وَعَصَى ؛

قلم تقدیر خداوند بر خوشبختی کسی رقم خورد که ایمان آورد و تقوا پیشه کند . و بر بدبختی کسی رقم خورد که ایمان نیاورد و نافرمانی کند .

قرب الإسناد، ص ۳۵۵، ح ۱۲۷۰ .

حدیث ۲۸۴

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى مَا يُكْفِّرُ بِهِ دُنُوبَهُ فَلْيُكْثِرْ مِنَ الصَّلَوَاتِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فَإِنَّهَا تَهْدِمُ الدُّنُوبَ هَدْمًا ؛

هر کس نمی تواند کاری کند که به سبب آن گناهانش آمرزیده شود، بر محمد و آل او بسیار صلوات فرستد؛ زیرا که آن، گناهان را ریشه کن می کند .

أمالی صدوق، ص ۱۳۱ .

حدیث ۲۸۵

امام رضا علیه السلام :

الَّتَيْنِ يَذْهَبُ بِالْبُخْرِ وَيَشُدُّ الْعِظَمَ وَيُنْبِتُ الشَّعْرَ وَيَذْهَبُ بِالْدَاءِ وَلَا يَحْتَاجُ مَعَهُ إِلَى دَوَاءٍ؛

انجیر، بوی بد دهان را برطرف، استخوان‌ها را محکم، رویش مو را زیاد، بیماری را برطرف می‌کند و با وجود آن احتیاجی به دارو نیست.

وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۳۳، ح ۱.

حدیث ۲۸۶

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللَّهُ قَتْلَ النَّفْسِ لِعَلَّةَ فَسَادِ الْخَلْقِ فِي تَحْلِيلِهِ لَوْ أُحِلَّ، وَفَنَائِهِمْ، وَفَسَادِ التَّدْبِيرِ ۲۹۳. اجرای احکام خدا، آرامش بخش است

خداوند، کشتن انسان را بدان جهت حرام فرمود که اگر آن را حلال می‌کرد، باعث نابودی مردم و هرج و مرج در اداره جامعه می‌شد.

من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۵، ح ۴۹۳۴.

حدیث ۲۸۷

امام رضا علیه السلام :

فَإِنْ قَالَ: فَلِمَ أَمَرَ بِالْحَجِّ؟ قِيلَ: لَعَلَّهُ الْوِفَادَةُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَطَلَبُ الزِّيَادَةِ... مَعَ مَا فِيهِ مِنَ التَّفَقُّهِ وَنَقْلِ أَخْبَارِ الْأَنْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامِ كُلِّ صَفْحٍ وَنَاحِيَةٍ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى «فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ...» وَ«لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ»؛

اگر گفته شود: چرا خداوند فرمان به حج داده؟ در پاسخ گفته می‌شود: به خاطر مهمان خدا شدن، و درخواست زیادی از خدا... اضافه بر اینها آشنایی با دین و یاد گرفتن احکام و گفت و شنود احادیث امامان علیهم السلام و نقل احادیث به چهار گوشه جهان، چنانچه خدای متعال می‌فرماید: «چرا از هر گروهی از آنان طایفه‌ای کوچ نمی‌کنند تا در دین و معارف آگاهی یابند و فرموده است [مردم را به حج بخوان...] تا منافع خویش را بیابند».

عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۱۱۹، ح ۱.

حدیث ۲۸۸

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللَّهُ السَّرِقَةَ لِمَا فِيهِ مِنْ فَسَادِ الْأَمْوَالِ وَقَتْلِ النَّفْسِ لَوْ كَانَتْ مُبَاحَةً، وَلِمَا يَأْتِي فِي التَّغَاصُبِ مِنَ الْقَتْلِ وَالتَّنَازُعِ وَالتَّحَاشُدِ وَمَا يَدْعُو إِلَى تَرْكِ التَّجَارَاتِ وَالصَّنَاعَاتِ فِي الْمَكَاسِبِ وَافْتِنَاءِ الْأَمْوَالِ إِذَا كَانَ الشَّيْءُ الْمُقْتَنَى لَا يَكُونُ أَحَدٌ أَحَقَّ بِهِ مِنْ أَحَدٍ وَعَلَّةٌ قَطَعَ الْيَمِينِ مِنَ السَّارِقِ لِأَنَّهُ يُبَاشِرُ الْأَشْيَاءَ بِيَمِينِهِ، وَهِيَ أَفْضَلُ أَعْضَائِهِ وَأَنْفَعُهَا لَهُ، فَجَعَلَ قَطْعُهَا نِكَالًا وَعِبْرَةً لِلْخَلْقِ لِئَلَّا يَبْتَغُوا أَخْذَ الْأَمْوَالِ مِنْ غَيْرِ حِلِّهَا، وَلَا نَهَ أَكْثَرَ مَا يُبَاشِرُ السَّرِقَةَ بِيَمِينِهِ؛

خداوند، دزدی را حرام فرمود؛ چرا که اگر مجاز بود، باعث ضایع شدن اموال و آدم کشی می‌شد و نیز به این خاطر که غضب اموال یکدیگر، مایه کشتار و درگیری و حسد و رزوی نسبت به یکدیگر می‌شود و در نتیجه، تجارت و تولید و کسب و کار، ترک

می‌گردد و اموال به ناحق به دست می‌آید. عَلت قطع دست راستِ دزد، آن است که او با دست راست خود با اشیاء تماس دارد و این دست، بهترین و کارآمدترین عضو بدن اوست. پس قطع آن، مجازاتی برای دزد و درس عبرتی برای دیگران است که در صدد تصرف اموال [دیگران] از راه غیر حلال نباشند و نیز عَلت دیگر [قطع دست راست دزد]، آن است که دزد، بیشتر با دست راستش مرتکب دزدی می‌شود.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۶۲۷، ح ۱۸۳.

حدیث ۲۸۹

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ نُوحًا قَالَ: «رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ»، فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: «يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ» فَأَخْرَجَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَهْلِهِ بِمَعْصِيَتِهِ؛

نوح علیه السلام گفت: «پروردگارا! پسر من هم از خانواده من است و وعده تو حق است [که نجات خانواده مرا تضمین فرمودی] و البته تو بهترین قضاوت کننده‌ای». خداوند - عز و جل - فرمود: «ای نوح! آن پسر، از خانواده تو نیست؛ چرا که [فرزندی] ناصالح است». بدین ترتیب، خداوند، آن پسر را به خاطر گناهانش، از خانواده نوح، بیرون کرد.

بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۳۲۱، ح ۲۸.

حدیث ۲۹۰

امام رضا علیه السلام :

عَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ: لِأَيِّ عِلَّةٍ أَغْرَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الدُّنْيَا كُلَّهَا فِي زَمَنِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيهِمُ الْأَطْفَالُ، وَفِيهِمْ مَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا كَانَ فِيهِمُ الْأَطْفَالُ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَعْقَمَ أَصْيَابَ قَوْمِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَرْحَامَ نِسَائِهِمْ أَرْبَعِينَ عَامًا، فَانْقَطَعَ نَسْلُهُمْ، فَغَرِقُوا وَلَا طِفْلَ فِيهِمْ، وَمَا كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِيُهْلِكَ بَعْدَايَهُ مَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ. وَأَمَّا الْبَاقُونَ مِنْ قَوْمِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَغَرِقُوا لِتَكْذِيبِهِمْ لِنَبِيِّ اللَّهِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَسَائِرُهُمْ أُغْرِقُوا بِرِضَاهُمْ بِتَكْذِيبِ الْمُكْذِبِينَ وَمَنْ غَابَ عَنْ أَمْرِ فَرَضِي بِهِ كَانَ كَمَنْ شَهِدَهُ وَآتَاهُ؛

شخصی می‌گوید: از امام رضا علیه السلام سؤال کردم: چرا خداوند - عز و جل - همه دنیا را در زمان نوح علیه السلام غرق کرد، در حالی که کودکان و مردم بی گناه نیز در میان آنها بودند. امام رضا علیه السلام فرمودند: کودکان در میان آنها نبودند؛ زیرا خدای - عز و جل -، تا چهل سال، مردان قوم نوح را عقیم و زنان آن قوم را نازا نمود و نسل آنها منقطع گردید. بدین ترتیب، آنها در حالی غرق شدند که خردسال در میانشان نبود. به علاوه، خداوند - عز و جل - بنا ندارد که بی گناهان را عذاب کند؛ اما از قوم نوح، تنها کسانی غرق شدند که یا پیامبر خدا را تکذیب [و نبوتش را انکار] نموده بودند و یا به رفتار تکذیب کنندگان، راضی [و در برابر آن، ساکت] بودند، و هر کس که در کاری سهم نباشد، اما به آن رضایت دهد، همانند کسی است که در آن، سهم بوده و آن را انجام داده است.

بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۳۲۰، ح ۲۵.

حدیث ۲۹۱

امام رضا علیه السلام :

أَوَّلُ عِبَادَةِ اللَّهِ ، مَعْرِفَتُهُ؛

آغاز بندگی خدا، شناخت اوست.

التوحید، ص ۳۴، ح ۲.

حدیث ۲۹۲

امام رضا علیه السلام :

فِي بَيَانِ عِلَّةِ الْعِبَادَةِ: لِئَلَّا يَكُونُوا نَاسِينَ لِذِكْرِهِ، وَ لَا تَارِكِينَ لِذَنْبِهِ، وَ لَا لَاهِينَ عَنْ أَمْرِهِ وَ نَهْيِهِ، إِذْ كَانَ فِيهِ صَلَاحُهُمْ وَ قِيَامُهُمْ، فَلَوْ تَرَكُوا بَعِيرَ تَعَبُدٍ، لَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمْدُ، فَفَسَّتْ قُلُوبُهُمْ؛

در توضیح علت عبادت، می فرماید: تا این که مردم، یاد خدا را فراموش نکنند و آداب او را ترک نمایند و از امر و نهی او - که اصلاح کننده آنان و مایه استواری کارشان است - غافل نشوند و اگر بدون عبادت، به حال خود رها می شدند، زمانی بر آنها می گذشت و دل هایشان سخت می شد.

عیون أخبار الرضا، ج ۷، ص ۲، ح ۱۰۳، ج ۱.

حدیث ۲۹۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّمَا جُعِلَتِ الْخُطْبَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، لِأَنَّ الْجُمُعَةَ مَشْهُدٌ عَامٌّ، فَارَادَ أَنْ يَكُونَ لِلْأَمِيرِ سَبَبٌ إِلَى مَوْعِظَتِهِمْ وَ تَرْغِيبِهِمْ فِي الطَّاعَةِ وَ تَرْهِيْبِهِمْ مِنَ الْمَعْصِيَةِ وَ تَوْقِيفِهِمْ عَلَى مَا أَرَادَ مِنْ مَضْلَحَةِ دِينِهِمْ وَ دُنْيَاهُمْ وَ يُخْبِرُهُمْ بِمَا وَرَدَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْأَفَاقِ وَ مِنَ الْأَهْوَالِ الَّتِي لَهُمْ فِيهَا الْمَضَرَّةُ وَ الْمَنْفَعَةُ؛

فلسفه خطبه نماز جمعه این است که: چون جمعه، روز حضور عامه مردم است، حاکم، وسیله ای برای پند و اندرز آنان داشته باشد و مردم را به طاعت، تشویق کند و از معصیت، بر حذر دارد و از تصمیم خود درباره مصالح دین و دنیایشان، آگاه سازد و از آنچه از گوشه و کنار می رسد و حوادثی که در آنها برای مردم سود و زیانی هست، خبردار کند.

وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۳۹، ح ۶.

حدیث ۲۹۴

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ الْخُمْسَ عَوْنًا عَلَى دِينِنَا وَ عَلَى عِيَالِنَا وَ عَلَى مَوَالِينَا وَ مَا نَبْدُلُهُ وَ نَشْتَرِي مِنْ أَعْرَاضِنَا مِمَّنْ نَخَافُ سَيْطَوْتَهُ فَلَا تَزْوُوهُ عَنَّا وَ لَا تَحْرِمُوا أَنْفُسَكُمْ دُعَاءَنَا مَا قَدَرْتُمْ عَلَيْهِ، فَإِنَّ إِخْرَاجَهُ مِفْتَاحُ رِزْقِكُمْ وَ تَمْحِصُ ذُنُوبِكُمْ وَ مَا تَمْهَدُونَ لِأَنْفُسِكُمْ لِيَوْمِ فَاقَتِكُمْ؛

در حقیقت، خمس، کمکی به ما برای اهداف دینی ما و خانواده ها و دوستان ما و وسیله حفظ آبروی ما در برابر آنانی است که از قدرشان بیم داریم. پس خمس را از ما دریغ ندارید و حتی المقدور خویشتن را از دعای ما محروم نسازید؛ چرا که خارج کردن خمس از [سرمایه]، کلید روزی شما و مایه پاک شدن گناهانتان و اندوخته شما برای روز نیازتان در آخرت خواهد بود.

کافی، ج ۱، ص ۵۴۷، ح ۲۵.

حدیث ۲۹۵

امام رضا علیه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحْيَا أَمْرَنَا ... يَتَعَلَّمُ عُلُومَنَا وَيُعَلِّمُهَا النَّاسَ، فَإِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَحَاسِنَ كَلَامِنَا لَاتَّبَعُونَا؛

رحمت خدا بر بنده ای که امر ما را زنده کند ... دانش های ما را فرا گیرد و به مردم بیاموزد. اگر مردم، زیبایی های سخنان ما را می دانستند، از ما پیروی می کردند.

معانی الأخبار، ص ۱۸۰، ح ۱.

حدیث ۲۹۶

امام رضا علیه السلام :

مَا التَّقَتْ فِتْنَانِ قَطُّ إِلَّا نُصِرَ أَغْظُهُمَا عَفْوًا؛

هرگز دو گروه با هم رویاروی نشدند، مگر این که با گذشت ترین آنها پیروز شد.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۸، ح ۸.

حدیث ۲۹۷

امام رضا علیه السلام :

فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: (فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ) :- عَفْوٌ مِنْ غَيْرِ عِقُوبَةٍ وَلَا تَغْنِيفٍ وَلَا عَتَبٍ؛

درباره آیه «پس گذشت کن، گذشتی زیبا...» فرمودند: مقصود، گذشت بدون مجازات و تندی و سرزنش است.

أعلام الدین، ص ۳۰۷.

حدیث ۲۹۸

امام رضا علیه السلام :

... فَإِنَّ قَالَ قَائِلٌ: فَلِمَ وَجِبَ عَلَيْهِمْ مَعْرِفَةُ الرُّسُلِ وَالْإِقْرَارُ بِهِمْ وَالْإِدْعَانُ لَهُمْ بِالطَّاعِيَةِ؟ قِيلَ: لِأَنَّهُ لَمَّا أَنْ لَمْ يَكُنْ فِي خَلْقِهِمْ وَقُوَاهُمْ مَا يُكْمِلُونَ بِهِ مَصَالِحَهُمْ وَكَانَ الصَّائِعُ مُتَعَالِيًا عَنْ أَنْ يُرَى وَكَانَ ضَعْفُهُمْ وَعَجْزُهُمْ عَنْ إِدْرَاكِ ظَاهِرِهِ، لَمْ يَكُنْ بُدٌّ لَهُمْ مِنْ رَسُولٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ مَعْصُومٌ، يُؤَدِّي إِلَيْهِمْ أَمْرَهُ وَنَهْيَهُ وَآدَبَهُ، وَيَقْفُهُمْ عَلَى مَا يَكُونُ بِهِ اجْتِرَارٌ مَنَافِعِهِمْ وَمَضَارِّهِمْ؛

اگر کسی بگوید: چرا شناخت پیامبران و اعتراف به آنها و اقرار به (لزوم) اطاعت از آنان، بر مردم واجب است؟ در پاسخ گفته شود: چون در وجود مردم و قوای آنان، چیزی نیست که با آن، مصالحشان را کامل سازند و آفریدگار نیز برتر از آن است که دیده شود، سستی و ناتوانی آنان از ادراک او آشکار است، پس چاره ای جز این نیست که میان خداوند و مردم، پیام آوری معصوم باشد که اوامر و نواهی و ادب (و آموزه های) او را به ایشان برساند و آنها را به آنچه مایه سود و زیانشان است، آگاه سازد.

عیون أخبار الرضا، ج ۱، ص ۱۰۷، ح ۱.

حدیث ۲۹۹

امام رضا علیه السلام :

إِسْتِعْمَالُ الْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ، مُؤَدِّنٌ بِدَوَامِ النُّعْمَةِ؛

عدالت پیشگی و نیکوکاری، باعث دوام نعمت های خداست.

عیون أخبار الرضا، ج ۷، ص ۲، ح ۲۴، ح ۵۲.

حدیث ۳۰۰

امام رضا علیه السلام :

إِعْلَمُوا أَنَّكُمْ لَا تَشْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَى بِشَيْءٍ بَعْدَ إِيمَانٍ بِاللَّهِ وَبَعْدَ الْإِعْتِرَافِ بِحَقُوقِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ مُعَاوَنَتِكُمْ لِإِخْوَانِكُمُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى دُنْيَاهُمْ؛

بدانید که بعد از ایمان به خدا و بعد از اعتراف به حقوق اولیاء الله از آل محمد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله، هیچ شکرى نزد خدا خوشایندتر از این نیست که برادران مؤمن خود را در امور دنیایشان یاری رسانید.

عیون أخبار الرضا، ج ۷، ص ۱، ح ۱۸۰.

حدیث ۳۰۱

امام رضا علیه السلام :

إِعْلَمْ - يَرْحَمُكَ اللَّهُ - أَنَّ الرِّبَا حَرَامٌ سِيحَتْ، مِنَ الْكِبَائِرِ وَمِمَّا قَدْ وَعَدَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ فَنَعُودُ بِاللَّهِ مِنْهَا، وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَى لِسَانِ كُلِّ نَبِيٍّ وَفِي كُلِّ كِتَابٍ؛

خدایت رحمت کند! بدان که ربا، حرام و از گناهان کبیره است و خداوند، بر آن وعده آتش داده است. پس پناه می بریم به خدا از آتش. ربا را همه پیامبران و همه کتاب های آسمانی حرام کرده اند.

فقه الرضا، ح ۷، ح ۲۵۶.

حدیث ۳۰۲

امام رضا علیه السلام :

إِذَا كَذِبَ الْوَلَاةُ حَبَسَ الْمَطْرُ وَ إِذَا جَارَ السُّلْطَانُ هَانَتِ الدَّوْلَةُ وَإِذَا حُبِسَتِ الزَّكَاةُ مَاتَتِ الْمَوَاشِي؛

هرگاه حاکمان دروغ بگویند، باران، بند می آید و هرگاه سلطان ستم کند، دولت، سست و بی اعتبار می شود و هرگاه زکات داده نشود، چارپایان، بمیرند.

امالی مفید، ص ۳۱۰.

حدیث ۳۰۳

امام رضا علیه السلام :

كُلَّمَا أَخَذْتَ الْعِبَادَ مِنَ الذُّنُوبِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَعْمَلُونَ، أَخَذْتَ اللَّهُ لَهُمْ مِنَ الْبَلَاءِ مَا لَمْ يَكُونُوا يُعْرِفُونَ؛

هرگاه بندگان، مرتکب گناهی شوند که قبلاً انجام نمی دادند، خداوند، بلاهایی را برایشان پدید آورد که سابقه نداشته است.

کافی، ج ۲، ص ۲۷۵، ح ۲۹.

حدیث ۳۰۴

امام رضا علیه السلام :

أروى أنه لو كان شىء يزيد فياليدن لكان الغمز يزيد ، واللئین من الثياب ، وكذلك الطيب ، ودخول الحمام ، ولو غمز الميت فعاش لما أنكرت ذلك .

الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : روایت می کنم اگر چیزی بر توانمندی بدن بیفزاید ، مشمت و مال چنین است ، و نیز لباس نرم ، بوی خوش و رفتن به حمام . اگر مرده مشمت و مال داده شد و زنده گشت ، آن را انکار نمی کنم .
الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : ص ۳۴۶ .

حدیث ۳۰۵

امام رضا علیه السلام :

إن إبليس كان يأتي الأنبياء عليهم السلام من لدن آدم عليه السلام إلى أن بعث الله المسيح عليه السلام يتحدث عندهم ويسألهم ، ولم يكن بأحدٍ منهم أشدُّ أنسا منه يحيى بن زكريا ، فقال له يحيى : يا أبا مرّة إن لي إليك حاجة .
فقال له : أنت أعظمُ قدراً من أن أزدك بمسأله فسألني ما شئت ، فإني غيرُ مخالفِكَ في أمرٍ تريده .
فقال يحيى : يا أبا مرّة أحبُّ أن تعرضَ عليّ مصائدك وفخوك التي تصطادُ بها بني آدم .

فقال له إبليس : حبا وكرامه ، وواعده لغد ، فلما أصبح يحيى عليه السلام في بيته ينتظر الموعد وأجاف عليه الباب إغلاقاً فما شعر حتى ساواه من خوخته كانت في بيته ، فإذا وجهه صورة وجه القرد ، وجسده على صورة الخنزير ، وإذا عيناه مشقوقتان طولاً ، وفمه مشقوق طولاً وإذا أسنانه وفمه عظما واحداً بلا ذقن ولا لحيه ، وله أربعة أيدٍ : يدان في صدره ويدان في منكبه ، وإذا عراقيبه قوادمه ، وأصابه خلفه ، وعليه قباء وقد شدَّ وسطه بمنطقه فيها خيوطٌ معلقة بين أحمر وأصفر وجميع الألوان ، وإذا بيده جرس عظيم ، وعلى رأسه بيضة ، وإذا في البيضة حديدة معلقة شبيهة بالكلاب .

فلما تأمله يحيى عليه السلام قال له : ما هذه المنطقه التي في وسطك؟

فقال : هذه المجوسية ، أنا الذي سنتها وزينتها لهم .

فقال له : فما هذه الخيوط الألوان؟

قال : هذه جميع أصباغ النساء ، لا تزال المرأة تصبغ الصبغ حتى تقع مع لونها ، فأفتتن الناس بها .

فقال له : فما هذا الجرس الذي بيدك؟

قال : هذا مجمعٌ كدلٍّ لئدّه من طنبور و بریط و معزفه و طبل و ناي و صيرناي ، وإن القوم ليجلسون على شرابهم فلا يستلذونه فأحرك الجرس فيما بينهم ، فإذا سمعوه استحقهم الطرب ، فمن بين من يرقص ومن بين من يفرق أصابعه ، ومن بين من يشق ثيابه .

فقال له : وأى الأشياء أقر لعينك؟

قال : النساء ، هن فخوى ومصائدي ، فإني إذا اجتمعت عليّ دعوات الصالحين ولعناتهم صرت إلى النساء فطابت نفسي بهن .

فقال له يحيى عليه السلام : فما هذه البيضة التي على رأسك؟

قال : بها أتوقى دعوة المؤمنين .

قال : فما هذه الحديدة التي أراها فيها؟

قال : بهذه أقلب قلوب الصالحين .

قال يحيى عليه السلام : فهل ظفرت بي ساعة قط؟

قال : لا ، ولكن فيك خصلة تعجبنى .

قال يحيى : فما هي؟

قَالَ: أَنْتَ رَجُلٌ أَكُولٌ، فَإِذَا أَفْطَرْتَ أَكَلْتَ وَبَشِمْتَ فَيَمْنَعُكَ ذَلِكَ مِنْ بَعْضِ صَلَاتِكَ وَقِيَامِكَ بِاللَّيْلِ .

قَالَ يَحْيَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَإِنِّي أُعْطِيَ اللَّهُ عَهْدًا أَنِّي لَا أَشْبَعُ مِنَ الطَّعَامِ حَتَّى أَلْقَاهُ .

قَالَ لَهُ إِبْلِيسُ: وَأَنَا أُعْطِيَ اللَّهُ عَهْدًا أَنِّي لَا أَنْصَحُ مُسْلِمًا حَتَّى أَلْقَاهُ، ثُمَّ خَرَجَ فَمَا عَادَ إِلَيْهِ بَعْدَ ذَلِكَ .

امام رضا علیه السلام - به نقل از پدرانش - : شیطان ، از زمان آدم علیه السلام تا هنگامی که خداوند ، مسیح علیه السلام را برانگیخت ، سراغ پیامبران می آمد ، با آنان سخن می گفت و از آنان سؤال می کرد و بیش از همه با یحیی بن زکریا علیه السلام مأنوس بود . [روزی]یحیی به وی گفت : «ای ابا مَرّه (پدر تلخی ها)! از تو خواسته ای دارم» .

شیطان گفت : تو برتر از آنی که خواسته ات را رد کنم . هرچه می خواهی بپرس . به راستی که من ، در کاری که تو بخواهی ، مخالف تو نیستم .

یحیی علیه السلام گفت : «ای ابا مَرّه! دوست دارم برایم دام ها و تله های که با آنها آدمیان را به دام می اندازی ، بیان کنی» .

شیطان گفت : [چشم ،] با علاقه و احترام! و وعده فردا را داد .

چون صبح شد ، یحیی علیه السلام در خانه نشست و منتظر قرار بود و در را محکم بست تا این که با او از روزنه خانه ، مواجه شد که صورتش صورت بوزینه و بدنش ، بدن خوک بود . چشمان و دهانش از طول شکافته بود . دندان ها و دهانش یک استخوان بدون چانه و ریش بود و چهار دست داشت : دو دست در سینه و دو دست در شانه ، پی پاهایش در جلو و انگشتانش در پشت بود . قبایی به تن داشت که وسطش را با کمربندی که خط های رنگارنگ داشت ، بسته بود . زنگی بزرگ در دست داشت . کلاه خُودی روی سرش بود و در آن ، آهنی آویزان بود ، شبیه چنگال آهنین . وقتی یحیی در وی نگریست ، به وی گفت : «این کمربندِ وسط [قبا] چیست؟» .

گفت : این ، نشانِ مَجوسیت (زُنار) است . من آن را بنیاد کردم و برایشان آرایش دادم .

پرسید : «این خط های رنگی چیست؟» .

گفت : این ، نمای رنگ های زنان است . زن با آن ، رنگ عوض می کند تا مردم را بدان بفریبد .

پرسید : «این زنگ در دست تو چیست؟» .

گفت : این ، در بر دارنده همه خوشی ها از قبیل : تار ، عود ، ساز ، دُهل ، نی و کُرناست . مردمان ، وقتی بر سفره شراب می نشینند و از آن لذت می برند ، این زنگ را در میان آنان به صدا درمی آورم . وقتی آن را بشنوند ، طرب ، آنان را سُرست می گرداند . برخی می رقصند ، برخی بشکن می زنند و برخی لباسشان را پاره می کنند .

پرسید : «چه چیز ، [مایه] چشم روشنی توست؟» .

گفت : زنان . آنها تله ها و دام های من اند . هرگاه دعای صالحان و نفرین آنها بر من سرازیر شود ، سراغ زنان می روم و آرامش می گیرم .

یحیی علیه السلام گفت : «این کلاه خُود روی سرت چیست؟» .

گفت : با آن خود را ، از دعای مؤمنان ، نگه می دارم .

گفت : این آهنی که داخل آن است ، چیست؟

گفت : با آن ، دل صالحان را دگرگون می سازم .

یحیی علیه السلام گفت : «آیا تاکنون بر من پیروز شده ای؟» .

گفت : نه؛ ولی در تو خصلتی است که خوشم می آید .

یحیی علیه السلام گفت: «آن خصلت چیست؟».

گفت: تو مردی پُرخوری. وقتی افطار می کنی و می خوری و پُرخوری می کنی، تو را از نماز و شب زنده داری باز می دارد.

یحیی علیه السلام گفت: «با خدا پیمان می بندم که از این پس، از غذا سیر نشوم تا خدا را ملاقات کنم».

شیطان گفت: و من هم با خدا عهد می بندم که مسلمانی را نصیحت نکنم تا خدا را ملاقات کنم.

پس، از نزد یحیی علیه السلام بیرون رفت و دیگر برنگشت.

الأمالی للطوسی: ص ۳۳۹ ح ۶۹۲.

حدیث ۳۰۶

امام رضا علیه السلام:

قَالَ السَّجَّانُ لِيُوسُفَ: إِنِّي لِأَجُوكَ.

فَقَالَ يُوسُفُ: مَا أَصَابَنِي بَلَاءٌ إِلَّا مِنَ الْحُبِّ أَنْ كَانَتْ خَالَتِي أَحَبَّتَنِي

فَسَيَّرَتَنِي، وَأَنْ كَانَ أَبِیْ أَحَبَّنِي فَحَسَدُونِي إِخْوَتِي، وَأَنْ كَانَتْ امْرَأَةُ الْعَزِيزِ أَحَبَّتَنِي فَحَبَسَتَنِي، قَالَ: وَشَكَا يُوسُفُ فِي السَّجْنِ إِلَى اللَّهِ،

فَقَالَ: يَا رَبِّ، بِمَاذَا اسْتَحَقَّقْتُ السَّجْنَ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ: أَنْتَ اخْتَرْتَهُ حِينَ قُلْتَ: «رَبِّ السَّيِّئِينَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ»، هَلَّا

قُلْتَ: الْعَافِيَةَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ!؟

امام رضا علیه السلام: زندانبان به یوسف علیه السلام گفت: من، تو را دوست دارم.

یوسف علیه السلام گفت: «هر بلایی به من رسیده، از دوست داشتن است. خاله ام مرا دوست داشت، مرا دزدید. پدرم مرا دوست

داشت، برادرانم به من حسادت ورزیدند. همسر عزیز مصر، مرا دوست داشت، مرا به زندان انداخت».

یوسف علیه السلام در زندان به خداوند شکوه کرد و گفت: پروردگارا! من به چه جرمی گرفتار زندان شدم؟

خداوند بر یوسف علیه السلام وحی فرستاد: «تو آن را انتخاب کردی، آن هنگام که گفتی: «پروردگارا! زندان، برایم دوست

داشتنی تر است از آنچه مرا بدان می خوانند». چرا نگفتی: سلامتی و رهایی برایم دوست داشتنی تر است از آنچه مرا بدان می

خوانند؟».

تفسیر القمی: ج ۱ ص ۳۵۴. بیان: سرقتی بتشدید الراء. قال الفيروزآبادی: التسريق: النسبة إلى السرقة (القاموس المحيط: ج ۳ ص

۲۴۴).

حدیث ۳۰۷

امام رضا علیه السلام:

حدیث ۳۰۸

امام رضا علیه السلام:

عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ خَيْرًا لَمْ يُمْتَهُ حَتَّى يُرِيَهُ الْخَلْفَ.

امام رضا علیه السلام: بی تردید، هرگاه خداوند - تبارک و تعالی - خیر بنده ای را بخواهد، او را نمی میراند تا جانیش (فرزند

صالح) را به او نشان دهد.

کتاب من لا يحضره الفقيه: ج ۳ ص ۴۸۱ ح ۴۶۹۰، مكارم الأخلاق: ج ۱ ص ۴۷۲ ح ۱۶۱۵.

حدیث ۳۰۹

امام رضا علیه السلام :

الكافی - به نقل از خراسانی - : خوردن انار شیرین ، منی مرد را افزایش می دهد و فرزند را زیبا می گرداند .

عمرو بن ابراهیم فی کتب الرجال من أصحاب الصادق و الظاهر المراد بالخراسانی الرضا علیه السلام و روایتی عنه فی غایة البعد (هامش المصدر).

حدیث ۳۱۰

امام رضا علیه السلام :

أطعموا حبالاً - كم ذكر اللبن، فإن يك في بطنها غلام خرج ذكي القلب، عالماً، شجاعاً، وإن تك جارية حسن خلقها و خلقها، و عظمت عجزتها، و حظيت عند زوجها.

امام رضا علیه السلام : به زنان باردارتان کُنْدُر نر بدهید که اگر در شکم او پسر باشد ، هوشمند ، دانا و دلیر خارج می شود و اگر دختر باشد ، خوش رو و خوش خو می گردد و سرین او بزرگ می شود و مورد علاقه شوهرش قرار می گیرد .

الكافی : ج ۶ ص ۲۳ ح ۷ ، تهذیب الأحكام : ج ۷ ص ۴۴۰ ح ۱۷۵۸ كلاهما عن محمد بن سنان ، مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۲۴ ح ۱۴۴۳.

حدیث ۳۱۱

امام رضا علیه السلام :

الجماع بعد الجماع من غير أن يكون بينهما غسل يورث للولد الجنون.

امام رضا علیه السلام : آمیزش پس از آمیزش ، بدون این که میان آنها غسل باشد ، دیوانگی را برای فرزند در پی می آورد .
طب الإمام الرضا علیه السلام : ص ۲۸ ، بحار الأنوار : ج ۶۲ ص ۳۲۱.

حدیث ۳۱۲

امام رضا علیه السلام :

لا تقرب النساء في أول الليل لا شتاء ولا صيفا، و ذلك أن المعدة و العروق تكون ممتلئة و هو غير محمود ، يتخوف منه القولنج

امام رضا علیه السلام : آغاز شب ، چه در زمستان و چه در تابستان ، با زنان آمیزش مکن . این ، بدان جهت است که معده و رگ ها پُرند و این ، وضعیت مناسبی [برای آمیزش] نیست و بیم قولنج و فلج و لرزش چانه و نقرس و سنگ [کلیه] و تقطیر (چکایش) بول و فتق و ضعف

در بینایی و ذهن می رود . پس اگر اراده آمیزش دارد ، باید در پایان شب باشد که برای بدن ، سالم تر و برای فرزند [آوردن] ، امیدوارتر و برای افزونی هوش فرزندی که در این میان پدید می آید ، بهتر است .

القولنج : مرض معوي مؤلم، يُعسر معه خروج الثفل والريح (مجمع البحرين : ج ۳ ص ۱۵۲۵ «قولنج»).

حدیث ۳۱۳

امام رضا علیه السلام :

: وَحَنَكُهُ بِمَاءِ الْفُرَاتِ إِنْ قَدَرْتَ عَلَيْهِ أَوْ بِالْعَسَلِ سَاعَةً يَوْلُدُ .

امام رضا علیه السلام - در کتاب فقه منسوب به ایشان - : هنگامی که فرزند ، زاده می شود ، کام او را اگر توانستی با آب فرات ، و گرنه با عسل بردار .

الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : ص ۲۳۹ ، مستدرک الوسائل : ج ۱۵ ص ۱۳۸ ح ۱۷۷۸۳ .

حدیث ۳۱۴

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ ... أَمَرَ بِالشُّكْرِ لَهُ وَلِلْوَالِدَيْنِ ، فَمَنْ لَمْ يَشْكُرْ وَالِدَيْهِ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ .

امام رضا علیه السلام : بی تردید ، خداوند عز و جل ... انسان را به سپاس گزاری از خدا و پدر و مادر ، فرمان داده است . پس کسی که سپاس گذار (قدرشناس) پدر و مادرش نباشد ، از خدا سپاس گزاری نکرده است .

الخصال : ص ۱۵۶ ح ۱۹۶ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۱ ص ۲۵۸ ح ۱۳ کلاهما عن الدلهات .

حدیث ۳۱۵

امام رضا علیه السلام :

کودک در دوران شیرخوارگی ، دارای دو حق اساسی است :

۱ . تغذیه مناسب

بر پایه رهنمودهای پیشوایان اسلام ، بهترین غذا برای کودک ، شیر مادر است . هیچ چیز برای کودک ، جای شیر مادر را نمی گیرد . بنا بر این ، کودک حق دارد که در صورت امکان ، از شیر مادر استفاده کند .

مادرانی که مایل باشند به این وظیفه مادری به طور کامل عمل کنند ، قرآن کریم تصریح می کند که دو سال تمام باید به فرزندان خود شیر دهند ، و یا برای بر خورداری کودک از این حق طبیعی ، طبق فرمایش امام رضا ، ۷ ، ۲۱ ماه به فرزند خود شیر دهند که هر چه از این مدت کاسته گردد ، در حق کودک ، ستم شده است .

اما در صورتی که به هر دلیل ، کودک نمی تواند از شیر مادر استفاده کند ، پدر موظف است دایه ای شایسته برای شیر دادن وی ، انتخاب نماید ؛ دایه ای که از زیبایی ظاهری و باطنی برخوردار باشد ، چه این که شیر در پرورش جسم و جان کودک ، نقش دارد . از این رو ، روایات اسلامی نسبت به انتخاب دایه هایی که از نظر اعتقادی و یا عملی و یا اخلاقی انحراف دارند و یا دچار بیماری هستند ، هشدار داده اند .

۲ . احترام به احساسات

نکته مهم دیگری که در سیره پیامبر خدا در مورد رعایت حقوق کودکان

شیرخوار ، شگفت انگیز است ، احترام به احساسات آنهاست . در حدیث است که روزی پیامبر خدا ، بر خلاف روش همیشگی ، نماز خود را که با جماعت می خواند ، کوتاه کرد . به قدری پیامبر ۹ با سرعت نماز خود را تمام کرد که مسلمانان ، تصور کردند

که دستور جدیدی از جانب خداوند متعال در این باره به ایشان رسیده است؛ اما وقتی از ایشان، علت این کار را پرسیدند، با تعجب پاسخ شنیدند که: «مگر صدای گریه کودک را نشنیدید؟».

معلوم شد که دلیل کوتاه شدن نماز پیامبر ۹، گریه کودکی بوده که در کنار نمازگزاران، بی‌تابی می‌کرده و ایشان، برای زودتر آرام کردن کودک، نماز را کوتاه کرده است.

مکرر اتفاق می‌افتاد که کودکی را خدمت پیامبر خدا می‌آوردند که برای او دعا کند. ایشان، او را در بغل می‌گرفت و هنگامی که مشغول دعا خواندن می‌شد، کودک، لباس ایشان را آلوده می‌کرد. می‌خواستند او را از ایشان، جدا کنند تا مانع آلوده شدن بیشتر لباس‌های ایشان شوند؛ اما آن حضرت نمی‌گذاشت.

پیامبر خدا، با این‌گونه برخوردهای حکیمانه، ضمن دلجویی از خانواده کودک، مانع جریحه دار شدن احساسات کودک می‌شد؛ چرا که می‌دانست بی‌احترامی به احساسات کودک، آثار نامطلوبی برای آینده وی در پی خواهد داشت.

حدیث ۳۱۶

امام رضا علیه السلام:

حدیث ۳۱۷

امام رضا علیه السلام:

لَا يَسْتَكْمِلُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ
حَتَّى تَكُونَ فِيهِ خِصَالُ ثَلَاثٍ:
التَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ،
وَحُسْنُ التَّقْدِيرِ فِي الْمَعِيشَةِ
وَالصَّبْرُ عَلَى الرَّزَايَا.

امام رضا علیه السلام فرمود:

هیچ بنده‌ای به کمال حقیقی ایمان نمی‌رسد،
تا اینکه این سه خصلت در او باشد:
دین‌شناسی.

اندازه و برنامه ریزی در زندگی.

شکیبایی بر سختیها و ناملایمات.

تحف العقول، ص ۴۴۶.

حدیث ۳۱۸

امام رضا علیه السلام:

الْإِيمَانُ هُوَ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ
وَإِقْرَارٌ بِاللِّسَانِ وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

ایمان عبارت است از:

شناخت قلبی، اعتراف زبانی، عمل با اعضاء و جوارح

تحف العقول، ص ۴۲۲.

حدیث ۳۱۹

امام رضا علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ إِذَا غَضِبَ لَمْ يُخْرِجْهُ غَضَبُهُ عَنْ حَقِّ،

وَ إِذَا رَضِيَ لَمْ يُدْخِلْهُ رِضَاةً فِي بَاطِلٍ،

وَ إِذَا قَدَرَ لَمْ يَأْخُذْ أَكْثَرَ مِنْ حَقِّهِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

مؤمن، هرگاه خشمگین شود، غضبش او را از حق بیرون نمی برد و هرگاه خرسند شود، خوشنودیش او را به باطل نمی کشاند و

هرگاه قدرت یابد، بیش از حق خودش بر نمی دارد.

بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۵۵.

حدیث ۳۲۰

امام رضا علیه السلام :

لَا يُجِبُّنَا كَافِرٌ وَلَا يُبَغِّضُنَا مُؤْمِنٌ، وَ مَنْ مَاتَ

وَهُوَ يُجِبُّنَا كَانَ عَلَى اللَّهِ حَقًّا أَنْ يَبْعَثَهُ مَعَنَا.

امام هشتم علیه السلام فرمود:

هیچ کافری ما را دوست نمی دارد و هیچ مؤمنی دشمن ما نمی شود. هر کس با محبت ما اهل بیت بمیرد، بر خداوند حتمی است که

او را در قیامت با ما برانگیزد.

مسند الامام الرضا علیه السلام ، ج ۱، ص ۳۵۸.

حدیث ۳۲۱

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ الْإِمَامَةَ زِمَامُ الدِّينِ وَ نِظَامُ الْمُسْلِمِينَ

وَ صَلَاحُ الدُّنْيَا وَ عِزُّ الْمُؤْمِنِينَ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

امامت و رهبری، رشته داری دین

و نظام بخشی مسلمانان است

و موجب اصلاح دنیا

و عزت و سربلندی مؤمنان است.

اصول کافی، ج ۱، ص ۲۰۰.

حدیث ۳۲۲

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ زُورَ قَبْرِي لَأَكْرَمُ الْوُفُودِ عَلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ،
وَمَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَزُورُنِي فَيَصِيبُ وَجْهَهُ مِنَ الْمَاءِ
إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ تَعَالَى جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

زائران قبرم از گرامی ترین گروههایی اند که روز قیامت، بر خدا وارد می شوند.

هیچ مؤمنی نیست که مرا زیارت کند و در راه زیارت بر چهره اش قطره آبی بچکد، مگر آنکه خدای متعال، بدن او را بر آتش دوزخ حرام می کند.

عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۴۸.

حدیث ۳۲۳

امام رضا علیه السلام :

حُبُّ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَاجِبٌ وَكَذَلِكَ
بُغْضُ أَعْدَائِهِمْ وَالْبِرَاءَةُ مِنْهُمْ وَمِنْ أُمَّتِهِمْ.

امام رضا علیه السلام در نوشته خود به مأمون، فرموده است:

دوستی با دوستان خدا واجب است، همچنین دشمن داشتن و بیزاری جستن از دشمنان دوستان خدا و سران آنان واجب است.

وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۴۳۳.

حدیث ۳۲۴

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَفِدِرْ عَلَى زِيَارَتِنَا فَلْيَزِرْ صَالِحِي مَوَالِينَا
يُكْتَبُ لَهُ ثَوَابُ زِيَارَتِنَا.

از امام رضا علیه السلام روایت است:

هر کس نتواند ما را زیارت کند،

دوستان و پیروان شایسته ما را زیارت کند،

تا پاداش زیارت ما برایش نوشته شود.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۵۴.

حدیث ۳۲۵

امام رضا علیه السلام :

الَّذِينَ إِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبَشَرُوا،

وَإِذَا أَسَأُوا اسْتَغْفَرُوا،
وَإِذَا أُعْطُوا شَكَرُوا،
وَإِذَا ابْتَلُوا صَبَرُوا،
وَإِذَا غَضِبُوا عَفَا.

از حضرت رضا علیه السلام درباره بهترین بندگان پرسیدند.

حضرت فرمود:

آنان که هر گاه نیکی می کنند، خوشحال می شوند،
هر گاه بدی می کنند، استغفار می کنند،
هر گاه چیزی به آنان داده می شود، سپاس می گویند،
هر گاه مبتلا و گرفتار می شوند، شکیبایی می کنند،
و هر گاه خشمگین می شوند، عفو و گذشت می کنند.
مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱ ص ۲۸۴.

حدیث ۳۲۶

امام رضا علیه السلام :

سِعَةُ الْمَنْزِلِ وَكَثْرَةُ الْمُحِبِّينَ.

از حضرت رضا علیه السلام پرسیدند: بهترین خوشی و لذت دنیا چیست؟ فرمود:

خانه وسیع و بسیاری دوستان.

بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۱۷۷.

حدیث ۳۲۷

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ،

لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

هر کس که صاحبان نعمت و نیکی را از مردم،

تشکر و سپاس نکند،

خدای متعال را هم سپاس نکرده است.

عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۷.

حدیث ۳۲۸

امام رضا علیه السلام :

مَوَدَّةُ عِشْرِينَ سَنَةً قَرَابَةٌ.

ابراهیم بن عباس می گوید شنیدم که حضرت رضا علیه السلامی فرمود:
دوستی بیست سال،
در حکم خویشاوندی است.
بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۱۷۵.

حدیث ۳۲۹

امام رضا علیه السلام :

تُعْرَضُ عَلَي رَسُولِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ
أَعْمَالُ أُمَّتِهِ كُلِّ صَبَاحٍ أَثْرَارِهَا وَفَجَارِهَا،
فَاخْذَرُوا.

از امام رضا علیه السلام روایت شده است:

کارهای امت پیامبر صلی الله علیه و آله، چه نیکان و چه بدکاران، هر بامداد به محضر رسول خدا صلی الله علیه و آله گزارش و عرضه می شود، پس حذر کنید!
مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۳۹.

حدیث ۳۳۰

امام رضا علیه السلام :

لَا يَجْتَمِعُ الْمَالُ إِلَّا بِخِصَالِ خَمْسٍ:
بُخْلِ شَدِيدٍ
وَأَمَلٍ طَوِيلٍ
وَحِرْصٍ غَالِبٍ
وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ
وَإِثَارِ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ.

از سخنان امام رضا علیه السلام:

هرگز ثروت جمع و اندوخته نمی گردد، مگر با پنج خصلت:
بخل شدید،
آرزوی دور و دراز،
حرص غالب،
قطع رحم
و برگزیدن دنیا بر آخرت.
کشف الغمّه، ج ۳، ص ۸۴.

حدیث ۳۳۱

امام رضا علیه السلام :
 اجْعَلُوا لِأَنْفُسِكُمْ حَظًّا مِنَ الدُّنْيَا،
 بِإِعْطَائِهَا مَا تَشْتَهَى مِنَ الْحَلَالِ
 وَمَالٌ يَنْلِ الْمَرْوَةَ وَلَا سَرْفَ فِيهِ،
 وَاسْتَعِينُوا بِذَلِكَ عَلَى أُمُورِ الدِّينِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

برای خودتان بهره ای از دنیا قرار دهید،
 به اینکه خواسته های دل را از حلال به آن بدهید،
 تا حدی که مروّت را از بین نبرد و اسراف در آن نباشد،
 و بدین وسیله، بر کارهای دین، کمک بجوید.
 فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۳۷.

حدیث ۳۳۲

امام رضا علیه السلام :
 كُلَّمَا أَحَدَتْ الْعِبَادُ مِنَ الذُّنُوبِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَعْمَلُونَ،
 أَحَدَتْ اللَّهُ لَهُمْ مِنَ الْبَلَاءِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَعْرِفُونَ.

از عباس بن هلال شامی است که، شنیدم امام رضا علیه السلامی فرمود:

هرگاه که بندگان، گناهان تازه پدید آورند که قبلاً مرتکب نمی شدند، خداوند بلاى تازه ای برایشان پیش می آورد که قبلاً
 نمی شناختند.

وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۲۴۰.

حدیث ۳۳۳

امام رضا علیه السلام :
 مَا أَفَادَ عَبْدٌ عَبْدًا خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ صَالِحًا إِذَا رَأَاهَا
 سَرَّتْهُ وَإِذَا غَابَ عَنْهَا حَفِظَتْهُ فِي نَفْسِهَا وَمَالِهِ.
 از امام رضا علیه السلام روایت است:

بنده مؤمن، هیچ بهره ای نبرده که بهتر از همسر خوب و شایسته ای باشد که هنگام حضور شوهر، مایه خوشحالی او باشد و در
 غیاب شوهر، نگهدار ناموس و مال او باشد.
 مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۵۶.

حدیث ۳۳۴

امام رضا علیه السلام :
 عَلَيْكَ بِطَاعَةِ الْآبِ وَبِرِّهِ وَالتَّوَّاضُعِ وَالْخُضُوعِ

وَالْأَعْظَامِ وَالْأَعْرَامِ لَهُ وَحَفْصِ الصَّوْتِ بِحَضْرَتِهِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

بر تو باد که از پدر، فرمانبرداری کنی، به او نیکی کنی، در برابرش فروتنی و کرنش و بزرگداشت و احترام داشته باشی و صدایت را در حضور او پایین بیاوری.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۳۴.

حدیث ۳۳۵

امام رضا علیه السلام:

يَتَّبِعِي لِلرَّجُلِ أَنْ يُوسِّعَ عَلَيَّ عِيَالِهِ
لئَلَّا يَتَمَنَّوْا مَوْتَهُ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

سزاوار است که مرد، در هزینه‌ها و خرجها بر خانواده خود توسعه و گشایش دهد، تا آرزوی مرگش را نداشته باشند.
من لا يحضره الفقيه، ج ۲۳، ص ۶۸.

حدیث ۳۳۶

امام رضا علیه السلام:

إِضْحَبِ السُّلْطَانَ بِالْحَذَرِ، وَالصَّدِيقَ بِالتَّوَاضُّعِ،
وَالْعَدُوَّ بِالْحَذَرِ، وَالْعَامَّةَ بِالْبُشْرِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

با حاکم، با احتیاط همنشینی کن،
با دوست همراه با تواضع،
با دشمن، همراه با هشیاری و پرهیز،
و با عموم مردم با خوشرویی.
بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۵۵.

حدیث ۳۳۷

امام رضا علیه السلام:

عَوْنُكَ لِلضَّعِيفِ مِنْ أَفْضَلِ الصَّدَقَةِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

از بهترین نوع صدقه،
یاری کردن تو نسبت به ناتوان است.

تحف العقول، ص ۴۴۶.

حدیث ۳۳۸

امام رضا علیه السلام :

مَنْ فَرَّجَ عَنِّ مُؤْمِنٍ
فَرَّجَ اللَّهُ عَن قَلْبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

از امام رضا علیه السلام روایت است:

کسی که گره از کار مؤمنی بگشاید و شادش کند، خداوند هم در روز قیامت، کار بسته او را می گشاید. اصول کافی، ج ۲، ص ۲۰۰.

حدیث ۳۳۹

امام رضا علیه السلام :

بُرِّ الْوَالِدَيْنِ وَاجِبٌ وَأَنْ كَانَ مُشْرِكِينَ
وَلَا طَاعَةَ لَهُمَا فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ.

در نوشته امام رضا علیه السلام به مأمون آمده است: نیکی به پدر و مادر واجب است، هرچند مشرک باشند، ولی در راه معصیت آفریدگار، اطاعتی از آن دونیست. بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۷۲.

حدیث ۳۴۰

امام رضا علیه السلام :

يَكُونُ الرَّجُلُ يَصِلُ رَحِمَهُ
فَيَكُونُ قَدْ بَقِيَ مِنْ عُمَرِهِ ثَلَاثُ سِنِينَ،
فَيَصِيرُهَا اللَّهُ ثَلَاثِينَ سَنَةً
وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

گاهی کسی صله رحم می کند، در حالی که از عمرش سه سال باقی است. خداوند (به خاطر این عمل) باقی مانده عمر او را سی سال می کند و خدا آنچه بخواهد می کند. اصول کافی، ج ۲، ص ۱۵۰.

حدیث ۳۴۱

امام رضا علیه السلام :
 مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ التَّنْظُفُ.
 امام رضا علیه السلام فرمود:
 تمیزی و پاکیزگی
 از اخلاق پیامبران است.
 تحف العقول، ص ۴۴۲.

حدیث ۳۴۲

امام رضا علیه السلام :
 مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ رَيْحٌ
 وَمَنْ غَفَلَ عَنْهَا خَسِرَ.
 امام رضا علیه السلام فرمود:
 هرکس به حساب خودش رسیدگی کند، سود می برد
 و هرکس از خود (و اعمالش) غافل شود، زیان می کند.
 مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۰۲.

حدیث ۳۴۳

امام رضا علیه السلام :
 مَا ذُنْبَانِ ضَارِيَانِ فِي غَنَمٍ قَوْمٌ قَدْ تَفَرَّقَ رُعَاؤُهُمَا
 بِأَضْرَّ فِي دِينِ الْمُسْلِمِ مِنَ الرَّئِاسَةِ.
 معمر بن خلّاد، نزد آن حضرت از مردی یاد کرد و گفت او ریاست طلب است. حضرت فرمود:
 دو گرگ درنده در گله بی چوپان، به اندازه
 ریاست طلبی در دین یک مسلمان زیانبار نیست!
 اصول کافی، ج ۲، ص ۲۹۷.

حدیث ۳۴۴

امام رضا علیه السلام :
 مَنْ سَأَلَ اللَّهَ التَّوْفِيقَ وَ لَمْ يَجْتَهِدْ،
 فَقَدِ اسْتَهْزَأَ بِنَفْسِهِ.
 امام رضا علیه السلام فرمود:
 هرکس از خداوند، توفیق بطلبد ولی تلاش نکند،

او خود را مسخره کرده است.
مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۸۳.

حدیث ۳۴۵

امام رضا علیه السلام :
مَنْ غَابَ عَنِ أَمْرِ فَرَضِي بِهِ
كَانَ كَمَنْ شَهِدَهُ وَآتَاهُ.
امام رضا علیه السلام فرمود:
کسی که از صحنه کاری غایب باشد،
اما به آن کار (چه نیک و چه بد) راضی باشد،
همچون کسی است که در صحنه عمل حاضر بوده
و آن را انجام داده است.
توحید، صدوق، ص ۳۹۲.

حدیث ۳۴۶

امام رضا علیه السلام :
لَا تَدْعُوا الْعَمَلَ الصَّالِحَ وَالْإِجْتِهَادَ فِي الْعِبَادَةِ،
اتِّكَالاً عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.
از سخنان امام رضا علیه السلام چنین روایت است:
کار شایسته و کوشش در پرستش و عبادت را، تنها به اعتماد و پشت گرمی محبت آل محمد صلی الله علیه و آله‌ها نکنید.
فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۳۹.

حدیث ۳۴۷

امام رضا علیه السلام :
مَنْ لَقِيَ فَقِيْرًا مُسْلِمًا فَسَلَّمَ عَلَيْهِ
خِلَافَ سَلَامِهِ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ
لَقِيَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَ هُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانٌّ.
امام رضا علیه السلام فرمود:
هر کس مسلمان تهیدستی را دیدار کند و به او سلام دهد، اما متفاوت با سلامی که به ثروتمندان می دهد، روز قیامت، خداوند را
دیدار می کند، در حالی که خدا بر او خشمگین است.
عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۵۷.

حدیث ۳۴۸

امام رضا علیه السلام :

كَلَامُ اللَّهِ لَا تَتَجَاوَزُوهُ
وَلَا تَطْلُبُوا الْهُدَىٰ فِيغَيْرِهِ فَتَضِلُّوا.

ریان بن صلت می گوید:

از حضرت رضا علیه السلام پرسیدم: ای پسر پیامبر! درباره قرآن چه می فرمایی؟ فرمود:

قرآن کلام خداست، از آن فراتر نروید

و هدایت را در غیر قرآن مجوید که گمراه می شوید.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۰۸.

حدیث ۳۴۹

امام رضا علیه السلام :

إِعْلَمَنَّ أَنَّهُ لَا وَرَعَ أَنْفَعُ مِنْ تَجَنُّبِ مَحَارِمِ اللَّهِ
وَالْكَفِّ عَنِ آذَى الْمُؤْمِنِ.

از امام رضا علیه السلام روایت شده است:

بدان که هیچ ورع و پرهیزگاری، سودمندتر از پرهیز از حرامهای خدا و اجتناب از اذیت مؤمن نیست.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۵۶.

حدیث ۳۵۰

امام رضا علیه السلام :

مَنْ قَصَدَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِهِ
مُسْتَجِيرًا بِهِ فِي بَعْضِ أَحْوَالِهِ
فَلَمْ يُجِزْهُ بَعْدَ أَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ،
فَقَدْ قَطَعَ وِلَايَةَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

از امام رضا علیه السلام روایت است:

کسی که یکی از برادران دینی اش برای کاری به او پناه آورد ولی او، با آنکه می تواند، پناه ندهد و کاری برایش نکند، رشته

ولایت خدای متعال را بریده است.

بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۱۸۱.

حدیث ۳۵۱

امام رضا علیه السلام :

لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ،

أَوْ لَيْسَتْ عَمَلِنَ عَلَيكُمْ شِرَارُكُمْ
فَيَدْعُو خِيَارُكُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

حتما امر به معروف و نهی از منکر کنید،
وگرنه اشاراتان بر شما مسلط و حاکم می شوند،
آنگاه خوبانتان هم دعا می کنند،
اما دعایشان مستجاب نمی شود.
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۹۴.

حدیث ۳۵۲

امام رضا علیه السلام:

إِذَا كَذَبَ الْوَلَاءُ حُبْسَ الْمَطَرِ،
وَإِذَا جَارَ السُّلْطَانُ هَانَتِ الدَّوْلَةُ،
وَإِذَا حُبِسَتْ الزَّكَاةُ مَاتَتِ الْمَوَاشِي.

از امام رضا علیه السلام روایت شده است:

هرگاه زمامداران دروغ بگویند، خشکسالی می شود.
هرگاه حاکم، ستم کند، حکومت سست می شود.
و هرگاه زکات نپردازند، چهارپایان می میرند.
امالی، شیخ مفید، ص ۳۱۰.

حدیث ۳۵۳

امام رضا علیه السلام:

الضَّغَائِرُ مِنَ الذُّنُوبِ طُرُقٌ إِلَى الْكَبَائِرِ
وَمَنْ لَمْ يَخَفِ اللَّهَ فِي الْقَلِيلِ، لَمْ يَخَفْهُ فِي الْكَثِيرِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

گناهان کوچک، راهی به سوی گناهان کبیره است.
هر کس که در گناهان کوچک از خدا نترسد،
در مورد گناهان بزرگ و بسیار هم از او نمی ترسد.
مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۹۰.

حدیث ۳۵۴

امام رضا علیه السلام:

إِنَّمَا النَّاسُ رَجُلَانِ:

مُشْتَرِيحٌ بِالْمَوْتِ وَ مُشْتَرَا حٌ مِنْهُ بِهِ.

امام رضا علیه السلام هنگام عیادت از یکی از اصحابش فرمود:
مردم دو دسته اند:

یکی آنکه با مرگ، آسوده می شود.

دیگری آنکه مردم با مرگش از دست او آسوده می شوند.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۶۳.

حدیث ۳۵۵

امام رضا علیه السلام :

الْسَّخِيُّ يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ

لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ،

وَالْبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ

لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

بخشنده و سخاوتمند، از غذای مردم می خورد،

تا از غذایش بخورند،

ولی بخیل از غذای دیگران نمی خورد،

تا از غذای او نخورند.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۹۵.

حدیث ۳۵۶

امام رضا علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ بِالْبَيْسِ مِنَ الْحَلَالِ

خَفَّتْ مَوْنَتُهُ وَ تَنَعَّمَ أَهْلُهُ

وَ بَصَّرَهُ اللَّهُ دَاءَ الدُّنْيَا وَ دَوَائِهَا

وَ أَخْرَجَهُ مِنْهَا سَالِمًا

امام رضا علیه السلام فرمود:

کسی که به مال حلال اندک، راضی شود، مخارجش سبک می شود، خانواده اش برخوردار می گردند، خداوند او را به درد و درمان دنیا بینا می کند و او را سالم و بی گناه از دنیا به دارالسلام بهشت بیرون می برد.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۶۹.

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحيم

جاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار- ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل بیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند

مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲-۲۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱-۰۶۰۹-۵۳ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام: - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

